

Årsrapport 2014

Fylkesmannen i Nordland

Innhold

I - Fylkesmannens beretning	Side 3
II - Introduksjon til embedets hovedtall	Side 5
III - Årets aktiviteter og resultater	Side 7
IV - Styring og kontroll i embedet	Side 18
V - Vurdering av framtidsutsikter	Side 21

I - Fylkesmannens beretning

Vurdering av resultater og ressursbruk

2014 har i all hovedsak vært et stabilt arbeidsår for Fylkesmannen i Nordland, der vi mener å ha utnyttet tildelte ressurser på en effektiv måte og på de fleste resultatområder har innfridd resultatkravene fra godt til middels godt. Med henvisning til tildelingsbrevets påminnelse om gjeldende retningslinjer for finansiering, har det imidlertid også i 2014 vært nødvendig å foreta bevisste nedprioriteringer av oppgaver etter kontakt med oppdragsgivende departement. Dette har spesielt vært aktuelt innen sektorene helse og miljøvern.

Også innen Justisdepartementets oppgaveportefølje med samfunnssikkerhet og vergemål har budsjetttrammene begrenset muligheten til god måloppnåelse. Målet om en velfungerende vergemålsforvaltning ble etter vår vurdering ikke nådd i 2014. Vi har til dels fått kontroll over restansesituasjonen, og hadde ved utgangen av året en forsvarlig saksbehandlingstid på de fleste områder.

Fylkesmannens målsetting om reduksjon i antall kommuner innmeldt i ROBEK ble ikke nådd. I løpet av året ble en ny innmeldt og ingen ut, dermed er 11 på denne listen. Flere har fått godkjent utvidet inndekningstid for underskudd på inntil 10 år.

I motsetning til foregående år, er årsregnskapet avsluttet med et meget begrenset mindreforbruk på ca 200 000, tilsvarende 0,2 % av tildelt ramme på Kap. 525. Vi har oppnådd dette med en mer realistisk budsjettering av forventede inntekter gjennom ulike refusjonsordninger, og tettere budsjettoppfølging og revisjoner gjennom året. Også utnyttelsen av øvrige midler gjennom egne fullmaktsbrev vurderes som god.

Viktigste prioriteringer

En god start på kommunereformen har hatt høy prioritet i embetet, og har siden oppdragsbrevet ble mottatt i juni, hatt stor oppmerksomhet fra embetsledelsens side. Det er lagt stor vekt på å stimulere til konstruktive kommunedrevne prosesser i hele fylket, og prosessen ble derfor startet med et felles møte med representanter fra fylkets syv regionråd. Med unntak av Vågan kommune, har de øvrige 43 kommunestyre vedtatt å delta i utredninger og prosesser sammen med nabokommuner for å vurdere eventuell sammenslåing. Flere kommuner deltar i parallelle utredningsprosesser

Det nye ansvaret for reindriftsforvaltning har også hatt høy prioritet både fra embetsledelsen og vår landbruks- og reindriftsdirektør, der det er lagt stor vekt på å etablere god kontakt med reinbeitedistrikt og sidaandelsinnehavere.

Embetets har også i 2014 prioritert ekstra ressurser til tverrsektorielt samarbeid med kommunene i forhold til barn og unges oppvekstmiljø, gjennom *Vårres unga, vårres framtid*.

Arbeid med forbedring og fornying av arealplanprosesser har hatt høy prioritet gjennom deltagelsen i forsøket med samordning av innsigelser.

Oppfølging og veiledning av kommuner på ROBEK-lista har hatt stort fokus også i 2014. Gjennom skjønnsmidlene har vi lagt vekt på å stimulere kommunene til fornying og forbedring.

Vergemålsreformen har vært svært utfordrende, og krevd ekstra innsats både fra sosial- og vergemålsavdelingen og administrasjonsavdelingen.

Ressursutfordringene innen Helse- og omsorgsdepartementet har medført en streng prioritering. Lovpålagte oppgaver er gitt høy prioritet, med særlig vekt på saker som omhandler enkeltpersoners rettigheter. Måloppnåelsen er dermed tilsvarende lavere for utviklingsoppgaver og oppgaver av typen «ha oversikt over».

Forhold som har hatt betydning for resultatene

Alle fylkets kommuner deltar i organisert samarbeid gjennom 7 regionråd. I tillegg er det etablert et omfattende tjenestesamarbeid også på tvers av eksisterende regionråd, og innen deler av regionrådet. Innen mange av regionrådene var det tatt initiativ til å utrede mulige kommunesammenslåinger for prosessen formelt startet, og dermed før oppdragsbrevet til fylkesmannen kom. Dette har hatt betydning for en god oppstart.

Mange nordlandskommuner har betydelige utfordringer med å oppnå balanse mellom utgifter og inntekter.

Negativ befolkningsutvikling og demografi gir særlige utfordringer innen helse- og omsorgssektoren. Manglende kontinuitet og kapasitet i kommuneledelsen innebærer ekstra utfordringer for det økonomiske omstillingsarbeidet som er nødvendig..

Mangelfull dataløsning for vergemålsforvaltningen har vært en sammenhengende kritisk «hendelse» gjennom hele året. Embetet har i stedet for en velfungerende elektronisk forvaltning slitt med rigide, ressurskrevende og lite oversiktlige saksbehandlingsløsninger. Vergemålsdokumentene har medført at antall inngående og utgående journalposter har økt med henholdsvis 37 % og 76 %.

Fylkesmannens arbeid med å begrense tap av sau og rein til rovvilt er meget krevende. Med reindrift og sauehold i det meste av fylket er det vanskelig å skille beitedyr og rovvilt. Rovviltnemda er en viktig premissgiver for dette arbeidet. Som sekretariat for nemda har vi pekt på behovet for en revisjon av nemdas forvaltningsplan for rovvilt for å tilstrebe en klarere prioritering av arealbruk, men dette arbeidet har hatt liten fremdrift.

Ingen store enkelthendelser kan trekkes fram som vesentlige for årets virksomhet. Det er imidlertid registrert 9 tilfeller av uønskede hendelser som har medført «krisehåndtering» av Fylkesmannen. I sum medførte disse betydelig ressursbruk, gjennom omfattende forventninger om rapportering til sentralt nivå med betydelig aktivitet utenom ordinær arbeidstid.

Heller ingen spesielle interne hendelser har virket forstyrrende inn på Fylkesmannens evne til å nå fastsatte resultatkrav. Sykefraværet viser en nedgang til 4,3% (5,1% i 2013). Kompetansesituasjonen er generelt god med lav turnover (3,8%) og tilfredsstillende rekrutteringsgrunnlag (382 søkere på 18 annonserte stillinger). Et internt lederutviklingsprogram som startet i 2013 ble slutført høsten 2014, med oppsummering gjennom egen lederplakat. Programmet vurderes som vellykket.

Bodø 25.02.15.

Hill-Marta Solberg

(sign)

II - Introduksjon til embetets hovedtall

Samfunnsoppdrag og overordnede mål

Fylkesmannen er Kongens og regjeringens representant i fylket og skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Embetet utfører sektoroppgaver på vegne av 11 departementer. Fylkesmannen har i tillegg en rolle som samordningsorgan for staten på regionalt nivå og skal virke til gagn og beste for fylket ved å ta de initiativ som er påkrevd. Fylkesmannen skal videre holde regjeringen og sentraladministrasjonen orientert om viktige spørsmål i fylket.

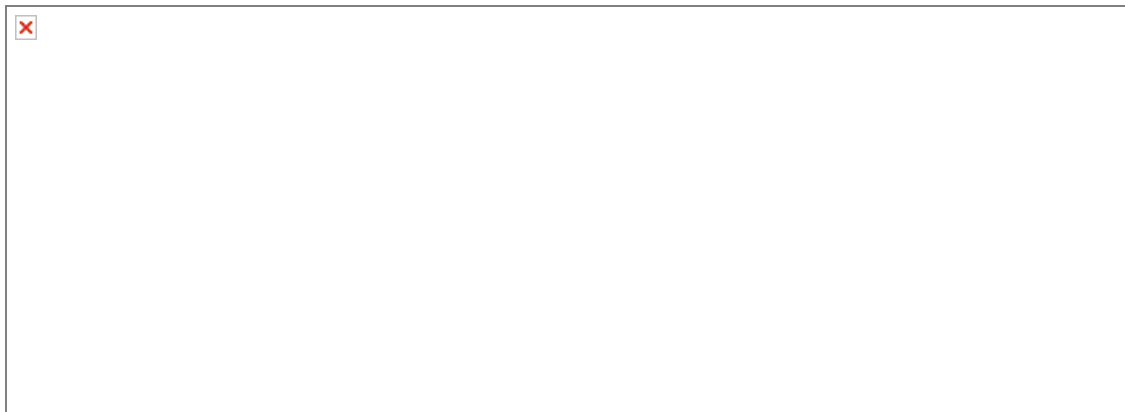
Embetet har oppsummert oppdraget i en visjon om at vi *virker til Nordlands beste*, og fastsatt tre overordnede mål for virksomheten:

- Være bindeledd og samordner mellom stat, kommune og innbyggere
- Utøve myndighet, rettssikkerhets- og kontrollfunksjon
- Stimulere til fornyings- og utviklingsvirksomhet lokalt og regionalt

Presentasjon av embetet

Fylkesmannen har omlag 180 ansatte. Embetet er lokalisert på 7 steder i fylket. Hovedkontoret er i Bodø og i tillegg har embetet kontorer i Mosjøen, Fauske, Storjord i Saltdal kommune, Vega, Trofors i Grane kommune og Hennes i Hadsel kommune. Fra 1.1.2014 overtok Fylkesmannen ansvaret for Reindriftsforvaltningen i fylket. Reindrift er organisert som en seksjon i Landbruks- og reindriftsavdelingen og har 5 ansatte med kontorsted Fauske. I tillegg ble det etablert et kontorsted i Hennes for nasjonalparkforvalter for Møysalen nasjonalpark.

Organisasjonskart for Fylkesmannen i Nordland 2014

Nøkkeltall 2014:

- Antall årsverk: 175

Samarbeid med andre embeter og virksomheter

Fylkesmannen i Nordland i likhet med tidligere år hatt et nyttig samarbeid med embetene i Troms og Finnmark. Samarbeidet har bl.a. omfattet erfaringsutveksling innen virksomhetsstyring og ledelse, reindriftsforvaltning som nye oppgave og om kommunereformen. Det er sammen med disse embetene videreført samarbeid innen barnevern gjennom felles møte med BUF-etat Nord. Også samarbeidet innen beredskap og samfunnssikkerhet er videreført mellom embetene, og med Forsvaret og flere sivile myndigheter gjennom det Sivilmilitære kontaktmøtet i Nord.

I 2014 ble det etablert kontakt mellom personal/HR-medarbeiderne i de tre nordligste fylkene. Målet er å utvikle et "HR-nord" med nettverksbygging, kompetanseutvikling, utveksling og bistand i konkrete oppgaver, - og enhetlig arbeidsgiverpolitikk.

I 2014 er det gjennomført nyttige samarbeidsmøtet med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag der bl.a. felles utfordringer med reindriftsforvaltning i det sørsamiske området og kommunereformen har vært sentrale tema.

Av øvrige vesentlig samarbeid med statlige virksomheter vil vi trekke fram god dialog med Mattilsynet, både når det gjelder rovviltforvaltning og beitedyr, og i 2014 ble det etablert samordningsrutiner i forhold til pålegg fra mattilsynet og vår forvaltning av tilskuddsordninger. Det er etablert et samarbeid med Midtre-Hålogaland Sivilforsvarsdistrikt i oppfølging og veiledning av kommunene i Vesterålen som følge av funn i vår tilsynsvirksomhet. Vi har flere nyttige samarbeidsområder med Universitetet i Nordland, både innen vårt nasjonale oppdrag med prosjektet *Ungdom i svevet*, innovasjon i kommunal forvaltning og med kommunereformen. Fylkesmannen har et tett samarbeid med NAV Nordland som bl.a. er nødvendig for vårt ansvar for oppfølging av kvalifiseringsprogrammet ved de lokale NAV-kontorene. Husbanken er en viktig samarbeidspartner innen boligsosialt arbeid.

I forsøket samordning av statlige innsigelser har samarbeidet med statlige etater vært konstruktivt, og Nordland fylkeskommune deltar gjennom aktiv bruk av det regionale planforumet. Med fylkeskommunen har vi også et tett samarbeid innen landbruk og bygdeutvikling. Gjennom «Partnerskap landbruk» deltar i tillegg Innovasjon Norge og landbruksorganisasjonene i dette samarbeidet. KS Nordland trekkes også fram som en viktig samarbeidspartner både i vår kommuneretta konferansevirksomhet, og med kommunereformen.

III - Årets aktiviteter og resultater

Sentrale politiske føringer, vurdering av måloppnåelse for fagområdene

Fylkesmannens oppdrag fra de 11 oppdragsgivende departementer spenner over et vidt spekter av fagområder og resultatområder. Resultatkravene varierer fra aktivitetskrav, - dels med volumkrav, produktkrav og i noen tilfeller effektkrav. Dette innebærer at graden av måloppnåelse i begrenset grad kan måles i tall, og i mange tilfeller er relevante resultatindikatorer fraværende eller dårlig utviklet. I forhold til de overordnede mål som framgår av *tildelingsbrevets sentrale politiske føringer vil Fylkesmannen oppsummere måloppnåelsen som middels god til god. Dersom en legger til grunn de nødvendige prioriteringer som ble gjort gjennom virksomhetsplanleggingen for 2014, vil måloppnåelsen i all hovedsak kunne oppsummeres som god.*

Vi har ikke full måloppnåelse for saksbehandlingstid på rettighetsklager innen helse på tross av at dette har vært høyt prioritert. Avviket skyldes økt saksmengde samt ventetid på dokumentasjon fra berørt helsetjeneste. Vi har fortsatt et høyt antall fristbrudd for undersøkelser innen barneverntjenesten i fylket, men omfanget har i løpet av året blitt redusert fra 28% til 19%.

Innen samfunnssikkerhet har vi et betydelig avvik på volumkrav på tilsyn, det er gjennomført 4 av et krav på 11. Det er for 2014 vurdert som viktigere å følge opp kommuner som ikke har evnet å lukke tidligere års avvik. Det må også rapporteres avvik på volumkrav for helsetilsyn, mens øvrige krav til omfang av tilsyn er innfridd.

Også utviklingen inne kommuneøkonomi må oppsummeres som avvik, ved at det ikke er oppnådd reduksjon i antall kommuner på ROBEK-lista, men en økning fra 10 til 11. Det vises her til utdypende kommentarer under *Samordning og modernisering.*

Innen arealforvaltningen har Fylkesmannen i Nordland lagt stor vekt på å følge opp de sentrale politiske føringene med å legge økt vekt på hensynet til lokal handlefrihet. Gjennom deltagelsen i forsøket med samordning av statens innsigelsesmyndighet er det prioritert å gjennom løsningsorientert dialog finne akseptable løsninger tidlig i planfasen der det er konflikter mellom nasjonale mål og kommunale planer.

Vergemålsforvaltningen har som nevnt i fylkesmannens beretning vært meget utfordrende. Her vises det til nærmere omtaler under *Velferd, helse og personlig tjenesteyting.*

Samordning og modernisering

Fylkesmannens samordningsfunksjon ivaretas gjennom god dialog med alle kommunene og de regionale statlige organer i fylket. Her er også samhandling og kontakt med fylkeskommunen og KS av stor betydning. Statlige styringssignaler overfor kommunesektoren følges opp bl.a. gjennom konferanser og møter med kommuner og regionråd. Viktig i denne sammenheng er Fylkesmannens årlige «Kommunekonferanse» der målgruppen er administrativ og politisk ledelse i kommunene. På årets konferanse ble det særlig fokusert på velferdsinnovasjon, modernisering av offentlig forvaltning, beredskap og barnevern.

Et viktig mål er å klargjøre kommunenes handlingsrom opp mot nasjonale interesser. Dette kommer særlig til uttrykk i plansammenheng i forhold til innsigelsessaker. At sentrale statlige myndigheter har en felles kanal til kommunene er viktig både i forhold til faglig oppfølging og tilsyn, økonomikontroll og rettssikkerhet.

Statlig tilsyn

Fylkesmannen har ansvar for å samordne alt av statlige tilsyn mot kommunene. Dette ansvaret blir ivaretatt gjennom dialog med aktuelle tilsynsetater i samsvar med kommunelovens kapittel 10A. De mest sentrale statlige tilsynsetatene er Mattilsynet og Arbeidstilsynet.

Vår oppfatning er at Fylkesmannens samordningsansvar og dialog mot aktuelle offentlige instanser blir godt ivaretatt. Dette på bakgrunn av tilbakemeldinger fra sentrale aktører.

Kommunal økonomi – ROBEK

Nordland har over lengre tid hatt et uforholdsmessig høyt antall kommuner i ROBEK. Ved inngangen til 2014

var tallet 10 kommuner. Tilsvarende ved inngangen til 2013 var antallet 11. I løpet av 2014 kom nok en kommune i registeret slik at status i 2014 har vært 11 ROBEK-kommuner. Disse er: Ballangen, Bø, Flakstad, Hamarøy, Moskenes, Røst, Vestvågøy, Tysfjord, Hattfjelldal, Narvik og Hemnes. De 3 sistnevnte er Terra-kommuner. Med unntak av Narvik og Vestvågøy er det et klart mønster at det er de mindre kommunene i fylket som sliter med å tilpasse tjenestenivå og struktur til endringer i demografien.

ROBEK-kommunene blir prioritert i vår økonomiske oppfølging. Dette gjennom informasjon, dialog og møter både ute i kommunene og hos Fylkesmannen. Her er viktiggjøring av «Forpliktende Plan» helt sentral i vår veiledning. Vi tar i denne sammenheng utgangspunkt i vår veileder «Forpliktende Plan – krav og anbefalinger» som har vist seg som et svært nyttig hjelpemiddel på veien mot å få kontroll over økonomien. Selv om Fylkesmannen har en aktiv støtte og tett oppfølging av kommunene i økonomisk ubalanse, må det understrekes at det kommunestyrets felles ansvar for å finne løsninger som medfører en bærekraftig økonomi.

For kommuner som kan komme i faresonen for å havne i ROBEK, har vi utarbeid en «Sjekk-liste» over aktuelle risikofaktorer. Denne listen er ment å være et verktøy som kommunene i Nordland kan bruke til å diagnostisere den økonomiske situasjonen i egen kommune. Det er også lagt vekt på å få en form som gjør det enkelt med videreformidling til de folkevalgte.

Når det gjelder Fylkesmannens ansvar for å orientere om det økonomiske opplegget for kommunesektoren, håndteres dette i hovedsak gjennom løpende skriftlig og muntlig informasjon til kommunene. I tillegg har vi vår faste årlige «Kommuneøkonomikonferanse» for politikere og administrasjon i fylket der aktuelle tema rundt kommuneøkonomi settes på dagsorden. Denne arrangeres i samarbeid med KS-Nordland.

Lokal omstilling og modernisering

Det er nødvendig med kontinuerlig fornying og omstilling i kommunesektoren. Dette på bakgrunn av stadig økende krav til kompetanse, kapasitet og samordning. En viktig faktor i vår skjønnsfordeling har vært innovasjonsaspektet. Andre sentrale innsatsområder har i 2014 vært utvikling av kommunale systemer for egenkontroll og kvalitetsutvikling og samarbeids- og utviklingstiltak rettet mot barn og unge.

Vårt fokus på innovasjon har gjort at universitetet i Nordland er koblet på oppfølging av flere prosjekter – både som følgeforskning og som aktiv medspiller.

Kommunereformen

Egen prosessveileder tiltrer fra 1. jan 2015. Formalisert samarbeid er inngått med KS lokalt i samsvar med departementets forutsetninger. Det er gitt skjønnsmidler til ulike utredninger i regi av regionrådene. Det er også opprettet en lokal ressursgruppe med medlemmer fra fylkesmannen, KS-Nordland, Distriktssentret, kommunene, Sametinget og Nordland fylkeskommune og Universitetet i Nordland.

En oppsummering av status og pågående prosesser i tilknytning til kommunereformen er rapportert inn under avsnitt «63.3 Kommuneinndeling» i årsrapporten.

Velferd, helse og personlig tjenesteyting

Prioriteringer innen helse og omsorg

Fylkesmannens helse- og omsorgsavdeling har prioritert lovpålagte oppgaver og særlig saker som handler om enkeltpersoners rettigheter, framfor utviklingsoppgaver. Vi har i 2014 overholdt saksbehandlingstida på noen områder, mens på andre områder er den nesten overholdt. Årsaken er i hovedsak todelt: økt mengde saker samt at vi stadig oftere opplever utfordringer med å få tilsendt den dokumentasjonen vi ber om fra helsetjenesten. Denne ventetida, som vi i svært liten grad har innflytelse på, blir i rapporteringssystemene Nestor og førerkortregisteret (Trafikk) medregnet i saksbehandlingstida. Svært lang saksbehandlingstid på enkeltsaker bidrar slik at gjennomsnittlig saksbehandlingstid blir vesentlig forlenga. Dette gjelder alle typer saker (førerkort, rettighetsklager, tilsynssaker osv.).

Våre prioriteringer (hvilke deler av embetsoppdraget som ikke ville bli utført) framkom i rapportering per 30. april 2014, og vi rapporterer i denne årsrapporten ikke avvik på de områdene der departementet ble informert i

april 2014. Når det gjelder erfaringsutveksling mellom kommuner, samarbeidet vi i 2014 med Utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester og Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse om en større konferanse der ulike prosjekter både i kommunene i Nordland og på nasjonalt nivå ble presentert. Ellers er spesielt Utviklingssenter for sykehjem aktiv i forhold til å bringe erfaringer ut på sykehjemmene i Nordland. Fylkesmannen bidrar økonomisk til dette.

Tilsyn med psykisk helsevern for barn og unge i spesialisthelsetjenesten

Arbeidet med oppfølging av tilsynene i 2013 er fullført i 2014. Der har ikke vært gjennomført nye tilsyn i 2014.

Tilsyn med folkehelseloven

Vi har gjennomført tilsyn med fire kommuners folkehelsearbeid. Tilsynet var en del av det første landsomfattende tilsynet på dette området og ble gjennomført høsten 2014 etter oppdrag fra Statens helsetilsyn. Tema var kommunens arbeid med løpende oversikt over befolkningens helsetilstand og de positive og negative faktorene som kan påvirke denne.

Generelt har nordlandskommunene gjort et omfattende og godt arbeid innen folkehelse i mange år, hovedsakelig tiltaksretta og i noen grad beskrevet i kommuneplanenes samfunnsdel. Tilsynet viste at folkehelsearbeidet hadde forankring i kommunens ledelse og at folkehelse var omtalt og vurdert i forarbeidene til eller i de kommunale planene. Det systematiske arbeidet med en løpende oversikt over befolkningens helsetilstand og de faktorer som påvirker denne, var imidlertid helt i startfasen, og ingen av kommunene hadde kommet så langt i prosessen at beskrevne rutiner for dette arbeidet fullt ut var implementert. Vi vurderer at målsettinga med tilsynet, å påse at kommunene kommer i gang med et systematisk, løpende oversiktsarbeid, synes oppfylt.

Statens helsetilsyns foreløpige oppsummering av dette landsomfattende tilsynet viser at våre funn her i Nordland er sammenfallende med funn i landets øvrige kommuner.

Omsorgsplan 2020 – «Morgendagens omsorg»

Fylkesmannen i Nordland har også i 2014 fokusert på omsorgsplanens hovedstrategier og delplaner, likeledes hovedtemaene i Omsorg 2020 både i direkte møter med kommunene og i andre fora der det har vært naturlig at planen er tema, blant annet gjennom deltakelse i Utviklingssentrenes fag- og samarbeidsråd.

Når det gjelder erfaringsutveksling mellom kommuner, samarbeidet vi i 2014 med Utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester og Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse om en større konferanse der ulike prosjekter både i kommunene i Nordland og på nasjonalt nivå ble presentert. Ellers er spesielt Utviklingssenter for sykehjem aktiv i forhold til å bringe erfaringer ut på sykehjemmene i Nordland. Fylkesmannen bidrar økonomisk til dette.

Tilsyn ansiennitetsdato og rettighetsstatus

For pasienter med mistanke om kreft eller andre alvorlige sykdommer kan svikt i håndtering og vurdering av henvisninger og viderehenvisninger få alvorlige følger for den enkelte. Håndtering av henvisninger og en forsvarlig utrednings- og behandlingslogistikk, krever at foretakene har sikre og effektive pasientadministrative systemer.

Vi gjennomførte i 2014 stikkprøvetilsyn for å undersøke om spesialisthelsetjenesten følger regelverket for ansiennitetsdato og rettighetsstatus ved viderehenvisninger og/eller mottak av viderehenvisninger. Tilsynet var en oppfølging av det landsomfattende tilsynet med håndtering og vurdering av henvisninger og utredning av pasienter med tykk- og endetarmskreft i 2012.

Vi undersøkte i 2014 52 pasientjournaler fra sju ulike helseforetak i regionen. Våre funn viste at i 14 av de 52 undersøkte journalene var verken ansiennitetsdato eller rettighetsvurdering oppgitt i viderehenvisningen til annet sykehus. I 29 av de 52 journalene ble ansiennitetsdato og rettighetsvurdering verken etterspurt eller videreført fra det mottakende sykehuset. Selv om helseforetakene har fått påpekt svikt i håndteringen av henvisninger og

viderehenvisninger både av tilsynsmyndigheten og internrevisjonen i løpet av de to siste årene, viste funn fra stikkprøvetilsynet i 2014 at de regionale prosedyrene som Helse Nord innførte, ikke er blitt implementert som planlagt. Som tilsynsmyndighet vil vi følge opp denne saken.

Vergemål

Målsettingen for 2014 var en velfungerende vergemålsforvaltning i første instans. I dette legger vi en regional vergemålsmyndighet som oppfyller vergemålslovens intensjoner, at arbeidet gjennomføres med høy kvalitet, innenfor forsvarlige tidsrammer og med lav risiko for feil og mangler. Dette målet er ikke nådd for vårt vedkommende. Året var preget av harde prioriteringer hvor de mest presserende oppgavene ble prioritert, mens utvikling av internkontrollsystemer, oppfølging og rekruttering av verger, oppfølging av bankplasseringer og flere andre viktige områder har blitt nedprioritert. Svært stor saksmengde og utilstrekkelige ressurser har videre medført at beslutninger har blitt tatt i høyt tempo, og i en del tilfeller uten at saken har blitt tilstrekkelig utredet. Risiko for feil og mangler har som følge av dette vært for stor. Fylkesmannen har til dels fått kontroll over restanser og hadde ved utgangen av året en forsvarlig saksbehandlingstid på de fleste saksområder.

Arbeids- og velferdsforvaltning

Fylkesmannen har i 2014 gjennomført tilsyn med 3 Nav-kontor for å sikre tildeling og gjennomføring av kvalifiseringsprogrammet. Det har også vært gjennomført kommunebesøk i utvalgte kommuner for å bistå i utvelgelsen av personer som kunne ha rett til kvalifiseringsprogrammet. Dette har medført at deltakelsen i kvalifiseringsprogrammet har økt i Nordland. Før å øke kompetansen til de ansatte har det i løpet av 2014 også vært gjennomført kurs i « KVP fra A til Å » for ansatte i NAV-kontor.

Fylkesmannen i Nordland har et godt samarbeid med NAV-fylke, med deltakelse i samarbeidsforum og i partnerskapsmøter. Kompetanseaktiviteten koordineres også med NAV-kontorene slik at vi framstår som en helhetlig og integrert statlig og kommunal tjenesteyter ved lokalkontorene.

Oppvekst, barnehage og opplæring

Koordinert tverrsektorielt arbeid gjennom satsingen «Vårres unga – vårres framtid» Forum Barn og unge har gjennom mange år vært fylkesmannens interne arena for koordinering og samarbeid om tiltak rettet mot barn og unge. Forumet fungerer godt, og har uten tvil ført til et økt fokus på målgruppen, og forsterket behov for felles innsats mot kommunene.

Fylkesmannen i Nordlands satsing på «Vårres unga – vårres framtid» er godt forankret i embetsledelsen og har i 2014 vært forumets viktigste oppgave. Satsingen setter barnekonvensjonen på dagsorden i hele det kommunale apparatet – fra administrativ og politisk ledelse til de kommunalt ansatte. Vårres unga – vårres framtid er en modell som skal bidra til å sikre bedre etterlevelse av FNs barnekonvensjon i kommunene. Samtidig har denne satsingen bidratt til at fylkesmannen har fått kartlagt det tverrsektorielle samarbeidet som foregår ute i kommunen og kan på bakgrunn av denne informasjonen gi råd og veiledning til de kommuner som ønsker dette. Høsten 2014 ble det avholdt en oppvekstkonferanse der målgruppen var alle kommunalt ansatte som jobbet med barn og unge, det kom 350 personer fra ulike yrkesgrupper på denne konferansen.

Barnevern

Fylkesmannen har nådd resultatkravene til landsomfattende tilsyn og tilsyn med institusjoner i 2014. I institusjonstilsynene har det vært viktig å få gjennomført samtaler med barn, 63 % av de barn som har fått tilbud om samtaler har takket ja til dette. Det landsomfattende tilsynet med den kommunale barneverntjenesten arbeid med oppfølging av barn i fosterhjem avdekket avvik i samtlige kommuner. Avvikene har vært knyttet til manglende internkontroll på etterlevelse av lovkrav.

I tillegg til landsomfattende tilsyn benyttet fylkesmannen i Nordland kommunedialog som virkemiddel for å sørge for at kommuner som har store utfordringer på barnevernområdet får oppfølging og veiledning. På disse møtene møter fylkesmannen øverste administrative ledelse og barnevernet og dialogen oppleves som nyttig for begge parter. Totalt 8 barneverntjenester med tilsammen 15 kommuner har fått en slik oppfølging i løpet av 2014.

Barnevernsatsingen har ført til at det er fordelt 7,5 stillinger til kommunene i Nordland. Denne styrkingen av barnevernet har ført til at fristbruddene i barnevernet i Nordland er redusert og at flere barn har fått den oppfølgingen de har krav på i følge loven.

Barnehage

I 2014 har vi prioritert skriftlige tilsyn med kommuner som ikke tidligere har hatt tilsyn av fylkesmannen. Til sammen var dette seks kommuner, som alle er små med bare en eller to barnehager. I tillegg har vi hatt tre stedlige tilsyn. Alle i kommuner vi før har vært, og også hatt skriftlige oppfølgingstilsyn i, men som vi etter risikovurdering ser manglende evne til å utføre sin myndighetsrolle som barnehagemyndighet. Dette har medført at vi også i 2014 har prioritert flere tilsyn enn det vi har som resultatkrav og det avdekkes fremdeles lovbrudd. I vårt arbeid for økt kvalitet har vi prioritert kompetansehevingstiltak hos barnehagepersonalet, og har nå fått på plass flere satsinger både for assistenter, fagarbeidere og barnehagelærere. Det er fremdeles mangel på godt kvalifisert personale, så dette er et område som vi ser må prioriteres også fremover. I tillegg er det også manglende barnehagefaglig kompetanse på kommunenivå, som nok også er en grunn for alle avvik i våre tilsyn. Vi har derfor hatt flere fagsamlinger for målgruppen, der vi har fokusert på regelverket og kvalitetsarbeidet.

Vi har et stort behov for barnehagefaglig kompetanse på alle nivåer ute i sektoren. Små kommuner med stor utskifting av administrativt personale er en utfordring. For disse er fylkesmannens veiledning ekstra viktig.

Vi har mange kommuner der vi utfra risikovurdering ser at barnehageområdet kanskje ikke blir ivaretatt godt nok.

Utdanning

Tilsyn på utdanningsområdet er fortsatt det området som krever mest av tid og ressurser. Vi har innfridd aktivitetskravene og mener at Udirs system med poengberegning fungerer godt for vårt område. Det gjør at vi bedre kan planlegge aktiviteten og justere når vi etter risikovurdering ser at vi må endre enten kommune eller type tilsyn. Tema og metode for det felles nasjonale tilsynet oppleves også positivt ute i sektoren. Vi ser imidlertid at vi har utfordringer med å nå alle våre 44 kommuner i en så liten tidsperiode. Vi har derfor valgt å planlegge tilsynene regionalt slik at vi når alle regioner med veiledning, selv om ikke alle kommunene får tilsyn. Vår prioritering av arbeidet med økt kvalitet har blitt svært godt mottatt i kommunene. At fylkesmannen involveres mer i de ulike nasjonale satsingene melder kommunene som en ekstra motivasjonsfaktor og en reell støtte som gir bedre resultater.

Alle våre kommuner som er involvert i satsinger som Utdanningsdirektoratet har ansvar for melder dessuten om at disse er gode og nyttige. Spesielt oppleves satsingen på Ungdomstrinnet som bra. Skoleeierne er fornøyd med at kompetansehevingen er skolebasert, og at de får god støtte fra utvikingsveilederne, men skulle ønske at de hadde bedre tid. Støtten fra UH-sektoren oppfattes mer variabel. Vi driver mye veiledning over telefon og via mail. Fylkesmannens nettside brukes også mye for å nå kommuner med informasjon. Vi samarbeider med de regionale kompetansekontorene som er gode medhjelpere for å nå ut til kommunene. Skoleeierprogrammet «Gode skoleeiere i nord» i samarbeid med de to andre fylkesmannsembetene i nord, KS, UiT og UiN har blitt svært godt mottatt av deltakerne. En suksess har vært kravet om både politisk og administrativ deltakelse.

Vi har fortsatt mange kommuner som ikke benytter seg av videreutdanningstilbudet for lærere, men hadde en gledelig oppgang i 2014. Det skyldes i all hovedsak utfordringene med å skaffe vikarer for lærere som fritas fra undervisning og store kostnader i forbindelse med reiser til utdanningssteder. Ordningen med større finansiering fra staten er godt mottatt.

Bosetting av flyktninger og tilsyn etter introduksjonsloven

Fylkesmannen har et godt samarbeid med IMDi, og diskuterer tiltak sammen med dem. I år har både fylkesmann og assisterende fylkesmann deltatt på møte, der det ble utvekslet kunnskap om kommunene for bedre å kunne følge opp de kommuner som melder at de ikke klare å oppfylle måltallene. Fylkesmannen mottar også kopi av alle vedtak som gjøres på dette området i kommunene, og kan på denne måten overvåke det som skjer. Utover slike møter har det ikke vært satt i gang egne tiltak av Fylkesmannen. Det har vært gjennomført tilsyn etter introduksjonsloven i to kommuner. Det ble avdekket flere avvik. Begge tilsynene var skriftlige, og fylkesmannen vurderer at verdien ville vært bedre om disse var gjennomført stedlig. Det har vært en markert øking av klager på området. Klagen omhandler stort sett stopp eller avslag på forlengelse av introduksjonsprogrammet. De fleste klagen får ikke medhold. I tillegg har Fylkesmannen hatt stort fokus på veiledning, både med innlegg på konferanser og direkte til kommuner i form av telefoner og videokonferanser. Fylkesmannen opplever et stort behov for kompetanse i sektoren.

Arealdisponeringer, byggesaker og universell utforming

Fylkesmannen i Nordland er ett av fylkene som deltar i Forsøk om samordning av innsigelser fra statlige myndigheter. I innsigelsesforsøket legges det vekt på en tett dialog mellom statlige myndigheter og kommunene i

en tidlig fase av planprosessen. Inntrykket er at dette gir mer smidige og løsningsorienterte prosesser, færre innsigelser og lavere tidsbruk. Det er ikke foretatt noen samlet evaluering av erfaringene fra forsøket.

Fylkesmannen har hatt 22 kommune(del)planer til behandling i 2014 (11 av disse sakene gjaldt oppstart av interkommunal kystsonesplan Helgeland). Det ble gitt innsigelse fra Fylkesmannen i 2 saker. Fra alle statlige innsigelsesmyndigheter ble det til sammen gitt 6 innsigelser. Innsigelsene fra Fylkesmannen gjaldt jordvern og nauststørrelse. I tillegg fremmet sametinget innsigelse i 2 saker, Statens vegvesen i 1 og NVE i 1 sak. Kun en plansak fikk flere (2) innsigelser.

Fylkesmannen mottok 155 reguleringsplansaker i 2014. Fylkesmannen fremmet innsigelse i 7 saker. Fra alle statlige myndigheter ble det gitt innsigelse i 19 saker. Innsigelsene fra Fylkesmannen gjaldt: Reindrift (2), Barn og unge (3), jordvern (1), Biologisk mangfold/ friluftsliv (1). I tillegg fremmet NVE innsigelse i 4 saker, Statens vegvesen i 5 saker, Forsvarsbygg 2 i to saker og Avinor i 2 saker. I en sak mottok kommunen innsigelser fra mer enn en sektormyndighet.

Når det gjelder dispensasjon fra plan mottok Fylkesmannen 432 søknader som gjaldt kommuneplanens arealdel og 80 som gjaldt dispensasjon fra reguleringsplan. Fylkesmannen påklaget 6 vedtak om dispensasjon i 2014.

Nordland er spredt befolket og med et begrenset kollektivtransporttilbud utenfor de største byene. Tilrettelegging for bygging langs kollektivknutepunkt i byer og tettsteder er derfor mest aktuelt i bykommunene. I dialog med disse kommunene tilrettelegges det for bygging langs aktuelle kollektivknutepunkt og til fortetting sentrumsområder.

Når det gjelder tilrettelegging for vekst i mineralnæringene hadde vi få saker til behandling. Alle sakene som har berørt miljøinteresser har funnet sin løsning gjennom dialog. For å få større forutsigbarhet og få fram bedre helhetsløsninger ville det vært gunstig med utvikling av en regional plan for mineralutvinning basert på grundig kartlegging av ressursene i avveining mot andre interesser som miljø og reindrift m.m.

I kommunenes arealplaner gjør regional stat alltid kommunene oppmerksom på hensynet til klimaendringer med økt fare for ras, flom, springflo. Hovedansvaret her ligger hos NVE. Fylkesmannens erfaring er at kommunene vektlegger dette.

Fylkesmannen har i samarbeid med kartverket og fylkeskommunen utviklet flere digitale planverktøy som *Plan i kart* og *Nordlandsatlas*. Det siste gir planleggere og innbyggere en samlet inngang til all arealinformasjon som ikke er unntatt offentligheten og sikrer ved kontroll av kartverket at planer som legges ut til høring er i samsvar med Kart- og planforskriften.

Landbruk, naturressurs og miljøvern

Nasjonale og viktige regionale landbruks- og reindriftsinteresser

Fylkesmannen har det siste året prioritert ressursene på å møte kommunene tidlig i arealprosesser og aktivt spille inn jordvern, reindrifts- og landbruksinteressene i forbindelse med kommuneplanenes areal- og samfunnsdel.

Strategisk plan for jordvern i Nordland er revidert i 2014 i forhold til tiltak og kommunal rapportering. Fylkesmannen samarbeider med Nordland fylkeskommune om et eget plannettverk. Samordning av alle areal- og energisaker internt.

I flere tilfeller opplever vi utfordringer i areal- og /eller energisaker der to viktige nasjonale interesser står mot hverandre. Eksempel på dette er motstridende interesser vedrørende reindrift/vindkraft, reindrift/mineralnæring, jordvern/vei og jordvern/byutvikling.

Regionalt samarbeid landbruk og næringsutvikling

Fylkesmannen samarbeider med de regionale virkemiddelaktørene Nordland fylkeskommune og Innovasjon Norge Nordland, faglagene for landbruk og reindrift samt andre aktører gjennom ulike organer. Partnerskap Landbruk, Regionalt Partnerskap, konsortiepart VRI Nordland (opplevelsesbasert reiseliv). Samarbeid på tvers av fylkene gjennom satsingen på Arktisk landbruk.

Regionalt næringsprogram inneholder prioriteringer og strategier for arbeidet med landbruk og bygdenæringer i Nordland. Fokus på muligheter optimisme og å satse på de satsingsvillige. Flere prosjekter og tiltak er iverksatt med utgangspunkt i de strategiske valg (lokalmat, grønt reiseliv, gårdsdrivordningen, økt bruk av tre og bioenergi.

Regionalt bygdeutviklingsprogram for Nordland

Inneholder strategiske prioriteringer for de ulike virkeområdene for 2013 – 2016. Består av regionalt næringsprogram, regionalt miljøprogram og regionalt skog- og klimaprogram. Det regionale næringsprogrammet evalueres årlig. Utarbeides og revideres i samarbeid med relevante regionale aktører.

Samarbeid med landbrukets forskningsinstitutter

Gjennom tildeling av fagsentermidlene har vi utviklet gode rutiner for oppfølging av samarbeidet med Bioforsk Tjøtta om bruken av midlene. Gjennom ulike prosjekter har Fylkesmannen samarbeidet med alle landbruksforskningsinstitutter i landsdelen samt andre forskningsaktører som er spesialisert på innovasjon og entreprenørskap. I 2014 har Fylkesmannen arbeidet med et regionalt initiativ i forhold til hvordan man skal kanalisere mer forskningsmidler til landsdelen for å kunne produsere mer tilpasset og bedre forskning på relevante tema innenfor fagfeltet.

Regional matkultur

Tett samarbeid med de øvrige fylkesmennene i landsdelen gjennom matkontaktene, vi samarbeider om lokalmat som tema også med Nordland fylkeskommune. Regionalt samarbeid om deltakelse og presentasjon på Grüne Woche 2014. Matopplevelser Nordland er et prosjekt med samfinansiering mellom Nordland fylkeskommune og Fylkesmannen.

Omlegging av reindriftsforvaltningen

Fylkesmannen har i 2014 fått overført ansvar for reindrift. Hos oss er dette organisert inn i en felles landbruks- og reindriftsavdeling med en egen seksjon reindrift lokalisert på Fauske. Vi har fokus på et tverrfaglig samarbeid. Dialog og konflikthåndtering landbruk/reindrift, areal- og energisaker samt næringsutvikling er områder vi har videreutviklet i vår nye tverrfaglige avdeling.

Inn på tunet

Fylkesmannen har lagt om arbeidet med Inn på tunet det siste året. Fra å ha fokus på tilbyder er vi nå i en fase der vi retter fokus mot de som er mulige kjøpere av tjenesten, for å øke etterspørselen. I denne forbindelse har vi i 2014 startet en intern prosess i embetet for å vurdere om vi i større grad kan skape interesse for Inn på tunet som et aktuelt tiltak innenfor helse- omsorg, sosial- og utdanningsområdet gjennom tverrfaglig samarbeid. Som et ledd i denne satsingen er det planlagt en konferanse som avholdes i februar 2015.

Økologisk landbruk

Økologisk landbruk inngår i det strategiske satsingsområdet primærlandbruket i Regionalt næringsprogram. Fylkesmannens prioriteringer innenfor økologisk landbruk er nedfelt i Strategisk plan for økologisk landbruk i Nordland 2010-2015, rullert i 2012. Regionale satsing er økokjøtt, økomelk og økologisk mat i storkjøkken.

For å fremme økologisk landbruk deles det årlig ut økomatpris i samarbeid mellom de tre nordligste embetene.

Økt bruk av trevirke og bioenergi, foryngelse i skogen

I 2014 er det utviklet og finansiert treårig prosjekt for å fremme økt bruk av tre, samt et 2-årig bioenergisprosjekt med formål å øke aktiviteten i etableringer på området.

Regionalt Skog- og klimaprogram, skogbruk

Er under revidering. I 2014 ble det hugget historiske 192 000 kubikkmeter i Nordland. Fylkesmannen deltar i arbeidet med Kystskogbruket og er en aktiv pådriver i forhold til arbeidet med utfordringene på skogområdet som i stor grad består av transportrelaterte årsaker. Fylkesmannen ferdigstilte i 2014 arbeidet med hovedplan vei og hovedplan for skogbruksplanlegging. De fleste kommuner håndhever minimumskrav til foryngelse i henhold til forskrift, men vi ser at ungskogpleien har et for stort etterslep.

Rovviltforvaltning

Dette er et utfordrende oppdrag i Nordland. Vi ser at det i enkelte beiteområder/tamreinområder er uforsvarlig store tap forårsaket av freda rovvilt. De aktuelle fagavdelingene hos oss samarbeider tett. Med reindrift og sauehold i det meste av fylket og omfattende bestandsmål for rovvilt er det vanskelig å unngå store tap. Nordland er et langt og smalt fylke med kort vei fra de områdene som er naturlige leveområder for jerv, gaupe og bjørn til de prioriterte beiteområdene/reindriftsområdene. Dette gjør at det er vanskelig å skille beitedyr og rovvilt og samtidig nå den todelte målsettingen. Dette blir ikke enklere av at rovviltnemndas forvaltningsplan gir en fragmentert inndeling i prioriterte beiteområder og prioriterte rovviltområder. Rovdyr som yngler innenfor et prioritert rovviltområde vil lett legge matsøket inn i prioriterte beiteområder. Fylkesmannen har derfor bedt rovviltnemnda om aksept for å ta opp arbeidet med forvaltningsplan til revisjon. I tillegg til en revisjon av forvaltningsplanen vil redusert konfliktnivå være avhengig av mer effektive uttak av rovvilt ned til bestandsmålet og det vil kreve mer effektiv/tidligere sanking av sau i områder med kroniske tap.

Klimaarbeid

Fylkesmannen har nedsatt en egen klima gruppe som skal samordne arbeidet mellom landbruk, beredskap og miljø. Pga få effektive tverrfaglige virkemidler utover i arbeidet etter PBL har gruppa ikke vært aktiv i 2014.

Men Fylkesmannen arbeider med klimaoppdraget. Fylkesmannen gir råd i til kommunene i saker etter PBL med tanke på redusert transportbehov og tilpassing til et villere klima. I rådgiving i forhold til vann og avløp tas det omsyn til økt nedbørintensitet. I tilsyns- og konsesjonsbehandling overfor avfallssektoren settes det krav som skal redusere utslipp av klimagasser.

Det er en tett dialog med NVE ved behandling av søknader om fornybar energi. Fylkesmannen mener en her har kommet fram til en god balanse mellom behovet for fornybar energi og reindrift- og miljøhensyn.

EUs rammedirektiv for vann

Fylkesmannen har samarbeidet tett opp mot regionale statlige etater, kommunenes vannområdekoordinatorer og Nordland fylkeskommune i vanddirektivarbeidet. Midler måtte omprioriteres fra annet fagområde for å klare å følge framdriftsplan for forvaltningsplan, tiltaksplan og overvåkingsplan. Overvåkingsplanen er utviklet i tett samarbeid med aktuelle regionale etater. Ressursene til overvåkingsplanen er begrenset, men med samordning med andre sektors ressurser til overvåking mener vi overvåkingsplanen vil bidra til en verdifull og effektiv tilstandsovervåking.

Forurensing

Arbeidet med opprydding av forurenset grunn ved de prioriterte skipsverftene i Nordland går framover, men arbeidet er faglig utfordrende bl.a. med tanke på effekten av oppryddings- eller sikringstiltak.

Fylkesmannen har i 2014 hatt økt tilsyn på forurensingsområdet og kom nok over målsettinga på 2,2 årsverk. Forurensingstilsynet avdekker stor variasjon i miljøstyringa mellom bedrifter. Bl.a. ser vi at de som tar lite miljøhensyn kan få konkurransemessige fortrinn framfor de som følger lover og har en god HMS oppfølging. Dette gjelder bl.a. skipsverft/sliper. Forurensingsgebyr, krav om stans og anmeldelse vurderes der viljen til å følge opp tilsyn over tid er dårlig.

På klima- og miljøområdet vises det ellers til vedlegg med en mer utførlig rapportering.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Fylkesmannen i Nordland startet i 2014 på rulleringen av FylkesROS, Nordland. Analysen, med plan for oppfølging, skal ferdigstilles og være klar til høring rundt sommer 2015. FylkesROS følger tematikken i det nasjonale risikobilde, samtidig som det skal løfte frem særlige utfordringer i Nordland.

Vi har involvert ulike interne og eksterne aktører i utarbeidelsen av FylkesROS, og tiltak i oppfølgingen vil også fordre andre aktørers deltakelse. FylkesROS vil være et godt plangrunnlag og utgangspunkt for forebyggende arbeid og de ulike aktørers beredskapsplanlegging. Samtidig kan scenarier i analysen være tema i både interne øvelser og som regionale fellesøvelser og fylkesberedskapsråd.

Forrige FylkesROS (2011) påpekte særlig sårbarhet i kraftforsyningen til Lofoten. I handlingsplan for oppfølging ble konkrete tiltak foreslått, og senere fulgt opp. I tillegg har samtlige kommuner tatt tak i situasjonen, og eget prosjekt med konsekvenser av langvarig strømbortfall er gjennomført. Funn i denne undersøkelsen medførte at også NVE i 2014 gjennomførte en større regional øvelse på samme scenario.

Evalueringen av øvelsen pågår i disse dager. Lofotkraft, som nettselskap, har påbegynt omfattende investeringer og utbygging av nytt og mer robust forsyningsnett i Lofoten. I tillegg har Statnett har overtatt den såkalte ”Lofotringen.”

Fylkesmannen har etter henvendelse fra politiet, våren 2014, vært pådriver i et samarbeid om å få på plass mobiltelefondekning i Svartistunnelen i Meløy. Svartistunnelen på fv. 17 er 7,6 km lang og svært trang. Politiet, på vegne av nødetatene, påpekte at manglende mobildekning i tunnelen medførte betydelige sårbarheter i beredskapen og samtidig utfordringer i håndtering av ulykker i tunnelen. Kostnadene var betydelig, men et finansieringssamarbeid med flere aktører medførte at det ble besluttet utbygging av mobilnett i tunnelen, og dette skal være på plass innen sommeren 2015.

Fylkesmannen har ved hendelser (ekstremvær) og i øvelse involvert deler av fylkesberedskapsrådet i fasene før, under og etter hendelsen. Vi har svært gode erfaringer med samling av relevante aktører i forkant av en varslet hendelse. Disse møtene har hatt god oppslutning og vært en arena for felles situasjonsforståelse og vurdering av evt. samordnede beredskapsmessige tiltak. Tilbakemeldingene i etterkant av disse møtene har vært svært god.

Hendelser og øvelser i 2014 er gjennomgått og evaluert. Funn og lærepunkter ved evaluering har medført justeringer i rutiner, planverk og organisering.

Beredskapsstaben hos fylkesmannen endret i 2014 strategi i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap ovenfor kommunene. Vi besluttet dette fordi mange kommuner ikke klarte å følge opp og lukke avvik og følge opp merknader gitt ved tilsyn. I hovedsak skyldes kommunenes utfordringer manglende kompetanse og ressurser. Omleggingen medførte at det i 2014 kun ble foretatt beredskapstilsyn med fire kommuner mot 11 i embetsoppdraget.

Vår nye tilnærming medfører at all kommunerettede aktivitet, både tilsyn, oppfølging og veiledning skal skje regionvis. Først gjennomføres det tilsyn med enkeltkommunene i en region, før vi så følger opp kommunene gjennom felles regionale samlinger. I tillegg til å legge til rette for at den enkelte kommune kommer i mål med sitt arbeid vil en bieffekt også være at det etableres selvgående regionale beredskapsnettverk kommunene i mellom.

Som ”pilotprosjekt” i vår nye strategi valgte vi ut de seks Vesterålskommunene, Andøy, Øksnes, Bø, Sortland, Hadsel og Lødingen – og etablerte en felles arena gjennom prosjektet ”Vesterålsprosjektet.” Alle kommunene her hadde forholdsvis nylig hatt tilsynsbesøk, og noen kommuner hadde betydelige avvik. Arbeidet med kommunene i Vesterålen ble organisert som prosjekt og med finansieringsbidrag gjennom skjønnsmidler fra Fylkesmannen. Etter utlysning ble ekstern prosessleder engasjert for å følge opp fremdriften i selve prosjektet.

Målet med Vesterålsprosjektet var å utvikle et konsept med overføringsverdi inn i vår strategi for arbeid og oppfølging av de øvrige kommunene i fylket. Vi tar sikte på at gjennom kunnskap og erfaringsoverføringer fra Vesterålsprosjektet skal kommunene selv skal kunne klare å drive frem tilsvarende arbeid i egen region.

Fylkesmannen i Nordland har implementert krisestøtteverktøyet CIM i egen organisasjon, og har gjennom 2014 arbeidet aktivt i kommunene for at flest mulig tar krisestøtteverktøyet i bruk. Det har vært avholdt flere kurs og opplæringssekvenser for kommunene i løpet av året.

Fylkesmannen har ikke installert og ferdigstilt gradert samband.

Kommentarer til ressursrapporteringen

Det er ikke generert en automatisk tabell som viser en sammenstilling av 2013-tall og tall for 2014. Vi har der for tatt utgangspunkt i årsrapporten for 2013 og sammenlignet med tabellen som fremkommer til slutt i dette kapitlet. Tall for 2013 gjelder kapittel 1510, mens tall for 2014 gjelder kapittel 0525.

Miljø- og klimadepartementet

Tall for 2013 var 12 249 359. Det er altså en økning på ca 5 mill i 2014. Det ble rammeoverført 6,7 mill til nasjonalpark- og verneområdeforvaltere i 2014. Omlag 1 mill av dette er administrativ kostnadsdekning og fremkommer på KMDs område. Avviket på 0,7 mill skyldes at det ble overført ekstra midler knyttet til arbeid med bl.a hubro fra 2012 til 2013. 2013-tallet er derfor kunstig høyt.

Landbruks- og matdepartementet

Tall for 2013 var 12 033 588. Det er en økning på vel 0,6 mill i 2014. Økningen skyldes mindre vakanser i 2014, høyere lønnsutgifter som følge av lønnsoppgjøret samt bruk av overført bevilgning fra 2013.

Kunnskapsdepartementet

Tall for 2013 var 8 015 979. Det er en økning på ca 0,1 mill i 2014 og skyldes i hovedsak virkning av lønnsoppgjøret.

Barne-, likestillings og inkluderingsdepartementet

Tall for 2013 var 4 147 153. Det er en nedgang på vel 0,4 mill i 2014. Avviket skyldes i hovedsak vakanser i 2014.

Justis- og beredskapsdepartementet

Tall for 2013 var 3 475 962. Det er en økning på 172' i 2014 som skyldes mindre vakanser og virkning av lønnsoppgjøret.

Arbeids- og sosialdepartementet

Tall for 2013 var 2 042 074. Det er en økning på 0,4 mill i 2014. Dette skyldes mindre vakanser, virkning av lønnsoppgjøret og bruk av overført bevilgning fra 2013.

Helse- og omsorgsdepartementet

Tall for 2013 var 12 817 854. Det er en økning på knappe 0,7 mill i 2014. Økningen skyldes mindre vakanser, virkning av lønnsoppgjøret og bruk av overført bevilgning.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Tall for 2013 var hhv 3 810 981 på KRDs område og 28 749 761 på FADs område i 2013. Tilsammen blir dette 32 559'. Økningen i 2014 er på 5,7 mill kr. 1 mill av dette skyldes administrativ kostnadsdekning, jf omtale under KLD. Det er en generell økning i føring på resultatområde 699 (ca 0,8 mill), noe som sannsynligvis skyldes at det oppfattes som en sekkepost. Den største økningen er imidlertid på resultatområde fra det gamle KRD (2,4 mill), hvorav hoveddelen av dette skyldes presisering som kom i fjor om føring av plan- og bygningssaker under resultatområde 660. Den resterende økningen på omlag 1,5 mill kan i hovedsak forklares med bruk av overført bevilgning på fellesområdet, mindre vakanser og virkningen av lønnsoppgjøret.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Klima- og miljødepartementet	kr 17 231 271,58	kr 4 074 844,04
Landbruks- og matdepartementet	kr 12 694 686,32	kr 2 810 190,50
Kunnskapsdepartementet	kr 8 127 788,92	kr 867 892,16
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	kr 3 711 954,87	kr 495 786,76
Justis- og beredskapsdepartementet	kr 3 647 174,86	kr 6 298 340,05
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	kr 38 299 820,33	kr 606 421,79
Arbeids- og sosialdepartementet	kr 2 458 750,87	kr 894 679,47
Helse- og omsorgsdepartementet	kr 13 497 090,05	kr 2 751 715,56
Andre	kr 321 525,03	kr 0,00
Sum:	kr 99 990 062,00	kr 18 799 870,00

IV - Styring og kontroll i embetet

• Risikostyring

Embetet har utviklet og implementert gjennomgående prosedyrer for risikostyring. Gjennom virksomhetsplanleggingen foretas det i fagavdelingene en vurdering av sannsynlighet for at resultatmål ikke nås og konsekvensene av slike avvik. De avdelingsvise risikomatrixene danner grunnlag for embetets samlede risikoanalyse for året. Risikoanalysen blir behandlet og fastsatt i embetets ledermøte. Risikovurdering og eventuelle avbøtende tiltak må gjøres fortløpende, spesielt for de områdene som har størst risiko. Forøvrig blir risikoanalysene behandlet som en del av tertialrapporteringene i ledermøte. For 2014 var fortsatt svikt i vergemålsforvaltningen, med konsekvenser for rettsikkerheten til en utsatt gruppe, vurdert som en stor risiko. De digitale løsningene (ARVE) fungerer fortsatt ikke, hvilket har medført en meget stor andel manuelle og ressurskrevende arbeidsoperasjoner. Vi har økt ressursbruken for å minimere konsekvensene for brukerne, men området er, til tross for ekstrabevilgning i revidert budsjett, underbudsjettet.

• Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen

Bemanning

Fylkesmannen hadde ved årsskiftet 180 medarbeidere. Vi har 12 deltidsansatte. De som går deltid, gjør dette i forbindelse med sykdom, alder eller uttak av foreldrepermisjon.

Det har vært særskilte utfordringer tilknyttet vergemålsreformen og bemanningssituasjonen. Den planlagte ressursituasjonen som var gjeldende fra oppstarten i 2013, viste seg umiddelbart å være for liten. Dette har medført en del midlertidige og kortsiktige engasjement, bistand fra andre fagavdelinger og nyrekrutteringer for å kunne løse oppgavene. Noe kan forklares ved saksbehandlingssystemet ARVE som nå skal erstattes, men oppgavens omfang ble før oppstart estimert for lavt. Dette er meldt inn til gjeldende departementer.

Embetets antall medarbeidere vokser. Bare i 2014 fikk embetet en vekst på 13 %. Dette skyldes nye oppgaver som reindriftsforvaltning, fagspesifikke prosjekter, økt oppgaveportefølje og vergemålsreformen.

Etter at tilsetning er et faktum, har vi som mål å bruke prøvetiden aktivt. Det er etablert rutiner for oppfølging i prøvetiden, der nærmeste leder er ansvarlig og skal dokumentere arbeidet fortløpende. Vi har fadderordning vi har fått udelt positive tilbakemeldinger på. Denne ordningen gir en oppfølgings- og læringsmulighet, både for ansatt og fadder.

Tilsetninger og turnover

Vi hadde i fjor 20 tilsetninger. 5 av disse var omgjøring av tidligere tilsetningsforhold fra vikariat til fast stilling, 7 var engasjementer mens de øvrige 8 var reelle nytilsetninger – hvorav den ene ble avsluttet etter eget ønske for vedkommende tiltrådte. Utskiftning var dermed 7 stillinger. To av disse var medarbeidere som gikk av med pensjon i 2014, slik at samlet turnover blir på ca 3,8 %. Antall medarbeidere som velger å slutte hos oss er moderat og anses ikke som kritisk.

Kompetansesituasjonen

Vi opplever ikke kritisk kompetansefall som følge av at medarbeidere velger å slutte hos oss. Vi tilstreber å unngå å ha mange såkalte nøkkelpersoner, ved blant annet å spre kompetanse og oppgaver på flere enn en medarbeider. Turnover er på et akseptabelt nivå, og rekrutteringen er god.

Ved slutten av året hadde vi 25 medarbeidere over 61 år. Våre seniorer representerer stabilitet, erfaring og kompetanse som de er bevisste på å dele med yngre kolleger. Vi har god oversikt over planlagt avgang, og holder årlige pensjonskurs med mål om god informasjon og stimulering til å arbeide lengst mulig.

Jevnt over har medarbeiderne høy kompetanse. Lavere stillingskoder preges av kvinner over 55 år. Disse representerer viktig realkompetanse for embetet.

• Prosjekter og igangsatte tiltak knyttet til embetets systemer

I mai 2014 overtok SSiE vårt sentralbord. I forkant hadde vi vedtatt og effektuert en «Tilgjengelighetsinstruks» for alle medarbeidere samt holdt opplæring i bruk av LYNC og Outlook. Overgangen ble opplevd som meget god, og vi har opplevd få negative tilbakemeldinger både internt og eksternt i forhold til tidligere service. Ledige stillingsressurser er brukt til andre oppgaver.

LYNC har vist seg å være et nyttig verktøy i å effektivisere arbeidsdagen: forutenom koblingen mellom LYNC og Outlook, altså kalenderfunksjon og oversikt over fravær og tilstedeværelse, som har vært helt nødvendig for å kunne utfase vårt eget sentralbord, letter også LYNC kommunikasjonen og samhandlingen på tvers av embetene. Funksjonalitet som "delt skjerm" og videomøter sørger både for kompetansedeling og mindre reisefravær.

Ambisjonen om "den digitale fylkesmann" holdes fortsatt i hevd. Våre elektroniske skjema som er utarbeidet som en del av "den digitale fylkesmann", fikk en noe trøblete utgang på året: det ble, nokså overraskende for oss, valgt en ny skjemaleverandør, hvilket har medført at alle våre skjema må lages på nytt i den nye skjemaløsningen. SharePoint brukes aktivt, både som grensesnitt mot ePhorte, hvilket gir en betydelig lavere brukerterskel enn den vanlige ePhorte Web, og i tillegg som arbeidsflate som kan tilpasses den enkelte, som verktøy når flere jobber med samme dokument - og som dokument og informasjonslager, fortrinnsvis for saker av intern art.

Høsten 2014 startet vi også opp arbeidet med å ta i bruk tidsregistrering i SAP. Vi ønsket å samle tids- og lønssystem, slik at mulighetene for feil og dobbeltarbeid ble redusert. Dermed kunne vi planlegge å avvikle MinTid i løpet av 2015.

I året som gikk har vi investert i nye kopimaskiner som sørger for at ingen utskrifter blir liggende tilgjengelig for uvedkommende. «Follow Me»-prinsippet er godt mottatt i embetet, og fungerer slik vi ønsket. Alle utskrifter krever identifikasjon.

Første hele driftsår med Jobb Norge som elektronisk rekrutteringsverktøy er gjennomført. Bortsett fra noen utfordringer tilknyttet importen til ePhorte, er vi meget godt fornøyde med verktøyet.

Embetet har rapportert tidstyver og forslag til endringer i den sentrale rapporteringsportalen. I tillegg har vi vært opptatt av tidstyver internt, hvordan vi bruker arbeidstiden vår: pause- og møtekultur, bruk av teknologi på godt og ondt, dårlige arbeidsmetoder, tungvinte rutiner og regelverk bl.a.

• **Oppfølging av merknader fra Riksrevisjonen**

Riksrevisjonen hadde i revisjonen for 2013 tre anmerkninger:

1. Riksrevisjonen påpekte at administrasjonsavdelingens risikovurdering er lite konkret med hensyn til risikoen ved behandlingen av personopplysninger og hva som eventuelt er akseptabel risiko
2. Embetet hadde ikke foretatt sikkerhetsrevisjoner
3. Riksrevisjonen påpekte at det ikke var aktivert logger i ePhorte

Vi tar til etterretning at Riksrevisjonen ikke er fornøyd med hvordan vi ivaretar kravene til informasjonssikkerhet. Vi har derfor igangsatt et systematisk arbeid slik at kvaliteten på vår informasjonssikkerhet og risikovurderinger kan bli i henhold til kravene. Vi har skaffet oss oversikt over personopplysninger, - både de sensitive og ikkesensitive opplysningene vi behandler, i hvilket system de behandles og hvordan de behandles både elektronisk og manuelt ved gjennomgang av systemsikkerhet og saksbehandlingsrutiner. På bakgrunn av dette har vi utarbeidet et helt nytt policydokument om informasjonssikkerhet som beskriver hvordan informasjonssikkerhetsarbeidet er organisert, mål og strategier, oversikt over sensitiv informasjon, risikovurdering og identifikasjon over uønskede hendelser, rutiner og instruksjoner på områder som tilgangsstyring, kompetanse, driftskontroll, fysisk sikkerhet, partnere og leverandører, avvikshåndtering osv. Dokumentet inneholder en vedleggsdel hvor disse ulike rutinene og instruksene er beskrevet nærmere, - et slags faktaark for hvert tema. Disse vil inneholde versjonshenvisning og dato for siste versjon. Vi ser for oss at dette vil være et godt grunnlag for å kunne foreta de sikkerhetsrevisjoner som etterlyses. Informasjonssikkerhet vil også inngå som en egen del av embetets overordnede risikoanalyse.

Loggføring i ePhorte er iverksatt. Vi har i den sammenheng også sendt ut informasjon om bakgrunnen for dette og en bevisstgjøring om at bruken av ePhorte/søk i ePhorte skal følge "need to know-prinsippet"; - at selv om en kan ha tilgang til opplysninger i ePhorte, skal de ikke søkes opp med mindre en har tjenestlig behov for dette.

• **Rapportering av vesentlige forhold knyttet til personmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og liknende som ikke rapporteres i vedlegget**

Reindriftsforvaltning ble fra årsskiftet en egen seksjon i vår landbruksavdeling, som i den forbindelse har skiftet navn til landbruks- og reindriftsavdelingen. Prosessen ble evaluert som god i forkant, men har bydd på noen utfordringer for enkeltmedarbeidere i året som gikk. Dette følges godt opp av ledelse og administrasjon. Endringen fra selvstendig forvaltning til å representere fylkesmannen ble for enkelte opplevd som stor. God ledelse, nyrekruttering og bistand fra medarbeidere ved andre seksjoner har gjort at arbeidsoppavene har blitt

ivaretatt. Seksjonen har samlet sett høyt kompetansenivå og det vurderes ikke som kritisk dersom det skulle bli behov for nyrekruttering.

Embetet praktiserer «Livsfasepolitikk» som samler de tiltak vi skal sørge for gjennom lov- og avtaleverk, samt lokalt avtalte ordninger for våre medarbeidere. Dokumentet innebærer blant annet en oversikt over seniorpolitiske tiltak.

For å redusere sykefraværet, har personalseksjonen hatt tett dialog med og støtte til alle ledernivåene. Vi tilsatte i fjor egen HMS-seniorrådgiver som har HMS, IA og sykefraværsoppfølging som ansvarsområder.

V - Vurdering av framtidsutsikter

Fylkesmannen i Nordland vurderer sin evne til å nå fastsatte mål og levere forventede resultater både på kort og lengre sikt som gode. Personal og kompetansesituasjonen i embetet er generelt betryggende, med relativt lav turnover og godt rekrutteringsgrunnlag på de fleste kompetanseområder. Det må imidlertid påpekes at gapet mellom summen av forventninger/resultatkrav og tilgjengelige budsjettmidler fortsatt er betydelig, jf Riksrevisjonens undersøkelse av måloppnåelse og effektivitet ved fylkesmannsembetene gjennom Dokument nr.3:14 (2006-2007).

Gjeldende finansieringsordning setter klare begrensninger for virksomhetens handlingsrom til eventuelle omprioriteringer av ressursinnsatsen mellom sektorer. Strengt prioriteringer innad i fagavdelingene vurderes derfor som nødvendig, samt et kontinuerlig fokus på forbedringstiltak for å sikre god kostnadseffektivitet. Evne til fornying gjennom bruk av IKT vurderes som vesentlig i forbedringsarbeidet. Opplevd misforhold mellom ressurser og krav innebærer risiko for slitasjeeffekter innen noen fagområder i embetet, og vil kunne kreve økt oppmerksomhet i tiden som kommer.

Det forventes at antall kommuner med økonomisk balanse både i 2015 og på lengre sikt vil tilsvare dagens nivå, prognosen for 2015 er så langt to ut og to inn i ROBEK. For flere av kommunene kan Fylkesmannen vanskelig se klare skritt på vei mot balanse, og ser samtidig risiko for at planlagte innsparingstiltak kan resultere i uforvarlige kutt i lovpålagte tjenester. Fylkesmannens oppdrag med å bidra til en robust kommuneøkonomi vurderes derfor som meget krevende.

Utsiktene for å lykkes med en kommunereform basert på frivillighet er vanskelig å vurdere på dette tidspunktet i prosessen. Fylkesmannen kan konstatere at 43 av fylkets 44 kommuner har gjort vedtak om å starte utredning, men ser også at det politiske engasjementet rundt disse utredningene og vilje til endring varierer betydelig. Det kan ligge an til at noen kommuner på Helgeland gjør vedtak om sammenslåing tilstrekkelig tidlig til å bli med i første vedtak på nasjonalt nivå 2016. Fylkets geografi med lange avstander, øysamfunn og spredt befolkning, representerer utfordringer for en hensiktsmessig organisering av kommunal forvaltning. Betydelige forskjeller i vannkraftbaserte inntekter framstår også som et mulig hinder for frivillige sammenslåinger. Dette store samfunnsoppdraget vil kreve mye oppmerksomhet fra embetet både fram til endelige vedtak, og i gjennomføringsfasen frem mot 2020. Kommunereformen forventes å kunne få vesentlig betydning også for embetets generelle virksomhet fra 2020, men risikoen for at dette skal virke negativt på vår evne til å løse dagens oppgaveportefølje vurderes som lav.

VI - Årsregnskap

Årsregnskap Fylkesmannen i Nordland, del VI i årsrapporten

Ledelseskomentarer

Fylkesmannen er Kongens og regjeringens representant i fylket og skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Fylkesmannens ansvar er fastsatt i *Instruks for Fylkesmenn*, gitt ved kgl. Res. 7.8.1981, endret ved kgl. Res. 10.11.1988 og 6.7.1999.

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser i *Reglement for økonomistyring i staten og Virksomhets- og økonomiinstruks for Fylkesmannen*, fastsatt av KMD 27.06.2014. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Fylkesmannens disponible bevilgninger og regnskapsførte utgifter og inntekter.

I 2014 har Fylkesmannen disponert en tildeling over kapittel 0525 post 01 på 100,2 mill kr og regnskapet viser et mindreforbruk på 0,2 mill kr. Vergemålsforvaltningen ble i 2014 finansiert over kapittel 0469 post 01 med en ramme på 8,9 mill kr. Regnskapet på posten er gjort opp i balanse. Regnskapet på kapittel 0469 post 21 viser at det ble utbetalt 2,8 mill kr i vergehonorar i 2014. Den nye oppgaven som reindriftsmyndighet har hatt en disponibel ramme over kap 1147 post 01 på 3,7 mill kr. Regnskapet viser balanse.

På kapittel 0854 post 60 Kommunalt Barnevern har en kommune ved en feil fått utbetalt vel 1,9 mill kr for lite. Feilen vil bli rettet opp ved en tilleggsfullmakt i 2015.

For øvrige budsjettmidler og tilskuddsmidler er avvikene små.

Bodø, 25. februar 2015

Hill-Marta Solberg
(sign)

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"), fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 18. september 2013. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

Regnskapet følger kalenderåret

Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret

Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp

Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.8.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomhet står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kombinasjon av kapittel/post (belastningsfullmakter) vises i kolonnen for samlet tildeling. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet og vises i kolonnen for regnskap.

Virksomheten har ikke avgitte belastningsfullmakter.

Artskontorapporteringen

Artskontorapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen.

Note 7 til artskontorapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering for regnskapsår 2014

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merutgift (-) og mindretgift
0525	Fylkesmannsembetene - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		100 211 000	103 269 038	-3 058 038
0525	Fylkesmannsembetene - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		1 893 000	10 030 200	-8 137 200
0225	Tiltak i grunnopplæring - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		521 000	534 252	
0225	Tiltak i grunnopplæring - særskilte driftsutg	21	Spesielle driftsutgifter		816 803	765 748	
0225	Tilskudd til samisk i grunnopplæring	63	Diverse		3 594 000	3 522 391	
0225	Tilskudd til oppl. av barn og unge i statl. asyl	64	Diverse		11 742 000	11 741 754	
0225	Tilskudd til leirskoleopplæring	66	Diverse		2 106 000	2 105 018	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen	21	Spesielle driftsutgifter		12 140 829	12 155 066	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen - videreutdar	22	Diverse		23 446 733	23 118 091	
0231	Barnehager - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		4 508 700	4 447 043	
0310	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	70	Tilskudd		*	1 566 079	
0440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetat	01	Driftsutgifter		400 000	400 000	
0469	Vergemålsordningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		8 915 333	8 924 736	
0469	Vergemålsordningen - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		*	2 872 338	
0470	Fritt sakførsel	70	Tilskudd		*	305 992	
0470	Fritt rettsråd	71	Tilskudd		*	4 730 406	
0571	Rammetilskudd til kommuner - spes. driftsutg	21	Spesielle driftsutgifter		300 000	299 095	
0590	Byutvikling og planlegging - spes. driftsutgift	21	Spesielle driftsutgifter		1 200 000	1 202 991	
0621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inklude	21	Spesielle driftsutgifter		3 213 020	3 197 105	
0621	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	63	Diverse		6 691 073	6 680 577	
0718	Rusmiddelforebygging - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		493 299	493 289	
0719	Annet folkehelsearbeid - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		50 000	49 971	
0734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustilta	01	Driftsutgifter		*	1 172 592	
0761	Omsorgstjeneste - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		900 500	880 966	
0761	Tilskudd til omsorgstjenester	60	Diverse		10 337 800	10 330 000	
0762	Kjønslemlestelse	21	Spesielle driftsutgifter		40 000	0	
0762	Primærhelsetjeneste - forebyggende helsetjen	60	Diverse		1 530 000	1 508 533	
0762	Forebygging av uønsket svangerskap og abort	73	Tilskudd		500 000	437 943	
0763	Rustiltak - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		1 444 800	1 441 310	
0763	Rustiltak - kommunalt rusarbeid	61	Diverse		14 916 923	14 823 455	
0764	Psykisk helse - psykisk helsearbeid	60	Diverse		3 631 307	3 349 949	
0781	Forsøk og utvikling mv - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		*	3 757	
0783	Personell - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		2 050 001	2 368 510	
0821	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvand	21	Spesielle driftsutgifter		200 000	200 000	
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet - spes. drift	21	Spesielle driftsutgifter		1 560 924	1 526 558	
0854	Kommunalt barnevern	60	Diverse		29 353 164	27 395 488	
0855	Statlig forvaltning av barnevernet - spes.drift	21	Spesielle driftsutgifter		300 000	297 924	
1112	Støtte til fagsentra	52	Diverse		2 665 000	2 665 000	
1144	Miljørettet prosjektarbeid m.m.	77	Tilskudd		230 000	200 358	
1147	Reindriftsforvaltningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		3 683 192	3 728 766	
1147	Reindriftsforvaltningen - større utstyrsanskaf	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold		700 000	239 256	
1410	Spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		678 000	672 200	
1420	Miljødirektoratet - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		1 664 713	1 747 732	
1420	Miljødirektoratet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		8 312 500	8 053 227	
1420	Statlige vannmiljøtiltak	22	Diverse		1 735 000	1 735 000	
1420	Tiltak i verneområder	31	Diverse		3 328 000	3 279 019	
1420	Oppryddingstiltak	39	Diverse		633 333	380 610	
1420	Erstatning for beitedyr tatt av rovvilt	72	Tilskudd		24 000 000	21 855 207	
1420	Forebyggende og konfliktdependende tiltak i r	73	Tilskudd		7 900 000	7 749 904	
1420	Verdensarvområder, kulturlandskap og verdi	81	Diverse		115 000	115 000	
1420	Tilskudd til prioriterte arter og utvalgte natur	82	Diverse		6 090 000	4 289 916	
1420	Nasjonalsentresentre og andre naturinfo.sentre	85	Diverse		150 000	150 000	
1425	Tilskudd til fiskeformål	70	Tilskudd		365 000	365 000	
1425	Tilskudd til viltformål	71	Tilskudd		550 000	550 000	
Sum utgiftsført					311 807 947	325 924 362	

*åpen fullmakt

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3525	Inntekter ved oppdrag	01	Driftsinntekter		9 910 245	9 910 245
3525	Ymse inntekter	02	Ymse		3 500	3 500
3525	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	15	Refusjon av arbeidsmarkedstiltak		31 230	31 230
3525	Refusjon av fødsels- og adopsjonspenger	16	Refusjon av foreldrepenger		1 445 971	1 445 971
3525	Refusjon av sykepenger	18	Refusjon av sykepenger		1 777 274	1 777 274
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29	Ymse		1 728 763	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift		6 932 445	
Sum inntektsført				0	21 829 427	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet					304 094 935	
Kapitalkontoer						
60071201	Norges Bank KK /innbetalinger				19 671 589	
60071202	Norges Bank KK/utbetalinger				-323 526 898	
715218	Endring i mellomværende med statskassen				-239 626	
Sum rapportert					0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (201412)

Konto	Tekst	2014	2013	Endring
6260	Aksjer	0	0	0
715218	Mellomværende med statskassen	-4 221 133	-3 981 507	-239 626

Virksomhet: A7 - Fylkesmannen i Nordland

Note A Forklaring av samlet tildeling			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
052501	2 926 000	97 285 000	100 211 000
052521	1 893 000	0	1 893 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastnings-fullmakter	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings-fullmakter	Standard refusjoner på inntekstpostene 15-18	Merinntekter iht merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
0525.01	"kan overføres"	-3 058 038	0	-3 058 038	3 254 475	3 500	0	0	199 937	4 864 250	199 937
0525.21	"kan overføres"	-8 137 200	0	-8 137 200		9 910 245	0	0	1 773 045		1 773 045

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se rundskriv R-2/2013 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter**Stikkordet «kan overføres»**

Mindreforbruk på både kap.post 0525.01 og kap.post 0525.21 kan overføres til neste år.

Fullmakt til å bruke standard refusjoner av lønnsutgifter til å overskride utgifter

Virksomheten har brukt lønnsrefusjoner som er rapportert på kap.post 3525.15, 35.25.16 og 3525.18 til å dekke inn samtlige merutgifter under driftspost 0525.01. Restende beløp på kr.199.937 ber vi om å få overført til neste år.

Mulig overførbart beløp

Mindreforbruket på kr.199.937 på kap.post 0525.01 er under grensen på 5% for overføringer til neste år. Mindreforbruket på 1.773.045 på kap.post 0525.21 gjelder prosjekt som går over flere år.

Vi ber derfor om at begge beløp blir overført til 2015.

Oppstilling av artskontorrapporteringen for 2014

	Note	201412	201312
Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	9 910 245	10 186 539
Salgs- og leieinnbetalinger	1	3 500	14 575
Andre innbetalinger	1	0	0
Innbetaling av finansinntekter	1	0	0
<i>Sum innbetalinger</i>		9 913 745	10 201 114
Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	2	101 595 919	93 487 171
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	2	-3 254 475	-3 574 513
Utbetalt til investeringer	3	1 728 609	1 345 494
Utbetalt til kjøp av aksjer		0	0
Andre utbetalinger til drift	4	51 514 951	47 470 537
Utbetaling av finansutgifter	4	0	252
<i>Sum utbetalinger</i>		151 585 004	138 728 942
Netto rapporterte utgifter til drift og investeringer		141 671 260	128 527 828
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m,m,	5	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	6	171 084 882	132 610 506
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre</i>		171 084 882	132 610 506
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
5700 Folketrygdens inntekter - Arbeidsgiveravgift		6 932 445	6 428 955
5309 Tilfeldige inntekter (gruppeliv m,m)		1 728 763	396 706
<i>Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler</i>		8 661 207	6 825 661
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		304 094 935	254 312 673
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld			
Fordringer (legg til linjer og vis på konto)	7	307 242	78 906
Kasse (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank (legg til linjer og vis på k	7	0	0
Skyldig skattetrekk	7	-4 509 945	-4 068 478
Skyldige offentlige avgifter (legg til linjer og vis på konto)	7	-10 000	0
Annen gjeld (legg til linjer og vis på konto)	7	-8 430	8 065
Sum mellomværende med statskassen		-4 221 133	-3 981 507

Note 1 Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet 2014

	201412	201312
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Byggesaksgebyr	0	0
Tilsynsavgift elsikkerhet	0	0
Gebyrer / avgift omsetning produksjon sprengstoff første omsetningsledd	0	0
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra statlige virksomheter	8 989 956	9 804 193
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	801 231	201 150
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	93 673	181 196
Andre tilskudd og overføringer	25 384	0
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	9 910 245	10 186 539
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Tilfeldige inntekter	3 500	14 575
Sum salgs- og leieinnbetalinger	3 500	14 575
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst (agio)	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0
Sum inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	9 913 745	10 201 114

Note 2 Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter og innbetalinger av offentlige refusjoner vedrørende lønn 2014

	201412	201312
<i>Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter</i>		
Lønninger	89 613 936	81 981 390
Arbeidsgiveravgift	6 932 445	6 428 955
Pensjonsutgifter*	0	0
Andre ytelser	5 049 539	5 076 827
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	101 595 919	93 487 171
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
<i>Offentlige refusjoner vedrørende lønn</i>		
Sykepenger og andre refusjoner	3 254 475	3 574 513
Sum offentlige refusjoner vedrørende lønn	3 254 475	3 574 513
Antall årsverk:	159	150

Note 3 Utbetalt til investeringer 2014

	201412	201312
Immaterielle eiendeler og lignende	47 700	0
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Nasjonaleiendom og kulturminner	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	1 277 599	1 172 577
Andre utgiftsførte investeringer (*)	403 310	172 917
Sum utbetalt til investeringer	1 728 609	1 345 494

() Spesifiseres ytterligere dersom det er andre vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet*

Note 4 Andre utbetalinger til drift og utbetaling av finansutgifter 2014

	201412	201312
<i>Andre utbetalinger til drift</i>		
Husleie	8 820 293	8 025 459
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	278 256	77 250
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	1 788 078	1 237 621
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	94 036	165 984
Mindre utstyrsanskaffelser	626 885	243 569
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 074 088	1 063 042
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	15 293 451	17 504 688
Reiser og diett	11 071 342	9 551 959
Øvrige driftsutgifter (*)	12 468 521	9 600 966
Sum andre utbetalinger til drift	51 514 951	47 470 537
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	0
Agiotap	0	252
Andre finansutgifter	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	252
<i>(*) Bør spesifiseres ytterligere dersom det er vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet</i>		

Note 5 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten 2014

	201412	201312
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Note 6 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten 2014

	201412	201312
Tilskudd til kommuner	0	75 488 086
Tilskudd til fylkeskommuner	0	2 412 500
Tilskudd til kommuner	117 147 905	0
Tilskudd til fylkeskommuner	5 677 650	0
Tilskudd til private	29 290 343	33 058 216
Tilskudd til organisasjoner	10 529 234	14 079 469
Tilskudd til statsforvaltningen	8 439 750	7 572 235
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	171 084 882	132 610 506

Note 7 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen 2014

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	201412	201412	Forskjell
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler*	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	141 173	0	141 173
Andre fordringer	303 701	307 242	-3 541
Kasse og bank	0	0	0
Sum	444 874	307 242	137 632
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-11 581	0	-11 581
Skyldig skattetrekk	-4 509 945	-4 509 945	0
Skyldige offentlige avgifter	-10 000	-10 000	0
Annen kortsiktig gjeld	0	-8 430	8 430
Sum	-4 531 526	-4 528 375	-3 151
Langsiktige forpliktelser			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Sum	-4 086 653	-4 221 133	134 481

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 7 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Forretnings- kontor	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
Aksjer								
Selskap 1								
Selskap 2								
Balanseført verdi 10.12.2015								0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.

Årsregnskap Fylkesmannen i Nordland, del VI i årsrapporten

Ledelseskomentarer

Fylkesmannen er Kongens og regjeringens representant i fylket og skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Fylkesmannens ansvar er fastsatt i *Instruks for Fylkesmenn*, gitt ved kgl. Res. 7.8.1981, endret ved kgl. Res. 10.11.1988 og 6.7.1999.

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser i *Reglement for økonomistyring i staten og Virksomhets- og økonomiinstruks for Fylkesmannen*, fastsatt av KMD 27.06.2014. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Fylkesmannens disponible bevilgninger og regnskapsførte utgifter og inntekter.

I 2014 har Fylkesmannen disponert en tildeling over kapittel 0525 post 01 på 100,2 mill kr og regnskapet viser et mindreforbruk på 0,2 mill kr. Vergemålsforvaltningen ble i 2014 finansiert over kapittel 0469 post 01 med en ramme på 8,9 mill kr. Regnskapet på posten er gjort opp i balanse. Regnskapet på kapittel 0469 post 21 viser at det ble utbetalt 2,8 mill kr i vergehonorar i 2014. Den nye oppgaven som reindriftsmyndighet har hatt en disponibel ramme over kap 1147 post 01 på 3,7 mill kr. Regnskapet viser balanse.

På kapittel 0854 post 60 Kommunalt Barnevern har en kommune ved en feil fått utbetalt vel 1,9 mill kr for lite. Feilen vil bli rettet opp ved en tilleggsfullmakt i 2015.

For øvrige budsjettmidler og tilskuddsmidler er avvikene små.

Bodø, 25. februar 2015

Hill-Marta Solberg
(sign)

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"), fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 18. september 2013. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

Regnskapet følger kalenderåret

Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret

Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp

Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.8.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomhet står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kombinasjon av kapittel/post (belastningsfullmakter) vises i kolonnen for samlet tildeling. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet og vises i kolonnen for regnskap.

Virksomheten har ikke avgitte belastningsfullmakter.

Artskontorapporteringen

Artskontorapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen.

Note 7 til artskontorapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering for regnskapsår 2014

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merutgift (-) og mindretgift
0525	Fylkesmannsembetene - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		100 211 000	103 269 038	-3 058 038
0525	Fylkesmannsembetene - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		1 893 000	10 030 200	-8 137 200
0225	Tiltak i grunnopplæring - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		521 000	534 252	
0225	Tiltak i grunnopplæring - særskilte driftsutg	21	Spesielle driftsutgifter		816 803	765 748	
0225	Tilskudd til samisk i grunnopplæring	63	Diverse		3 594 000	3 522 391	
0225	Tilskudd til oppl. av barn og unge i statl. asyl	64	Diverse		11 742 000	11 741 754	
0225	Tilskudd til leirskoleopplæring	66	Diverse		2 106 000	2 105 018	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen	21	Spesielle driftsutgifter		12 140 829	12 155 066	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen - videreutdar	22	Diverse		23 446 733	23 118 091	
0231	Barnehager - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		4 508 700	4 447 043	
0310	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	70	Tilskudd		*	1 566 079	
0440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetat	01	Driftsutgifter		400 000	400 000	
0469	Vergemålsordningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		8 915 333	8 924 736	
0469	Vergemålsordningen - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		*	2 872 338	
0470	Frit sakførsel	70	Tilskudd		*	305 992	
0470	Fritt rettsråd	71	Tilskudd		*	4 730 406	
0571	Rammertilskudd til kommuner - spes. driftsutg	21	Spesielle driftsutgifter		300 000	299 095	
0590	Byutvikling og planlegging - spes. driftsutgift	21	Spesielle driftsutgifter		1 200 000	1 202 991	
0621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inklude	21	Spesielle driftsutgifter		3 213 020	3 197 105	
0621	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	63	Diverse		6 691 073	6 680 577	
0718	Rusmiddelforebygging - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		493 299	493 289	
0719	Annet folkehelsearbeid - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		50 000	49 971	
0734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustilta	01	Driftsutgifter		*	1 172 592	
0761	Omsorgstjeneste - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		900 500	880 966	
0761	Tilskudd til omsorgstjenester	60	Diverse		10 337 800	10 330 000	
0762	Kjønslemlestelse	21	Spesielle driftsutgifter		40 000	0	
0762	Primærhelsetjeneste - forebyggende helsetjen	60	Diverse		1 530 000	1 508 533	
0762	Forebygging av uønsket svangerskap og abort	73	Tilskudd		500 000	437 943	
0763	Rustiltak - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		1 444 800	1 441 310	
0763	Rustiltak - kommunalt rusarbeid	61	Diverse		14 916 923	14 823 455	
0764	Psykisk helse - psykisk helsearbeid	60	Diverse		3 631 307	3 349 949	
0781	Forsøk og utvikling mv - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		*	3 757	
0783	Personell - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		2 050 001	2 368 510	
0821	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvand	21	Spesielle driftsutgifter		200 000	200 000	
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet - spes. drift	21	Spesielle driftsutgifter		1 560 924	1 526 558	
0854	Kommunalt barnevern	60	Diverse		29 353 164	27 395 488	
0855	Statlig forvaltning av barnevernet - spes.drift	21	Spesielle driftsutgifter		300 000	297 924	
1112	Støtte til fagsentra	52	Diverse		2 665 000	2 665 000	
1144	Miljørettet prosjektarbeid m.m.	77	Tilskudd		230 000	200 358	
1147	Reindriftsforvaltningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		3 683 192	3 728 766	
1147	Reindriftsforvaltningen - større utstyrsanskaf	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold		700 000	239 256	
1410	Spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		678 000	672 200	
1420	Miljødirektoratet - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		1 664 713	1 747 732	
1420	Miljødirektoratet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		8 312 500	8 053 227	
1420	Statlige vannmiljøtiltak	22	Diverse		1 735 000	1 735 000	
1420	Tiltak i verneområder	31	Diverse		3 328 000	3 279 019	
1420	Oppryddingstiltak	39	Diverse		633 333	380 610	
1420	Erstatning for beitedyr tatt av rovvilt	72	Tilskudd		24 000 000	21 855 207	
1420	Forebyggende og konfliktdependende tiltak i r	73	Tilskudd		7 900 000	7 749 904	
1420	Verdensarvområder, kulturlandskap og verdi	81	Diverse		115 000	115 000	
1420	Tilskudd til prioriterte arter og utvalgte natur	82	Diverse		6 090 000	4 289 916	
1420	Nasjonalsentresentre og andre naturinfo.sentre	85	Diverse		150 000	150 000	
1425	Tilskudd til fiskeformål	70	Tilskudd		365 000	365 000	
1425	Tilskudd til viltformål	71	Tilskudd		550 000	550 000	
Sum utgiftsført					311 807 947	325 924 362	

*åpen fullmakt

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3525	Inntekter ved oppdrag	01	Driftsinntekter		9 910 245	9 910 245
3525	Ymse inntekter	02	Ymse		3 500	3 500
3525	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	15	Refusjon av arbeidsmarkedstiltak		31 230	31 230
3525	Refusjon av fødsels- og adopsjonspenger	16	Refusjon av foreldrepenger		1 445 971	1 445 971
3525	Refusjon av sykepenger	18	Refusjon av sykepenger		1 777 274	1 777 274
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29	Ymse		1 728 763	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift		6 932 445	
Sum inntektsført				0	21 829 427	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet					304 094 935	
Kapitalkontoer						
60071201	Norges Bank KK /innbetalinger				19 671 589	
60071202	Norges Bank KK/utbetalinger				-323 526 898	
715218	Endring i mellomværende med statskassen				-239 626	
Sum rapportert					0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (201412)

Konto	Tekst	2014	2013	Endring
6260	Aksjer	0	0	0
715218	Mellomværende med statskassen	-4 221 133	-3 981 507	-239 626

Virksomhet: A7 - Fylkesmannen i Nordland

Note A Forklaring av samlet tildeling			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
052501	2 926 000	97 285 000	100 211 000
052521	1 893 000	0	1 893 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastnings-fullmakter	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings-fullmakter	Standard refusjoner på inntektspostene 15-18	Merinntekter iht merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
0525.01	"kan overføres"	-3 058 038	0	-3 058 038	3 254 475	3 500	0	0	199 937	4 864 250	199 937
0525.21	"kan overføres"	-8 137 200	0	-8 137 200		9 910 245	0	0	1 773 045		1 773 045

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se rundskriv R-2/2013 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter**Stikkordet «kan overføres»**

Mindreforbruk på både kap.post 0525.01 og kap.post 0525.21 kan overføres til neste år.

Fullmakt til å bruke standard refusjoner av lønnsutgifter til å overskride utgifter

Virksomheten har brukt lønnsrefusjoner som er rapportert på kap.post 3525.15, 35.25.16 og 3525.18 til å dekke inn samtlige merutgifter under driftspost 0525.01. Restende beløp på kr.199.937 ber vi om å få overført til neste år.

Mulig overførbart beløp

Mindreforbruket på kr.199.937 på kap.post 0525.01 er under grensen på 5% for overføringer til neste år. Mindreforbruket på 1.773.045 på kap.post 0525.21 gjelder prosjekt som går over flere år.

Vi ber derfor om at begge beløp blir overført til 2015.

Oppstilling av artskontorrapporteringen for 2014

	Note	201412	201312
Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	9 910 245	10 186 539
Salgs- og leieinnbetalinger	1	3 500	14 575
Andre innbetalinger	1	0	0
Innbetaling av finansinntekter	1	0	0
<i>Sum innbetalinger</i>		9 913 745	10 201 114
Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	2	101 595 919	93 487 171
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	2	-3 254 475	-3 574 513
Utbetalt til investeringer	3	1 728 609	1 345 494
Utbetalt til kjøp av aksjer		0	0
Andre utbetalinger til drift	4	51 514 951	47 470 537
Utbetaling av finansutgifter	4	0	252
<i>Sum utbetalinger</i>		151 585 004	138 728 942
Netto rapporterte utgifter til drift og investeringer		141 671 260	128 527 828
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m,m,	5	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	6	171 084 882	132 610 506
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre</i>		171 084 882	132 610 506
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
5700 Folketrygdens inntekter - Arbeidsgiveravgift		6 932 445	6 428 955
5309 Tilfeldige inntekter (gruppeliv m,m)		1 728 763	396 706
<i>Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler</i>		8 661 207	6 825 661
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		304 094 935	254 312 673
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld			
Fordringer (legg til linjer og vis på konto)	7	307 242	78 906
Kasse (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank (legg til linjer og vis på k	7	0	0
Skyldig skattetrekk	7	-4 509 945	-4 068 478
Skyldige offentlige avgifter (legg til linjer og vis på konto)	7	-10 000	0
Annen gjeld (legg til linjer og vis på konto)	7	-8 430	8 065
Sum mellomværende med statskassen		-4 221 133	-3 981 507

Note 1 Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet 2014

	201412	201312
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Byggesaksgebyr	0	0
Tilsynsavgift elsikkerhet	0	0
Gebyrer / avgift omsetning produksjon sprengstoff første omsetningsledd	0	0
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra statlige virksomheter	8 989 956	9 804 193
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	801 231	201 150
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	93 673	181 196
Andre tilskudd og overføringer	25 384	0
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	9 910 245	10 186 539
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Tilfeldige inntekter	3 500	14 575
Sum salgs- og leieinnbetalinger	3 500	14 575
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst (agio)	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0
Sum inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	9 913 745	10 201 114

Note 2 Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter og innbetalinger av offentlige refusjoner vedrørende lønn 2014

	201412	201312
<i>Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter</i>		
Lønninger	89 613 936	81 981 390
Arbeidsgiveravgift	6 932 445	6 428 955
Pensjonsutgifter*	0	0
Andre ytelser	5 049 539	5 076 827
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	101 595 919	93 487 171
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
<i>Offentlige refusjoner vedrørende lønn</i>		
Sykepenger og andre refusjoner	3 254 475	3 574 513
Sum offentlige refusjoner vedrørende lønn	3 254 475	3 574 513
Antall årsverk:	159	150

Note 3 Utbetalt til investeringer 2014

	201412	201312
Immaterielle eiendeler og lignende	47 700	0
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Nasjonaleiendom og kulturminner	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	1 277 599	1 172 577
Andre utgiftsførte investeringer (*)	403 310	172 917
Sum utbetalt til investeringer	1 728 609	1 345 494

() Spesifiseres ytterligere dersom det er andre vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet*

Note 4 Andre utbetalinger til drift og utbetaling av finansutgifter 2014

	201412	201312
<i>Andre utbetalinger til drift</i>		
Husleie	8 820 293	8 025 459
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	278 256	77 250
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	1 788 078	1 237 621
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	94 036	165 984
Mindre utstyrsanskaffelser	626 885	243 569
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 074 088	1 063 042
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	15 293 451	17 504 688
Reiser og diett	11 071 342	9 551 959
Øvrige driftsutgifter (*)	12 468 521	9 600 966
Sum andre utbetalinger til drift	51 514 951	47 470 537
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	0
Agiotap	0	252
Andre finansutgifter	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	252
<i>(*) Bør spesifiseres ytterligere dersom det er vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet</i>		

Note 5 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten 2014

	201412	201312
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Note 6 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten 2014

	201412	201312
Tilskudd til kommuner	0	75 488 086
Tilskudd til fylkeskommuner	0	2 412 500
Tilskudd til kommuner	117 147 905	0
Tilskudd til fylkeskommuner	5 677 650	0
Tilskudd til private	29 290 343	33 058 216
Tilskudd til organisasjoner	10 529 234	14 079 469
Tilskudd til statsforvaltningen	8 439 750	7 572 235
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	171 084 882	132 610 506

Note 7 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen 2014

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	201412	201412	Forskjell
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler*	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	141 173	0	141 173
Andre fordringer	303 701	307 242	-3 541
Kasse og bank	0	0	0
Sum	444 874	307 242	137 632
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-11 581	0	-11 581
Skyldig skattetrekk	-4 509 945	-4 509 945	0
Skyldige offentlige avgifter	-10 000	-10 000	0
Annen kortsiktig gjeld	0	-8 430	8 430
Sum	-4 531 526	-4 528 375	-3 151
Langsiktige forpliktelser			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Sum	-4 086 653	-4 221 133	134 481

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 7 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Forretnings-	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
Aksjer								
Selskap 1								
Selskap 2								
Balanseført verdi 10.12.2015								0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.

Innhold

Kongehuset	Side 2
Klima- og miljødepartementet	Side 2
Landbruks- og matdepartementet	Side 6
Kunnskapsdepartementet	Side 27
Statens Helsetilsyn	Side 42
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	Side 44
Justis- og beredskapsdepartementet	Side 49
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Side 55
Arbeids- og sosialdepartementet	Side 67
Helse- og omsorgsdepartementet	Side 70
Samferdselsdepartementet	Side 77
Utenriksdepartementet	Side 78
Kulturdepartementet	Side 78
Andre	Side 79

Fylkesmannsembetene utfører fagoppgaver for flere departementer og direktorater/tilsyn. Hvert departement er faglig overordnet embetene på det aktuelle fagområdet. I årsrapporten del III er det gitt en kort omtale og vurdering knyttet til hvert departementsområde. Nedenfor følger embetets mer utførlig resultatrapportering knyttet til embetsoppdraget for de ulike departementene.

Kongehuset

00.1 Kongelige besøk

Fylkesmannen har hatt ansvar for planlegging og gjennomføring av tre kongelige besøk i 2014.

Kronprinsessen startet sin reise med Litteraturtoget i Bodø 1. april, med stopp og program i Fauske, Saltdal, Rana og Vefsn kommuner. Mange involverte i planleggingen og betydelig medieinteresse.

Kronprinsparet gjennomførte sin årlige fylkestur i Nordland 9.-11. september. Da ble det besøk i kommunene Steigen og Sørfold i Saltenregionen, og Lofotkommunene Værøy, Moskenes og Vestvågøy. Også da var det stor medieinteresse, og krevende logistikk og værforhold.

Kronprinsen foretok 14. november den offisielle åpningen av kulturkvartalet Stormen i Bodø kommune.

00.2 Saksforberedelse av tildeling av ordener og medaljer

I 2014 behandlet Fylkesmannen 6 søknader om Kongens fortjenstmedalje, hvorav 5 ble innvilget.

Det har vært en nedgang i antall søknader de siste årene. Dette fordi statuttene er blitt endret.

Tildelingene har blitt håndtert fortløpende. Kunngjøringer etter tildeling blir publisert på vår nettside så snart som mulig.

Klima- og miljødepartementet

Resultatområde 01 – 06 Naturmangfold, vannforvaltning og vannforurensning

Det vises til foreløpig årsrapport for 2014.

Helhetlig vannforvaltning: Vi omprioriterte ressurser slik at vi i en periode hadde en hel ekstra stilling i tillegg til det faste vannrammearbeidsteamet. Vi klarte derfor å holde en framdrift som var nødvendig for å holde fristene i samsvar med direktivet. Vi har da bidratt i følgende oppdrag i samsvara med oppdragsbrevet: 01:06.1-06.8, 06.10. I tillegg har vi fått utarbeidet et overvåkingsprogram med samordning av overvåking og fellesfinansiering av overvåking med sektorer/kommuner.

Oppdrag knyttet til vårt sektoransvar på miljø er utført. I tillegg til arbeidet etter vanddirektivet har arbeidet med vassdragsforvaltning vært omfattende bl.a. pga et svært stort antall søknader om mindre vassdragsutbygginger.

Anadrom fisk: Oppdraget er utført i samsvar med resultatkravet. Vi bidrar til en betydelig overvåking av bestandssituasjonen, deltar på møter og gir tilskudd til pliktig organisering og har lagt betydelig ressurser i oppfølging av Vefsnområdet etter rotenonbehandlingen. Vi måtte og ta initiativ til og bidra til rask gjennomføring av en ekstraordinær rotenonbehandling i Ranaelva da det ble registrert smitte av G.salaris.

Akvakultur: Utført i samsvar med oppdrag.

Avløp: Oppdraget er fulgt opp. Kostradata er koblet til korrekt tettbebyggelse/reusemetode. Kommuner som har krav til primærrensing følges tett opp. Det ligger an til at de aktuelle kommunene blir ferdig innen fristen med unntak av Narvik som antakelig vil søke om utsetting da kommunen i prosessen har konkludert med at de må bygge et helt nytt rensesanlegg.

Rovvilt: Det vises til rapport under kapittel 2.5

Verneområder og opprettholdelse av nye verneområder: Fylkesmannen i Nordland bruker mye tid på arbeidet med nasjonalparkreformen. Det er gitt opplæring til nye styrever og det arbeides med opplæring og nettverksbygging for nasjonalparkforvalterne. Ressursbehovet for oppfølging av personalansvar og for kontorteknisk, regnskapsmessig og IT-messige forhold er større enn vi hadde forventet og krever mer ressurser enn det som er beregnet inn i de administrative kostnadene.

Arbeidet med forvaltningsplaner for mindre verneområder er dels forsinket ut fra prioritering av forvaltningsreformen for nasjonalparker og vanddirektivet. På Ramsarområdene er framdrifta bedre. Under følger en mer detaljert oversikt

Forvaltningsplaner

- Forvaltningsplan for Straume naturreservat: Vedtatt august 2014.
- Forvaltningsplan Glomådeltaet landskapsvernområde:
 - Faglig godkjenning Miljødirektoratet medio september 2014.
 - Vedtak 1. kvartal 2015.
- Forvaltningsplan Nautå og Kjerkvatnet naturreservat: Oppstart april 2014.
- Møte i referansegruppe før faglig godkjenning i oktober 2014. Høring 1. kvartal 2015. Vedtak 2. kvartal 2015. Prosessen er forsinka fordi saksbehandler er i fødselspermisjon og vikar slutta. Ny vikar er på plass 1. september, prosess kan då starte opp att.
- Forvaltningsplan Junkerdalsura naturreservat: Ferdig, blir vedtatt i september 2014.
- Forvaltningsplan Jan Mayen naturreservat: Utkast til faglig godkjenning i Miljødirektoratet planlagt ferdig på slutten av 2014.
- Forvaltningsplan Holmvassdalen naturreservat:
- Forsinket
- Forvaltningsplan Nykan naturreservat:
 - Oppstart august 2014.
 - Faglig godkjenning i miljødirektoratet desember 2014.
 - Høring 1. kvartal 2015
 - Vedtak 2. kvartal 2015

Saltstraumen marint verneområde. Ikke mulig å starte opp med forvaltningsplanen før kunnskapsgrunnlaget er på plass.

Når det gjelder utredning av framtidig vern er vi noe forsinket med framdrift av revisjon/utviding av vernet for Svartisen/Saltfjellet nasjonalpark. Utredningen av Lofotodden nasjonalpark er i slutfasen og høringen av forslaget er ferdig. Arbeidet er utført i tett dialog med kommunene og direktoratet.

Naturoppsyn: Utført i samsvar med oppdrag

Kulturlandskap:

Vi er aktiv i landbruksforum som er et rådgivende organ for landbruksavdelingen hos Fylkesmannen i Nordland når det gjelder «miljø i landbruket». Vi er også aktivt med i arbeidet med utforming/revidering av regionalt miljøprogram for landbruket i Nordland, samt i arbeidet med utvalgte kulturlandskap. Kulturmarksflora for Nord-Norge er produsert og trykket opp i år og vi jobber med å distribuere denne til aktuelle mottakere. Vi gir tilskudd til skjøtsel av slåttemarker innenfor nasjonalt verdifullt kulturlandskap på Bredek i Rana kommune. Flere store datasett med naturtyper knyttet til kulturlandskapet er kvalitetssikret og oversendt dere for innlegging i naturbase (juni 2014).

Fremmede arter: Vi bruker mesteparten av tildelte midler på å støtte Statens vegvesen sitt arbeid med fremmede arter gjennom prosjektet Praktisk bekjempelse i drifts- og utbyggingskontrakter. Utover dette har vi tildelt litt

midler til enkeltpersoner og organisasjoner for lokal kartlegging eller bekjemping av fremmede arter. I forhold til behovet blir forholdsvis lite gjort, men som kjent vil det kreve svært store ressurser å gå i gang med storstilt bekjemping av fremmede arter. Vi ser likevel at tilskuddsmidler kan utløse stort lokalt engasjement og at det er mulig å få mye igjen for pengene på en slik arbeidsmåte. Utfordringa er ofte å få tak i de rette, engasjerte personene / organisasjonene.

Vi behandler ellers saker om utplanting av lutz-gran og forholder oss der til spredningsvurderingene til Artsdatabanken.

Forvaltning av utvalgte naturtyper og prioriterte arter: Arbeidet med hubro, svarthalespove, slåttemark og kystlynghei er fulgt opp. Det har og vært arbeidet videre med artene nordlandsglattkrans, narreglye, kalksjør.

Oljeforurensning: Bistår IUA og kystverket etter behov, har ferdigstilt MOB-landkart digitalt, deltar i aktuelle øvelser i regi av kystverket og IUA.

Resultatområde 08 Aktivt friluftsliv

Som vi også har informert om tidligere arbeider Nordland Fylkeskommune godt og systematisk for å tilrettelegge/stimulere til aktivt friluftsliv, og har etter det vi kan se og et godt grep om arbeidet med statlig sikra områder. Dette medfører at vi kan begrense arbeidet med friluftsliv til høringsuttalelser etter PBL og til vår rolle som Miljødirektoratets representant som eier av statlig sikra friluftsområder.

Hensynet til attraktive friluftsområder vurderes fortløpende i FMs arbeid med saker etter BBL og andre inngrepssaker.

Ellers ingen merknader til oppdraget.

Resultatområde 09 Giftfritt miljø

Dette er et omfattende oppdrag med miljøfaglige utfordringer. Særlig er dette utfordrende når det gjelder arbeidet med skipsverft og tiltaksplaner for disse. Arbeidet går framover, men faglig usikkerhet av effekt av ulike tiltak bidrar til at framdrifta ikke er så rask som planlagt.

Når det gjelder forurensa sedimenter er dette i hovedsak knyttet til kystverkets aktivitet. Vi har et tett samarbeid med kystverket og arbeidet med mudresaker går bra. Vi har og ei tett oppfølging av prosjektene knyttet til mudring og opprydding i havnene i Bodø og Svolvær.

Arbeidet med Ranfjorden går sakte. Bla. vil en statlig oppfølging av den gamle koksverksstomta og en faglig vurdering av muligheten for miljø-mudring ved havneområdet være viktige elementer som trenger oppfølging/avklaring for å kunne komme videre i arbeidet.

Grunnforurensning: Her har vi hatt kurs for kommunenes om er sentral aktør i arbeidet. Men det er behov for videre kompetansebygging i kommunene.

Avfall og gjenvinning: Arbeidet med avfallsplaner for havnene er omfattende pga svært mange havner i Nordland. Det gjenstår mye arbeid her noe som medfører at vi for 2015 må prioritere havner ut fra en risikovurdering.

For deponiene er rensekrav til deponisigevann et arbeidsfelt vi har lagt ned mye arbeid i 2014. Første renseanlegg er i drift og det er et samarbeid mellom deponieierne med tanke på å dra nytte av den løsningen det første anlegget har valgt.

Resultatområde 11 Stabilt klima

FM har skaffet seg en oversikt over status kommunale klimaplaner. Oppfølging av planene er svært varierende og vi registrerer at kommunes fokus på klima er begrenset.

Fylkesmannen følger opp kommunale planer i forhold til klima, men slik bosettingen i Nordland er, vil det bare i

de største kommunene være relevant å følge opp transportplanprosesser. Når det gjelder forebyggende tiltak har Fylkesmannen i Nordland særlig fokus på springflo/havnivåstigning. Vi følger ellers opp i forhold til klimatilpassing ved råd om dimensjonering vann og avløp og i arbeidet med klimagassutslipp fra deponi.

Resultatområde 12 Tverrgående virkemidler

Viser til underkapitlene under dette resultatområdet.

12.1 Miljøhensyn i planlegging

PBL: Fylkesmannen i Nordland er med i innsigelsesprosjektet. Vi har derfor flyttet samhandlingen med planleggere fram i prosessen og forsøker å få kommunene til å ta miljøhensyn før saken går ut på høring. Vi begrenser bruk av innsigelse. Hvordan dette virker totalt sett i forhold til miljøhensyn må vurderes når ordningen har vært utprøvd litt lengre.

Vannkraft og vindmøller: Her har vi en god dialog med NVE. Vi mener vi i dialogen finner en god balanse mellom hensynet til miljøinteresser og behovet for fornybar energi.

Motorferdsel i utmark: Flere kommuner har startet planlegging ut fra forutsetning om at det skal åpnes for etablering av kommunalt godkjente scooterløyper. Mye rådgiving og vanskelig oppfølging pga usikkerhet omkring ordningen. Noen kommuner har startet planlegging med et omfattende løypeforslag, andre er mer forsiktige.

12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling

I 2014 hadde vi full bemanning på forurensingsseksjonen. Det har gitt høy aktivitet innen med tillatelser etter forurensingsloven og tilsyn etter loven. Arbeidet er utført i samsvar med oppdraget og med et omfang nært 2,2 årsverk.

12.3 Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon

Arbeidet er utført i samsvar med oppdraget. Vi ser at status for kartlegging av naturmangfoldet i kommunene er for variabelt. Dette møter vi i daglig saksbehandling og vi ser at dette svekker muligheten for forutsigbarhet for næringsaktører/utbyggere samtidig som det er vanskelig å få tatt tilstrekkelig hensyn til miljøverdiene i vårt arbeid. Det er et stort behov for grundigere kartlegging.

Fylkesmannen har videreutviklet Nordlandsatlas.no, en innsynsløsning som er effektiv og god både for egne saksbehandlere og for kommuner, andre sektormyndigheter og interessegrupper.

12.4 Internasjonalt samarbeid

Vi deltar aktivt i Nordkalottarbeidet som er et nyttig arbeid for nødvendig samhandling på tvers av landegrensene i nord. Dette gir små, men nødvendig midler for å arrangere aktuelle fagseminarer på Nordkalotten.

Arbeidet i RWGE i Barentsrådssammenheng er prioritert ned pga mangel på ressurser til både aktivitet og reisekostnader.

Ressursrapportering

01-06 Naturmangfold, vannforvaltning og vannforurensning	kr 14 234 667,09	kr 2 977 249,71
09 Giftfritt miljø	kr 1 125 586,71	kr 159 682,70
Andre oppgaver under KLD	kr 173 581,31	kr 0,00
11 Stabilt klima	kr 40 972,04	kr 0,00
12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling	kr 1 611 176,39	kr 937 911,63
12.3 Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon	kr 45 288,04	kr 0,00
Sum:	kr 17 231 271,00	kr 4 074 844,00

Landbruks- og matdepartementet

Resultatområde 21 Matsikkerhet

21.1 Økt matproduksjon og trygg mat

Sentrale utviklingstrekk og drivkrefter i utviklingen av jordbruket og Nordland som matfylke

Nordland er et typisk grovforfylke der melk og kjøtt utgjør det alt vesentligste av jordbruksproduksjonen. Utviklingstrekken skiller seg lite fra foregående år. Antall foretak med aktiv jordbruksdrift går fortsatt ned i noenlunde samme tempo som tidligere, både innen storfe- og saueholdet. I store trekk opprettholdes produksjonen av melk og kjøtt, men det skjer ingen merkbar økning i produksjonen. Strukturendringene skjer raskt, og det har i flere år vært en tydelig trend at foretakene i takt med utvidelse av produksjonen etter hvert får store utfordringer knyttet til transport av grovfor og gjødsel. Undersøkelser viser at mange foretak ikke kan utnytte stordriftsfordelene ettersom disse veies opp av stordriftulemper i form av store transportavstander. Vi ser også nå en tydelig tendens til at mer perifere og små arealer etter hvert går ut av produksjon, og mye tyder på at både avlingsmengde og kvalitet på grovforet går ned. Det foregår en til dels omfattende nydyrking i fylket som i en viss utstrekning kompenseres for dette, men økt produksjon pr enhet skyldes i stor grad økning i bruken av kraftfor basert på importerte ressurser. Produksjonen av potet, grønnsaker og bær går fortsatt ned til tross for sporadiske tiltak for å få opp produksjonen. Fagmiljøene svekkes, produsentene ligger geografisk spredt og mange sliter med rigide krav fra grossistledet og høye transportkostnader. Disse produksjonene utgjør nå svært lite av fylkets samlede matproduksjon. Nordland har fortsatt en del dyktige utøvere og gode fagmiljø innen svineproduksjon, her er dyretallet relativt stabilt.

Nordland har over lang tid hatt stor investeringslyst og stor etterspørsel etter offentlige investeringsvirkemidler innen det tradisjonelle landbruket. I 2014 opplevde vi en sviktende etterspørsel etter BU-midler til investeringer og bedriftsutvikling i landbruket. Det er vanskelig å vurdere hvorvidt dette signaliserer en varig trend. Ifølge Innovasjon Norge kan dette delvis skyldes noe mangel på planleggingskapasitet, og enkelte kommuner signaliserer at flere søknader er på trappene. Det har også vært en tydelig utvikling i retning av at utbyggingssakene nå er noe mindre i planlagt produksjonsomfang, og det kan virke som at de største utbyggingssakene nå er gjennomført. Innen melkeproduksjonen er det fortsatt stor interesse for innstallering av melkerobot.

Sauetallet synes nå å ha stabilisert seg rundt 90 000 vinterfôra sauer, mens antall ammekyr fortsatt er økende. Nordland har som grovforfylke et stort potensial for økning av kjøttproduksjon basert på store beiteressurser. En utfordring i denne sammenheng er at det mange steder er vinterforet som er den begrensende faktor, enten ved at det ikke er ledig grovforarealer eller at transportutfordringene blir for store som følge av topografi og eiendomsstruktur.

En viktig drivkraft for utvikling av jordbruket er sterke fagmiljøer. Vi ser tydelig at satsingsvilje og investeringslyst er størst i områder der jordbruket fortsatt har en sterk posisjon. Et velfungerende veiledningsapparat, inkludert kommunal landbruksforvaltning, er i tillegg en viktig faktor. Dessverre ser vi at de fleste kommunene svikter sin rolle som lokal pådriver for utvikling av landbruket. I Nordland mener vi å kunne se effekter av større kompetansehevede tiltak gjennom blant annet Innovasjon Norges tilbud om Fram Agro og Tines satsing mot melkeprodusentene innenfor tema som bedriftsledelse og planlegging. Svineprodusentene i fylket har også vært dyktige til å skape arenaer for utvikling av sin produksjon.

Når det gjelder landbruksbasert næringsutvikling er mobilisering, kompetanseheving og nettverksbygging viktige

tiltak for å øke tilfanget av tjenestetilbud og produkter. Her vurderer vi at ulike prosjekter i regi av Fylkesmannen gjennom flere år har gitt god effekt. Her vil vi særlig trekke fram en mangeårig satsing på mobilisering innen lokalmatområdet, der vi nå ser en framvekst av dyktige bedrifter. Det vises her til rapporten under pkt. 23.1.

Fylkesmannens arbeid for å nå målet om økt og trygg matproduksjon

På initiativ fra Fylkesmannen ble det i 2013 i samarbeid med Nordland fylkeskommune utarbeidet Landbruksmelding for Nordland 2013 - 2016: *Vårt landbruk - vår framtid*. Meldinga ble behandlet av fylkestinget høsten 2013, og gjennom sin tilslutning til meldinga tar Nordland fylkeskommune et ansvar for en aktiv politikk på landbruksområdet i Nordland. Dette gjelder både i forhold til næringsutvikling, kompetanse, infrastruktur, areal og et aktivt arbeid opp mot sentrale myndigheter knyttet til rammebetingelser. Meldinga tar utgangspunkt i nasjonal politikk som er formulert i Meld. St. 9 (2011-2012), Landbruks- og matpolitikken, Velkommen til bords. I 2014 ble det startet en prosess med utgangspunkt i fylkestingets vedtak om at neste landbruksmelding skal utarbeides i form av regional plan for landbruket i Nordland. I denne fasen handler arbeidet om bearbeiding av kunnskapsgrunnlaget og innarbeiding i regionale planstrategier.

Regionalt næringsprogram for landbruket i Nordland 2013-2016 har som et av sine resultatmål å bidra til at Nordland minimum opprettholder sin nåværende andel av nasjonal matproduksjon. Næringsprogrammet er utarbeidet i nært samarbeid med det regionale partnerskapet på landbruk og programmet er oppe til årlige drøftinger på partnerskapets møter. Programmet evalueres i forhold til behov for endringer. Det nye næringsprogrammet har en sterkere innretning mot økt matproduksjon sammenliknet med tidligere næringsstrategier for landbruket. For å nå målene i programmet er tre strategiske satsingsområder valgt ut: Kompetanse, Rekruttering og Innovasjon og entreprenørskap. I 2014 er det besluttet å justere retningslinjene for BU-finansiering med virkning fra 2015 for å stimulere sterkere til å investere i landbruksnæringene.

Fylkesmannen bidrar også aktivt med innspill til tema for FoU-rettet innsats med tanke på økt matproduksjon. Høsten 2014 ble det tatt et initiativ for å få økt aktivitet innen FoU med grunnlag i problemstillinger i Nordland, og få diskutert mulighetene for økt FoU-innsats i vårt fylke. Dette initiativet følges opp i 2015.

Nordland har et potensial for å øke kjøttproduksjonen på sau og storfe, men som tidligere nevnt er ofte tilgangen på areal til vinterfôr en begrensende faktor. Her kan mye gjøres for å bedre både størrelse og kvalitet på grovforavlingene, noe også Fylkesmannen har oppmerksomhet mot gjennom prosjektet Oppfølging av regionalt næringsprogram. Det er mange faktorer som spiler inn her, både leiejordsproblematikk, eiendomsstruktur, driftsomfang, transportavstander og tilskuddspolitikken. Fylkesmannen medvirker nå i et forprosjekt sammen med faglagene og andre med tanke på en større satsing på økt kjøttproduksjon i Nordland.

Fylkesmannen har i 2014 gjennomført to ungdomsseminarer i samarbeid med Nordland landbruksselskap som et tiltak innenfor rekruttering. Seminarene hadde god oppslutning med gode tilbakemeldinger. Fylkesmannen har også utgitt en egen veileder om generasjonsskifte/eierskifte i landbruket som er sendt ut til alle gårdbrukere i fylket over 50 år.

Samarbeid med regionale aktører

Det regionale samarbeidet innen næringsutvikling ivaretas som tidligere gjennom Partnerskap landbruk med representasjon fra Fylkesmannen, Innovasjon Norge, fylkeskommunen, KS, Allskog, Bondelaget og Bonde- og småbrukarlaget. Dette organet ivaretar oppfølging av strategiene i RNP og foretar en årlig gjennomgang og evaluering av retningslinjene med tanke på endringer. Fylkesmannen følger opp RNP gjennom oppdragsbrev til Innovasjon Norge (BU-midlene) og gjennom et eget prosjekt med fokus på de strategiske satsingsområdene. RNP er også retningsgivende for fylkeskommunens bruk av midler til rekruttering, likestilling og kompetanseheving.

Fra 2013 har vi i tillegg utviklet samarbeidet med Innovasjon Norge på landbruksområdet gjennom to kontaktmøter på leder-/saksbehandlernivå. Dette er videreført i 2014 og tas videre i 2015 ettersom erfaringene har vært gode. Landbruks- og reindriftsdirektøren møter som observatør i styret i Innovasjon Norge Nordland, og deltar i Partnerskap Nordland.

På miljøområdet ivaretas det regionale samarbeidet gjennom Landbruksforum Nordland som består av representanter for Fylkesmannen (Landbruks- og miljøavdelingene), kulturminnemyndighetene i fylkeskommunen og sametinget, landbruksrådgivinga i Nordland (NLR), KS, Allskog, Bondelaget og Bonde- og Småbrukarlaget. Forumet er rådgivende organ i spørsmål om kulturlandskap og miljøarbeid i landbruket, og var en aktiv medspiller i arbeidet med nytt Regionalt miljøprogram for landbruket. Forumet involveres i alle prosesser rundt oppfølging av miljøprogrammet, herunder miljøtilskuddene i jordbruket. Forumet blir også involvert i arbeidet med utvalgte kulturlandskap og Vega verdensarvområde.

Samarbeidet med KS ivaretas i det daglige gjennom KS' representasjon i Fylkesmannens to samarbeidsorgan, jfr. ovenfor. I begge organene er KS representert med styreleder i KS Nordland.

Nordland Fylkeskommune har i lang tid brukt Fylkesmannens Landbruksavdeling som faginstans i saker der landbruksfaglige spørsmål skulle behandles av fylkeskommunen. Dette ble fra 2013 formalisert gjennom en skriftlig avtale der Nordland Fylkeskommune kjøper landbruksfaglig kompetanse fra Fylkesmannens landbruksavdeling. Fylkesmannen har samarbeidet med fylkeskommunen om gjennomføring av en temadag om landbruk i fylkestinget i april 2014. Dette sammen med prosessene rundt landbruksmelding for Nordland bidrar til å sette landbruket i fylket også på den politiske dagsorden.

Det er grunn til å understreke at samarbeidet med Nordland fylkeskommune har fungert svært godt i lang tid. Fylkeskommunen deltar med finansiering i samtlige av våre større prosjektsatsinger, og vi har jevnlig dialog og føler at vi får god støtte omkring våre initiativ. Når det gjelder Innovasjon Norge jobbes det med å få til et tettere samarbeid om blant annet satsinger innen landbruksbasert næringsutvikling.

Fylkesmannen deltar også som konsortiepart i VRI III innenfor tema opplevelsesbasert reiseliv. Det samme var tilfelle i VRI II som ble avsluttet ved utgangen av 2013, da deltok vi også innenfor tema Ny fornybar energi.

Veterinærer

Oversikt over kommunenes forbruk av vakttilskudd og stimuleringstilskudd ble rapportert direkte til Landbruksdirektoratet.

Resultatområde 22 Landbruk over hele landet

22.1 Bruk av landbruksarealer

Beskrive utviklingen i beitebruk

Nordland er et stort husdyrfylke med omfattende beitebruk. Vi har ca. 210 000 sau og lam på utmarksbeite. Vi har en god del storfe på beite, både utmark og innmark, men har ikke eksakt tall for det. Mer ammekyr har styrka storfebeitinga. I tillegg høster geit og hest av utmark.

Beitearealene i fylket har neppe endra seg noe særlig. Dyretallet holder seg ganske stabilt med beiting på stort sett de samme arealer som tidligere år.

Tall for miljøtilskudd til beitelag og tapsstatistikk, se tabelldata. Totaltapet var på 7,76 % i 2014 mot 8,04 % i 2013 og 8,43 % i 2012.

Bak disse høye gjennomsnittstallene finner vi store variasjoner. Vesterfjell sankelag i Vefsn har hatt stor økning av tap i 2014 og er oppe i et totaltap på 18,73 % for sau og lam. Jerv er en stor skadevolder der.

Beitelagene i Saltdal har fortsatt høye totaltapsprosenten i 2014 (18,03 % for begge beitelagene til sammen).

Ellers er det fremdeles noen beitelag i Rana som har høye totaltap, over 16 %.

Sagfjorden beitelag i Hamarøy har 11,78 % totaltap i 2014.

Felles for alle er at de ligger i prioritert beiteområde ifølge forvaltningsplanen. Tapene er høye på tross av omfattende bruk av forebyggende tiltak over miljømidlene.

Omfang av samfinansiering med forebyggende tiltak mot rovviltskader

Det er lite samfinansiering med forebyggende tiltak mot rovviltskader over Klima- og miljødepartementets budsjett. Rovviltnemnda for Nordland har ikke prioritert elektronisk overvåking høyt de senere år. Dessuten har nytt regelverk fra 2013 satt begrensninger på bruk av midler til dette.

Vi har hatt en viss form for samkjøring med midler over LMD sitt budsjett gjennom Tilskudd til tiltak i beiteområder. Noen gårdbrukere i fylket har fått tilskudd til videre utprøving av radiobjeller fra Findmysheep i

2014 siden de har dårlig mobildekning i beitet. De fleste av disse beiter i områder med bl.a. bjørn.

Bruken av midler over kapittel 1144 post 77

Midlene er i stor grad benyttet til besøk i kommunene. Det er arrangert flere regionale samlinger for kommunene innen tema som forvaltning og kontroll av de økonomiske virkemidlene. For Nordland med 44 kommuner og lange avstander gjør midlene det lettere for kommunene å prioritere tidsbruken når samlingene delfinansieres fra Fylkesmannen.

Noen kommunebesøk i forbindelse med rovviltsaker er belastet dette kapittelet. Men de fleste reiser er belastet miljømidlene.

Beskriv kort bruk og nytte av data fra Geovekst og Norge digitalt hos alle avdelingene ved embetet, og oppfølging av kommunenes arbeid med ajourføring av arealressurskart (AR5).

Fylkesmannen samarbeider med Statens kartverk gjennom Norge Digitalt Nordland for å etablere og ajourføre kartdata og for at eksisterende kartdata skal tas i bruk i saksbehandling og utviklingsarbeid i fylket. Vi er representert i sekretariatet og i arbeidsutvalget for Norge Digitalt Nordland. De fleste avdelinger innen Fylkesmannen er etterhvert avhengig av oppdatert kartinformasjon. Utviklingen av Nordlandsatlas som en kartløsning med saksbehandlerfunksjoner i samarbeid med kartverket og fylkeskommunen viser viktigheten i oppdatert kartdata. Løsningen er basert på Norge Digitalt og også egne data, og brukes aktivt internt hos fylkesmannen og av mange kommuner, som beslutningsstøtte og saksbehandlerværktøy. Tilbakemeldingene er meget gode. Fylkesmannen og Statens kartverk v/fylkeskartkontoret i Bodø etablerte i 2014 et informasjons og samarbeidsmøte for utveksling av erfaringer og felles planlegging innen Geovekst-prosjekter. Tettere oppfølging av kommunenes arbeid med ajourhold av arealressurskart ble av møtet fremholdt som et viktig satsningsområde for 2015.

Rapportere til Norsk institutt for skog og landskap om behov for kontantmidler i Geovekstprosjekter, samt fyller ut regnskapsskjema

Fylkesmannen har rapportert og søkt midler gjennom Norsk Institutt for skog og landskaps nyutviklede rapporteringssystem KROKUS.

Tapsstatistikk sau på utmarksbeite

Embeter	Antall sau sluppet (innen organisert beitebruk)		% tilslutning til org. beitebruk i fylket	Tapsprosent		Total tapsprosent	
	Sau	Lam		Sau	Lam	2013	2012
FMNO	58084	94315	71,6	4,63	9,81	8,04	8,43
Sum	58084	94315	0	0	0	0	

22.2 Eiendom og bosetting

Fylkesmannen har med hjemmel i jordloven § 3 kontrollert 3 kommuner i 2014. For 2 av disse er resultatet tilfredsstillende. Den 3. ikke er avsluttet da kommunen ønsket å sende inn flere saker til kontroll enn det Fylkesmannen hadde bedt om.

Forøvrig gis alle fylkets kommuner løpende oppfølging på telefon, på e-post og ved kursvirksomhet.

Som klageinstans over vedtak i kommunene etter jordloven og konsesjonsloven behandlet Fylkesmannen 12 saker i 2014, hvorav 1 som settefylkesmann for Nord-Trøndelag. Klage ble tatt til følge i 1 av sakene. I en sak som gjaldt søknad om fritak fra driveplikten, valgte eieren å oppfylle denne etter veiledning fra Fylkesmannen under klagebehandlingen.

Fylkesmannen behandlet 14 delings- og konsesjonssaker som førsteinstans på grunn av at kommunen var inhabil. Vi behandlet også 3 saker som gjaldt spørsmålet om flere gårds- og bruksnumre var å anse som «ei driftseining» etter jordloven § 12. 6. ledd.

22.3 Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll

Forvaltningskontroller avdekker noe svikt i formelle rutiner. Ingen mistanke om at disse har ført til feilutbetalinger. Derimot synes kommunenes foretakskontroller å være overflatiske. Mye pga manglende kompetanse eller ubehag ved nærhet til de kontrollerte. Landbruksavdelinga har bedt Landbruksdirektoratet vurdere om foretakskontrollene bør profesjonaliseres og utføres av fast kontrollpersonell hos Fylkesmannen.

Initiert felles aksjon for kommunene i Nordland, med stedlig kontroll for søknadsomgang 20. august. Fokus på foretak med salg av grovfor. 32 av 44 kommuner deltok. 59 avvik ble registrert. Sluttrapport i 2015.

Husdyrkonsesjon er kontrollert opp mot diverse rapporter i LIB. For 2014 ble det ikke funnet brudd på regelverket når det gjelder antall dyr av svin og fjørfe.

Landbruksvikartjenesten

Dekningsgraden for landbruksvikartjenesten er rapportert til Landbruksdirektoratet innen gitte frister.

Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader 2014 - antall

Klagebehandling

Produksjonstilskudd		Miljøvirkemidler		Andre tilskuddsordninger	
Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
117	4	0	3	0	0

Dispensasjonssøknader

Produksjonstilskudd			Miljøvirkemidler			Andre tilskuddsordninger		
Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått
24	6	4	0	0	0	14	0	2

Fylkesmannens kontroll av landbruksvirksomheten i 2014

1. Hvor mye ressurser er avsatt til kontroll?

Årsverk: 1,5
Antall personer: 7

2. Gjennomførte kontroller av kommunenes landbruksforvaltning(forvaltningskontroller)

Kommune:	Beiarn kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, kommunenes stedlige kontroll og miljøplan.
Registrerte avvik:	2 avvik - 1. Ikke oppdatert delegeringsreglement etter gjeldende lover. 2. Ingen risikobasert utvelgelse til stedlig kontroll.
Oppfølging av avvik:	Alle er lukket. 1. Rådmannen i Beiarn kommune har fullmakt til å korrigere reglementet, slik at det blir ajour og det er nå gjort. 2. Kommunen har nå laget rutiner for risikobasert utvelgelse til stedlig kontroll.

Kommune:	Dønna kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, kommunenes stedlige kontroll og miljøplan.
Registrerte avvik:	2 avvik - 1. Det er godkjent miljøplan uten at denne var oppdatert. 2. Manglende sporbarhet for behandling av varselmeldinger fra inputkontroll i kommunens saksbehandlersystem. Det finnes også lite

	dokumentasjon i kommentarfeltet i Wespa for de vurderinger som er gjort i søknader.
Oppfølging av avvik:	Alle er lukket. 1. Miljøplan fra foretaket er oppdatert og rutiner skal sørge for å hindre lignende tilfeller. 2. Kommunen har gjennomgått sine rutiner og endringer vil fra nå av bli ført i kommentarfeltet i Wespa og dokumentert i kommunens saksbehandlersystem. En sjekk av data i Wespa viser oss at kommunen nå benytter kommentarfeltet i Wespa for å dokumentere sin saksbehandling.

Kommune:	Leirfjord kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, kommunenes stedlige kontroll og miljøplan.
Registrerte avvik:	4 avvik. - 1. Varselmelding om økologisk areal i Wespa er ikke fulgt opp. Gjelder karensareal og ikke søkt om økologisk siste år som kreves. 2. To miljøplaner er godkjent etter stedlig kontroll uten at planene var fullstendige. 3. Utplukk til stedlig kontroll av færre enn 5 % av foretakene. 4. Manglende sporbarhet for vurdering og behandling av feilemdlinger i Wespa.
Oppfølging av avvik:	Ikke ferdig behandlet. Frist for kommunen til å gi tilbakemelding er 15.2.2015.

Kommune:	Lurøy kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, kommunenes stedlige kontroll og miljøplan.
Registrerte avvik:	4 avvik. - 1. Manglende sporbarhet for behandling av varselmeldinger i Wespa. 2. Rettinger i søknad uten dokumentasjon fra foretaket og ingen kommentar i Wespa. 3. Utplukk til stedlig kontroll av færre eller ingen foretak i forhold til minimum 5 % utvelgelse. 4. Godkjent miljøplan fra foretak som ikke hadde fullstendig plan.
Oppfølging av avvik:	Alle er lukket. 1. Saksbehandler vil benytte Wespa og deres system til å dokumentere handlinger. 2. Rettelser vil for fremtiden bli bekreftet fra foretakshaver og arkivert i kommunens saksbehandlersystem. 3. Krav om minst 5 % utplukk til stedlig kontroll vil bli overholdt, gjennomført og dokumentert for fremtiden. 4. Ufullstendige miljøplaner hos foretak vil fra nå av bli vurdert avkortet.

Kommune:	Lødingen kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, kommunenes stedlige kontroll og miljøplan
Registrerte avvik:	4 avvik. - 1. Delegeringsreglement ikke oppdatert etter gjeldende lover. 2. Mangelfull oppfølging av avvik etter stedlig kontroll. Det er bedt om kvittering for solgt grovfôr, men ingen kvittering mottatt. 3. Varselmeldinger i inputkontrollen blir ikke fulgt opp i Wespa. 4. Et foretak mangler godkjenning av kommunen for leieavtaler for tilstrekkelig spredeareal for spredning av husdyrgjødsel.

Oppfølging av avvik:	Alle er lukket. 1. Delegeringsreglementet er endret og dette er vedtatt av kommestyret. 2. Kommunen har egne rutiner for behandling av søknad om produksjonstilskudd i jordbruket og disse vil bli fulgt for å unngå at avvik fra kontroller ikke blir fulgt. 3. Egne rutinger vil bli fulgt for å unngå at varselmeldinger ikke blir fulgt opp. 4. Et enkeltvedtak med kommunal godkjenning av areal er sendt Fylkesmannen for å bekrefte at avviket er fulgt opp.
Kommune:	Tjeldsund kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, kommunenes stedlige kontroll og miljøplan.
Registrerte avvik:	3 avvik. - 1. Delegeringsreglement for både Lødingen, som er samarbeidskommune, og Tjeldsund er ikke oppdatert etter gjeldende lover. Samarbeidsavtalen er heller ikke oppdatert etter gjeldende lover. 2. Manglende sporbarhet for endringer av søknader i ePhorte og Wespa. 3. Mangelfulle rutinger for mottak av papirsøknader i Evenes kommune.
Oppfølging av avvik:	Alle er lukket. 1. Rådmannen i Tjeldsund kommune har orientert ledergruppen om saken og hele rapporten har vært oppe som referatsak i kommunestyret. Kommunen vet ennå ikke om når oppdatert reglement vil bli ferdig. 2. Kommentarfelget vil bli benyttet fra søknadsomgang august 2014. 3. Kommunen anser ikke avviket som noe problem, da de har gode rutiner og hendelsen var en engangshendelse.

3. Gjennomførte foretakskontroller. Foretakene kan anonymiseres ved A, B, C etc.

Foretak:	A og B
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd i jordbruket.
Hjemmel for kontroll:	Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket
Registrerte avvik:	1 avvik. Driftsfellesskap i grovfôrproduksjon mellom to deltakere i samdrift.
Oppfølging av avvik:	Søknadene er avslått. Det ble gitt anledning for samdriften, der begge søkerne er deltaker, til å søke om areal- og kulturlandskapstilskudd istedet for de to deltakerne. Samdriften har søkt og mottatt tilskuddet.

Foretak:	C og D
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd i jordbruket. Driftsfellesskap - Svineproduksjon. Stedlig kontroll og dokumentgjennomgang.
Hjemmel for kontroll:	Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket.
Registrerte avvik:	1 avvik. Driftsfellesskap i svineproduksjon.
Oppfølging av avvik:	Søknadene er avslått. Søkerne har klaget på vedtakene og de er til behandling hos Landbruksdirektoratet.

Foretak:	E
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd i jordbruket
Hjemmel for kontroll:	Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket
Registrerte avvik:	Ingen avvik
Oppfølging av avvik:	

4. Andre kommentarer/ innspill:

Initiert felles aksjon for kommunene i Nordland, med stedlig kontroll for søknadsomgang 20. august. 32 av 44 kommuner deltok. 59 avvik ble registrert. Husdyrkonsesjon er kontrollert opp mot diverse rapporter i LIB. For 2013 ble det ikke funnet brudd på regelverket når det gjelder antall dyr av svin og fjørfe.

22.4 Regionalt tilpasset innsats

Arbeidet i Regionale bygdeutviklingsprogram

Regionalt miljøprogram

Ordningene for miljøtilskudd er fastsatt i Regionalt miljøprogram (RMP) for 2013-2016, og er tilpasset miljøutfordringene i fylket. Før beitesesongen 2014 ble det laget en oppdatert veileder til bruk for foretakene og kommunene. Endringene i forhold til søknadsomgangen 2013 omfatter i hovedsak presiseringer av vilkårene for skjøtsel og tilskudd, og ble vedtatt etter samråd med Landbruksforum Nordland. I dette forumet er bl.a. faglagene, landbruksrådgivinga, kommunene og den regionale kulturminneforvaltninga representert.

For kommunene ble det våren 2014 arrangert fagsamlinger to ulike steder i fylket, og det ble også sendt ut et oppdatert rundskriv om saksbehandlingsrutinene. De kommunale saksbehandlerne ble etter behov fulgt opp med veiledning.

Endelige satser for miljøtilskudd i 2014 ble fastsatt i samråd med Landbruksforum Nordland, og var i hovedsak de samme som i 2013. Av den totale rammen på 19,3 millioner kroner ble ca. 97,6 % disponert til utbetaling 25. februar, mens resten ble satt av til eventuelle klager og saker som ikke var behandlet ferdig.

Regionalt næringsprogram

Regionalt Næringsprogram for landbruket i Nordland (RNP Nordland) er en overordnet plan for arbeidet med å utvikle landbruket og bygdene i Nordland. RNP Nordland skal bidra til økt samarbeid og bedre samordning, og er en invitasjon til virkemiddelapparat og utviklingsmiljø om å øke innsatsen innenfor dette området.

RNP Nordland er en gjennomgang og konkretisering av innsats og virkemiddelbruk innenfor næringsutvikling på landbruksområdet. Fylkesmannens landbruks- og reindriftsavdeling har en kontinuerlig vurdering av behovet for delstrategier på viktige satsingsområder. Ved utarbeidelse av nye delstrategier innenfor næringsutvikling, vil RNP Nordland være overordnet og gi føringer.

Den overordnede prioriteringen i Nordland er rettet mot de satsingsvillige som ønsker å utvikle næringsvirksomhet knyttet til landbruket. For å lykkes i etablering og drift av næringsvirksomhet spiller de personlige egenskapene og den personlige viljen en sentral rolle. Med de øvrige prioriteringer som ligger i RNP Nordland prøver man å forsterke dette hovedfokuset gjennom tre strategiske satsingsområder.

- **Kompetanse** for skal gi den satsingsvillige det verktøyet han eller hun trenger for å drive sin næringsvirksomhet på best mulig måte.
- **Rekruttering** for i større grad å få motivert yngre personer som kan tenke seg å starte landbruksrelatert næringsvirksomhet.
- **Innovasjon og entreprenørskap** der en gjennom bruken av økonomiske og andre virkemidler, bidrar til økt nyskaping og utvikling både innenfor tradisjonelt landbruk og andre landbruksbaserte næringer.

RNP Nordland er gjenstand for årlig gjennomgang i Partnerskap landbruk for å evaluere innretning og retningslinjer. Det kan i denne sammenheng foretas mindre justeringer i programmets innhold og retningslinjer for bruken av virkemidler. Det har vært gjort endringer i RNP i 2014, endringene gjelder fra 1.1.2015.

De viktigste endringene er disse:

- Lønnsomhet. Det er tatt inn et avsnitt om vurdering av nye gjødsellager, hvor det presiseres at det i tillegg til bedriftsøkonomiske hensyn, også skal foretas og vektlegges en samfunnsøkonomisk vurdering av søknaden.
- Tradisjonelt landbruk – investeringer i driftsbygning. Her er maksimalt tilskudd økt fra inntil 20 % til inntil 25 %, mens øvre beløp er satt til 2 mill. kroner.
- Tradisjonelt landbruk – generasjonsskifteordning. Her er tilskuddet for kvinnelige brukere hevet fra inntil 50 % til inntil 60 %. Samtidig er maksimal kostnadsoverslag for ordningen hevet fra 600 000 kroner til 1 mill. kroner.
- Tradisjonelt landbruk – besøksordning. Dette ble opprinnelig etablert som en prøveordning på 2 år. Prøveordningen er utvidet til 3 år fra RNP Nordland første gang trådte i kraft.
- Bygdenæringer – investeringer. Tilskuddsprosenten er hevet fra inntil 30 % til inntil 33 %.
- Fordeling av tilskuddsramme - bedriftsutviklingsmidler. 30 % av de bedriftsrettede tilskuddsmidler er øremerket til bygdenæringer. Dersom disse midlene ikke brukes kan de brukes til investeringer innenfor tradisjonelt landbruk. For å sikre en god disponering av midlene mellom de ulike ordningene er det viktig at Innovasjon Norge og Fylkesmannen har en løpende kontakt om utviklingen i bruken av midlene og de behov som er.
- Tilretteleggingstiltak. RNP Nordland har tidligere hatt som hovedregel at det kan gis inntil 50 % tilskudd, avhengig av type prosjekt. I tillegg har regelen vært at det i særlige tilfeller kan gis inntil 75 % tilskudd. Dette er nå endret til at det kan gis tilskudd til utviklings- og tilretteleggingstiltak med inntil 75 % av godkjent kostnadsoverslag. Alle søknader skal vurderes individuelt, slik at det ikke ligger noen automatikk i at alle søknader oppnår maksimal tilskuddssats.
- Tidligere avgrensning på at bygdemobiliseringsprosjekt kan gis inntil 300 000 kroner i tilskudd er fjernet. Denne type prosjekt vurderes individuelt.

Bruken av midlene til arktisk landbruk og fjellandbruket.

De tre fylkesmennene i Nord-Norge mottok i 2012 tilsagn på til sammen 9 millioner kroner fordelt på tre år fra Landbruks- og matdepartementet, til satsing på Arktisk landbruk. Sametinget har i tillegg bidratt til satsingen med 2 millioner kroner og Nordland fylkeskommune med 1,54 millioner kroner. Totalt har det vært 12,54 millioner kroner til satsingen. Midlene har blitt forvaltet av et styre bestående av representanter fra finansørene, samt fra Bondelaget, Bonde- og småbrukarlaget og Norske reindriftssamers landsforbund.

Midlene har blitt utlyst i to runder – mars 2013 og februar 2014.

Formålet med midlene har vært å bidra til utvikling og økt utnyttning av arktisk kvalitet som konkurransefortrinn for landbruket i nordområdene.

Prioriteringer gjort ved bruken av midlene

Satsingen bygger på utviklingsprogrammet for arktisk landbruk *Mykje lys og lite varme* utarbeidet av Nordnorsk landbruksråd, der det fremgår tre hovedsatsingsområder -**merkevare og marked, basisproduksjon, FoU og kompetanse**. Dette har også vært prioriterte områder for tildeling av midler. Til første søknadsomgang ble satsingsområdene prioritert i rekkefølgen som fremgår over. Ved andre søknadsomgang, var det ingen prioritering mellom satsingsområdene.

Ellers har følgende kriterier vært gjeldende for prioritering av søknader:

Det gis kun støtte til nordnorske prosjekter. Prosjektene skal gjennomføres i Nord-Norge. Alle prosjekter skal ha en nordnorsk part. Søknaden skal være fra den nordnorske partneren i prosjektet.

Det kom inn til sammen 62 søknader på de to søknadsomgangene og av disse er 24 prosjekter tildelt midler.

En slik satsing er et langsiktig arbeid. For mange av prosjektene er arbeidsfristen noe fram i tid og vi forventer derfor stadig nye resultater i årene som kommer. De fleste prosjekter skal være ferdigstilt innen utgangen av 2018.

Det har i satsingsperioden vært forsøkt å bidra til å styrke produksjoner som kan sies å være typisk for det arktiske landbruket og som kan være bærebjelkene i en felles arktisk merkevare. Viktige prosjekter i så måte er *Arktisk kjevjøtt, Arktisk grønnsaksproduksjon, Hagebær i arktisk, Nye potetsorter for arktisk potetproduksjon, Økt produksjon av storfekjøtt i Nord-Norge, Utpøving av jordbærsorter*. Det har ikke minst vært viktig å få innarbeidet reindrifta/reinkjøtt med som en del av arktisk landbrukssatsing – dette ser vi i prosjekter som *Kalkyleskjæring av reinslakt, Stress og velferd hos reinsdyr under håndtering*.

Samtidig har det vært viktig å jobbe frem arenaer for samordning/samhandling om satsing på arktisk landbruk.

Dette ser vi gjennom prosjektene *Arktisk lammekonferanse*, *Arktiske bæraktiviteter*, *Et felles løft i arktisk landbruk*, *Arktiske grønnsaker på sjømatrestauranter i Nord-Norge*, *Samisk matutvikling i Sápmi*.

Det er viktig for satsinga et den bygger på kunnskap og kompetanse i alle ledd. Dette viser seg i støtte til prosjekter som *Arktisk fagskole*, *FoU nett Barents*, *Kompetanselandbruk*, *Nok godt og rimelig grovfor*.

Utfordringa videre er å få satsinga inn under ei felles satsing/felles merkevare. En betydelig andel av midlene (3,5 mill) er brukt til et prosjekt som skal jobbe med dette – *Økt verdiskaping på mat fra Arktisk landbruk*. Det er også gitt midler til mindre merkevareprosjekter som *Arktisk mat fra Nortura Målselv* og forstudie *Arktisk mat, merkevare og marked* (Art Nor as).

Oversikt over ressursbruken på landbruksforvaltning i kommunene og Fylkesmannen pr 31.12.14

Kommunene rapporterer om i overkant av 60 årsverk. Noe som er stabilt i forhold til 2013.

Fylkesmannens landbruks- og reindriftsavdeling hadde 25, 8 årsverk ved årsskiftet inkl reindriftsseksjonen med 5 årsverk.

22.5 Ei livskraftig reindrift

- **Rapporter om oppfølging av reindriften ved brudd på gjeldende regelverk.**

Etter et pålegg gitt i 2013, ble det ordnet opp i det ulovlige forholdet.

I distrikter med store interne motsetninger kommer det ofte påstander om brudd på gjeldende regelverk. Vi tar slike påstander opp med motparten som ofte har en helt annen fremstilling av de faktiske forhold. Vi klargjør da overfor partene hva som er i samsvar med regelverket, men det er vanskelig å følge opp slike forhold videre. Dette fordi en oppfølging mtp bruk av sanksjoner krever en avklaring av faktiske forhold ut over det vi har mulighet for, og at de sanksjoner vi rår over er lite egnet som reaksjon der det ulovlige forholdet allerede er avsluttet.

Ellers er det en del tilfeller hvor rein trekker inn på innmark. Dette følges opp med å videreformidle henvendelser til reinbeitedistriktet som driver reinen bort fra innmarka. Uten utstrakt gjerding er det ikke mulig å hindre at rein noen ganger kommer inn på innmark, og så lenge reineier gjør det som er mulig for å holde reinen unna vil det heller ikke være aktuelt med bruk av sanksjoner. Vi følger ellers opp denne problemstillingen gjennom å arbeide for en bedre dialog mellom reindrifta og landbruk/kommune, og ved å informere/ vurdere mulighetene for konfliktforebyggende tiltak.

- **Rapporter om arbeidet med å etablere rutiner for samordning og dialog med reindriften og Sametinget.**

Sametinget og NRL har oppnevnt representanter til dialog- og samarbeidsforum for samisk og reindriftsfaglig medvirkning i regional reindriftsforvaltning i Nordland. Første møte ble gjennomført 19. november 2014. Fra embetet møtte fylkesmannen, assisterende fylkesmann, landbruks- og reindriftsdirektør og seksjonsleder reindrift. Møteform, innhold og møtehyppighet ble diskutert. En hovedsak var påkjørsler av rein på Nordlandsbanen. Det er enighet om at forumet skal ha ett årlig møte. Dette skal gjennomføres på høsten.

- **Rapportering om status, utfordringer og framdrift i forhold til distriktenes arbeid med utarbeidelse og oppfølging av godkjente bruksregler.**

Alle 12 reinbeitedistrikt i Nordland har godkjente bruksregler. For noen av distriktene vil det være aktuelt med en revisjon av bruksreglene om et par år. Oppfølging på dette området er foreløpig ikke prioritert.

Arealbrukskartet ble oppdatert og gjort tilgjengelig i juli 2014. Dette danner grunnlaget for oppdatering av distriktsplanen. Foreløpig er det ingen reinbeitedistrikter som har levert oppdatert distriktsplan. FM kjenner imidlertid til at flere distrikter er i gang med arbeidet.

- **Rapportering om reintallsutvikling og utviklingen av produktivitet/produksjon.**

I forbindelse med behandlingen av melding om reindrift oppdaterer FM de siste opplysningene om reintallsutvikling, produksjon, tap, mv. Dette lagres i Grunnmur og SBS og brukes til å utarbeide årlig statistikk til ressursregnskapet som publiseres av Landbruksdirektoratet.

- **Rapportering om brudd på bruksreglene og vedtak knyttet til øvre reintall.**

Det har ikke vært noen brudd på bruksregler eller vedtak knyttet til øvre reintall siste år.

- **Rapportering til SRF i etterkant av møter i beredskapsutvalget.**

Det har vært holdt ett møte og en beitebefaring i 2014. Rapport fra møte og befaring er oversendt Landbruksdirektoratet og LMD.

- **Rapporter på arbeidet med reindriftens arealbrukskart.**

Reindriftens arealbrukskart er, i tillegg til å være et viktig formidlingsverktøy for reindrifta, sentrale i forbindelse med arbeidet med kommunale planer og private aktørers utbyggingsplaner. Oppdaterte digitale kart og effektive og funksjonelle kartportaler som viser kartene, bidrar til å effektivisere saksbehandling og øker forståelsen for sammenhenger mellom ulike interesser i samfunnet.

Reindriftens arealbrukskart for Nordland reinbeiteområde ble oppdatert i perioden 2011-2013, og de ferdig oppdaterte kartene ble publisert og offentlig tilgjengelig sommeren 2014. De ble da publisert lokalt hos Fylkesmannen i Nordlands kartportal [NordlandsAtlas](#), senere ble de også publisert på Skog og Landskaps kartportal [Kilden](#).

Digitale kartverktøy blir stadig viktigere ved all samfunnsplanlegging. Det er derfor også viktig at reindriftens arealbrukskart i størst mulig grad viser alle viktige reinbeiteområder og -interesser. Nøyaktigheten på kartene må også være så god som mulig. Selv om reindriftskartene nå er oppdatert for Nordland, ser vi mangler ved kartene og unøyaktigheter som bør rettes opp. Vi ønsker derfor å oppdatere reindriftskartene regelmessig. I tillegg ser vi muligheter for å legge inn i kartene kunnskap om de ulike områdene som i dag ikke er tilgjengelig. Det kan være tilleggsinformasjon om når en flyttlei eller oppsamlingsområde som oftest brukes og hvordan det vanligvis brukes.

Kunnskap om digitale kart og kartproduksjon er en etterspurt kompetanse, og fagområdet er i stadig utvikling. Vi ser det derfor som viktig at medarbeidere hos Fylkesmennes reindriftsforvaltning samles jevnlig for å sikre høy og lik kvalitet på arbeidet med reindriftskart i de ulike fylkene. En slik kompetanse og arbeidsgruppe vil også være sentral for utarbeide felles kjøreregler for utvikling og bearbeiding av fremtidens arealbrukskart for reindrifta. En av oppgavene til en slik gruppe bør være å utarbeide «inngrepskart» som viser hvilke inngrep som har kommet og som er planlagt i reinbeiteområder. Slike kart har vært etterspurt i en årrekke, og er essensiell for å kunne vurdere samlet belastning etter KU-forskriften. Fylkesmannen i Nordland har høsten 2014 bedt Landbruksdirektoratet ta initiativ for å få startet opp en slik interregional kartgruppe.

Fylkesmannen i Nordland ser det for øvrig som en stor fordel at ansvaret for oppbevaring og publisering av reindriftens arealbrukskart i 2014 ble lagt under Skog og Landskap. Dette er en stor organisasjon på kartsiden, og de har bred erfaring med karttekniske utfordringer.

- **Rapporter på hvor mange distrikt som har utarbeidet distriktsplan.**

Ingen distrikter har foreløpig levert oppdatert distriktsplan. Nesten alle reinbeitedistrikter har godkjent distriktsplan fra tidligere.

- **Rapporter om gjennomførte kontrolltiltak og oppfølging av avvik/feil.**

FM har ikke gjennomført særskilte kontrolltiltak i 2014. Kontroll skjer ved behandling av MOR og tilskuddsbehandling.

- **Rapporter over andel elektroniske innleverte tilskuddssøknader**

29 av 41 siidaandeler har levert søknad/melding elektronisk.

Resultatområde 23 Økt verdiskaping

23.1 Næringsutvikling innen jordbruk og bygdenæringer

Bruken av BU-midler

Rapport for bruken av bedriftsrettede BU-midler 2014

Rammer

I henhold til tildelingsbrev fra Fylkesmannen i Nordland disponerte Innovasjon Norge Nordland følgende rammer til utviklings- og investeringstiltak i og i tilknytning til landbruket for 2014.

• Bedriftsrettet BU-tilskudd	32,44 mill. kr
• Bedriftsrettede midler til bioenergi	0,49 mill. kr
• Låneramme for rentestøtte	72,00 mill. kr

Av de bedriftsrettede midlene skal 30 % (9,73 mill kr) av midlene i utgangspunktet settes av til bygdenæringer, mens 70 % (22,71 mill kr) kan brukes til tradisjonelt landbruk. I tillegg har vi overført udisponerte midler fra 2013 (bygdenæringer og rentestøtte).

Søknadstilfang

IN Nordland hadde ingen søknadsfrister for BU-ordningen i 2014. I motsetning til tidligere år hadde IN midler hele året.

I alt ble det i 2014 gitt 60 tilsagn.

Totalregnskap

Totalregnskapet for BU-midler i 2014 viser følgende tall og fordeling:

- Bevilget til BU-tradisjonelt kr 20 976 900
- Bevilget til BU-nye næringer kr 7 008 100
- Bevilget rentestøttelån kr 59 798 800
- Restramme BU-tradisjonelt kr 2 636 380
- Restramme BU-nye næringer kr 12 022 877
- Restramme rentestøttelån kr 20 850 457

Opprinnelig tildeling er fordelt mellom sektorene tradisjonelt landbruk (70 %) og nye næringer (30 %) etter intensjonene i næringsprogrammet. For første året på lang tid melder Innovasjon Norge Nordland om at rammen for tradisjonelt landbruk ikke er fullt ut benyttet. For tilleggsnæringer er situasjonen slik den har vært over mange år, der Innovasjon Norge fortsatt har disponible midler fra foregående år. Totalt har IN derfor en betydelig restramme, på til sammen ca. kr. 14,7 millioner. Bevilgningen av rentestøtte er heller ikke disponert noe som gjør at IN ved utgangen av 2014 hadde en betydelig restramme også her på ca. kr. 22,9 mill.

Søknadspågangen i 2013 var noe lavere enn de foregående årene innenfor tradisjonelt landbruk, og denne trenden har fortsatt i 2014. Det er fortsatt relativt få søknader innenfor bygdenæringer. Generelt kan vi si at alle gode prosjekter innenfor både tradisjonelt landbruk og nye næringer er prioritert for midler i 2014.

Nærmere om fordelingen innenfor de ulike BU-ordningene:

BU-tilskudd tradisjonelt landbruk:

Det er gitt tilskudd til 13 søkere innenfor generasjonsskifteordningen på tilsammen kr 3 420 000. Det er innvilget tilskudd til 21 driftsbygninger innenfor melk/storfe på tilsammen kr 13 788 400. Fem søknader på andre driftsbygninger er innvilget med tilsammen kr 1 670 500 i tilskudd. Andre driftsbygninger er ett prosjekt på sau og 4 ammekuprosjekter. Det ble i 2014 ikke gitt tilskudd til gris og egg. I tillegg er det innvilget tre andre søknader, en av disse er et FRAM, som utgjør kr. 1 998 000.

Det ble ikke foretatt en samlet vurdering/prioritering i 2014, men fullstendig behandling der sakene enten fikk tilsagn eller avslag. 7 søknader innenfor tradisjonelt landbruk ble avslått. Innenfor bevilget tilskudd ved generasjonsskifte gjaldt 8 saker melk/storfe, mens 5 saker gjaldt sau.

Gjennomsnittskostnaden for innvilgede saker innenfor storfe og sau gikk ned sammenlignet med 2013. Variasjonen i godkjent kostnadsoverslag var fra ca. kr 0,71 mill (melk) til ca. kr. 8,79 mill (melk).

Prosjektene var i stor grad ombygginger og tilbygg (melk), mens det i mindre grad var nybygg for hele gårdens produksjon. De fleste prosjektene innebar også en større eller mindre økning i produksjonen. Det var ingen søknader angående etablering av samdrifter. Andelen søknader hvor produksjonsøkningen sikres med kvoteleie er fortsatt høy.

Det var ingen økologiske prosjekter i 2014.

BU-tilskudd nye næringer:

Det var færre etablererstipend i 2014 enn året før (fra 7 til 3), og det var også færre tilsagn til bedriftsutvikling (eksisterende bedrifter) med en reduksjon fra 9 til 4. Antall saker vedrørende investeringstilskudd ble redusert fra 8 til 7 fra 2013 til 2014. Gjennomsnittskostnad pr. investeringsprosjekt er på samme nivå i 2014 som i 2013. Største investeringsprosjektet hadde en kostnadsramme på rundt kr. 6,67 mill (videreutvikling ysteri og serveringslokaler), mens det minste var på ca. kr. 0,29 mill. (bær). BU annet inkl. ett FRAM.

Utvikling/videreforedling av gårdsprodukter og reiseliv (og/eller kombinasjon av disse), var de dominerende områdene det ble bevilget tilskudd til i 2014.

BU-rentestøtte:

Rentestøtte gis til delvis dekning av rentekostnader for lån tatt opp i privat bank eller hos IN. Støttesatsen for 2014 var 0,8 %. Støttesatsen justeres årlig, også for gamle tilsagn om rentestøtte. I 2014 var maksimal andel rentestøtte pr. prosjekt benyttet (60%).

Risikolån:

I 2014 ble det gitt ett risikolån til BU-saker i Nordland, og det er avsatt kr. 50 000 til tapsfond i denne saken. Det ordinære bankmarkedet fungerer rimelig godt slik at behovet for denne typen lån pt.er lavt.

Når det gjelder rapport for bruken av BU-midler til utviklings- og tilretteleggingstiltak vises det til brev fra LMD datert 12.12.2013 med endrede rapporteringsrutiner. Denne rapporten sendes direkte til LMD.

Bruken av BU-midler i forhold til næringsprogrammet for landbruket i Nordland:

Ifølge gjeldende næringsprogram for landbruket i Nordland (2013-2016) er målene for virkemiddelbruken:

Hovedmål:

- *Et attraktivt og mangfoldig landbruk som bidrar til verdiskaping, aktivitet og bosetting i Nordland.*

Resultatmål:

- *Bidra til en variert og lønnsom landbruksproduksjon, samt stimulere til lønnsom produksjon og omsetning av nye varer og tjenester med utgangspunkt i landbrukets og bygdenes ressurser*
- *Bidra til at Nordland minimum opprettholder sin nåværende andel av nasjonal matproduksjon*

Fokus er på muligheter, optimisme og der strategien er å satse på de satsingsvillige. Det skal videre legges stor vekt på personlige kvalifikasjoner, kompetanse og gjennomføringsevne. Likeledes tiltak som har preg av nyskaping, er framtidsretta og har utviklingspotensial, samt kompetansetiltak.

I næringsstrategien ble det fra og med 2007 innført et tak for investeringstilskudd på kr. 1,2 mill vedrørende driftsbygninger. Videre en differensiert sats der det kan gis 20 % tilskudd av investeringskostnaden opp til kr. 5 mill og 10 % tilskudd for kostnaden mellom kr. 5 og 7 mill. Det gis ikke tilskudd for kostnader utover kr. 7 mill.

Nedenfor kommenteres utviklingen på noen sentrale områder med hensyn til prioriteringer og effekter. Lønnsomhet/økonomi er ikke kommentert særskilt da dette er et gjennomgående og overordnet vurderingskriterium for alle typer prosjekter.

Fordeling tradisjonelt landbruk og nye næringer:

Næringsprogrammet forutsetter at andelen bedriftsrettede tilskuddsmidler som øremerkes bygdenæringer normalt bør ligge rundt 30 %. Totalt ble det innvilget kr. 27 985 000 i BU-midler i 2014, av en tildelt ramme på 32,44 millioner. For tradisjonelt landbruk gjenstår kr. 2 632 380, mens det for tilleggsnæringer gjenstår kr. 12 022 877. Disse tallene inkluderer overførte og inndratte midler i løpet av året. Dette innebærer at av totalt innvilget, gikk 25% til bygdenæringer og 75% til tradisjonelt.

Når det gjelder fordelingen av rentestøtten gikk rundt 88 % (86 % i 2013) til tradisjonelt landbruk.

Melk- og storfekjøttproduksjon høyt prioritert:

Målsettingen i strategien er at 50 % av de bedriftsrettede midlene nyttes innenfor melk- og storfeproduksjon (inkl. ammeku) som samlet er den største produksjonsformen i Nordland. Ser vi store og små investeringssaker under ett var andelen av tilskuddsbruken i 2014 ca. 60 % (68 % i 2013) innen melk/storfe. Andelen er høyere enn målsettingen, men kan forsvares ut fra den reelle søknadsinteressen der melk/storfe er dominerende.

Kraftfôrkrevende produksjoner har i henhold til gjeldende næringsprogram lavere prioritet enn grovfôrbasert husdyrhold. I 2014 satte styret i Innovasjon Norge nasjonal stopp, etter pålegg fra Landbruks- og matdepartementet, for deltakelse i prosjekter innenfor svin og egg på grunn av markedssituasjonen for disse varene.

Det foreligger ingen eksakte tall for endringer i driftsomsfang som følge av investeringene, men for de aller fleste prosjektene er det målsettinger om (til dels betydelige) økninger i produksjonskapasiteten etter utbyggingen. På grunn av store byggekostnader må en fornying av bygningen ofte kombineres med produksjonsøkning for å gi en forsvarlig kostnadseffektivitet og lønnsomhet. Trenden med investeringsopplegg med melkerobot fortsetter også. Markedsmessig er det rom innenfor de grovfôrbaserte produksjonene, så dermed blir det da den enkeltes ressursgrunnlag, arbeidskraft og økonomi som setter begrensningene i enkeltsaker. Det var ingen søknader fra nye samdrifter i 2014.

Økologisk landbruk:

I 2014 var det ingen søknader som omhandlet økologisk produksjon. Det er fortsatt en betydelig utfordring å øke tilfanget av flere saker innenfor dette området dersom en skal følge opp nasjonale ambisjoner.

Kvinner og ungdom:

Når Innovasjon Norge vurderer hvorvidt et prosjekt er kvinnerett er det eierskap og aktiv deltakelse i drifta, nå eller i framtida, som teller mest.

I dag er det kun to ordninger som åpner for høyere tilskuddssats til kvinner. Det er etableringstilskudd ved generasjonsskifte og bedriftsutviklingstilskudd (bygdenæringer).

Kvinneandelen innenfor bygdenæringer var i 2014 relativt høy, med ca. 43 %. For investeringstilskudd til tradisjonelt landbruk er kvinneandelen i år lavere, med en andel på ca. 15 % (mot ca. 36 % i 2013).

Når det gjelder ungdom, så tyder våre registreringer på at bare ca. 5 % av tilsagnene (utenom generasjonsskiftetilskuddene) innen tradisjonelt landbruk er rettet mot eller har virkning for ungdom (under 35 år). Tilsvarende tall for nye næringer var ca. 10 % (ca. 13 % i 2013).

Sysselsetting og bosetting:

Det er vanskelig å måle og fastslå den eksakte økningen i sysselsetting som følge av BU-midlene. Innen tradisjonelt landbruk er det heller snakk om å effektivisere og øke verdiskapingen gjennom eksisterende arbeidskraft, mer enn å øke sysselsettingen. Investeringer i ny teknologi (blant annet melkerobot) åpner også for å bruke noe mindre arbeidskraft, eller at den kan anvendes annerledes enn før. Etableringer innen nye næringer skaper imidlertid ny sysselsetting. Vi har uavhengig av næring grunn til å anta at prosjektene som gis BU-midler i alle fall bidrar positivt til å opprettholde/styrke bosettingen, noe som er et viktig mål for disse midlene.

Nyskaping og innovasjon:

BU-midlene skal i stor grad prioritere nyskapende tiltak som enten bidrar til en fornying av det tradisjonelle landbruket eller bidrar til ny næringsvirksomhet med bakgrunn i landbrukets ressurser.

Også i 2014 viser INs virkemiddelbruk en videreføring av høy andel innovative saker, både innenfor tradisjonelt landbruk og nye næringer. De aller fleste prosjektene innen nye næringer kan karakteriseres som nyskaping da dette dreier seg om aktiviteter og investeringer rettet mot produksjoner og tjenester som stort sett er nytt og ukjent for den enkelte. Det er fortsatt viktig å få frem flere gode prosjekter til utprøving og etablering av nye forretningsideer (etablerertilskudd). Innen tradisjonelt landbruk er mesteparten av midlene nytt til større driftsutbygginger, enten det er nybygg, tilbygg eller ombygging. Alle investeringer her er tilpasset nye krav vedrørende dyrevelferd og arbeidsmiljø, samt høyt teknologisk-/mekaniseringsnivå. Dette gjelder særlig innen

melkeproduksjon, som legger opp til en større og mer effektiv drift.

Kompetansetiltak:

Bedriftsrettede BU-midler, via for eksempel etablerertilskudd og bedriftsutvikling, har bidratt til kompetanseheving hos utøverne i forbindelse med nye næringer. Innovasjon Norge Nordland leverer også noen tjenester hvor målgruppa er relativt vid. Dette gjelder kompetansetilbud som etablereropplæring, kursrekka for opplevelsesleverandører, FRAM, bedriftsnettverksordningen og design. Det er flere bedrifter med landbrukstilknytning som har mottatt en eller flere av disse tjenestene i 2014. Her kan vi spesielt nevne FRAM-mat for videreforedlingsbedrifter i Lofoten/Vesterålen, flere kurs for opplevelsesprodusenter og regionale bedriftsnettverk.

Innenfor tradisjonelt landbruk har en også hatt aktivitet innenfor driftsledelse og bedriftsutvikling gjennom kompetanseprogrammet Fram. Et slikt program ble avsluttet i 2014 (Helgeland), mens et nytt blir igangsatt vinteren 2015 (Nord for Saltfjellet). Fram-programmene har så langt vært en suksess, attraktivt og med god måloppnåelse for deltakerne.

Tiltak for økt satsing innen landbruksbasert vare- og tjenesteproduksjon

Lokalmat

I 2014 har vi gjennomført første prosjektår i mobiliseringsprosjektet *Matopplevelser i Nordland*. Prosjektet eies og driftes av Fylkesmannen i Nordland og er finansiert i et samarbeid mellom fylkeskommunen og Fylkesmannen.

Målgruppen er de som produserer, foredler, selger og serverer lokalmat i Nordland. De utvalgte aktivitetsområdene er møteplasser/koblingsarenaer, produkter og marked.

Det har vært gjennomført ulike tiltak i 2014, blant annet en studietur med 40 gårdbrukere til Jotunheimområdet. Det er også utviklet en ny ordning som vi har valgt å kalle *Gårdsdriv*. Dette er et mobiliseringstiltak hvor vi i samarbeid med seks gårdbrukere i Vesterålen tilbyr en inspirasjonstur over to dager. I løpet av de to dagene får deltakerne besøke de seks ulike gårdene, og se hva de har fått til innenfor lokalmat og/eller reiseliv med utgangspunkt i sine gårder. Målgruppen for *Gårdsdriv*, er de som selv vurderer å starte opp slik virksomhet på sin egen gård. Både studieturen til Jotunheimområdet og *Gårdsdriv* er tiltak som prosjektene *Matopplevelser i Nordland* og *Grønt reiseliv i Nordland* har samarbeidet om. Mer info om tiltakene under *Grønt reiseliv*.

Som et tiltak i prosjektet *Matopplevelser i Nordland* i samarbeid med Innovasjon Norge sine distriktskontorer, de tre nordligste fylkeskommunen, fylkesmennene i Troms og Finnmark og Råfisklaget deltok vi på Matstreif 2014. Ni flotte lokalmatprodusenter fra landsdelen stod for første gang samlet som *Mat fra Nord-Norge*. Målsettingen er i første omgang at dette samarbeidet skal holde frem i to år til.

Vi har vært delaktige i styringsgruppen som planla og gjennomførte Nord-Norges deltakelse på Grüne Woche 2014 og planlegging av deltakelsen i 2015. Både deltakelsen på Matstreif og Grüne Woche er gode eksempler på at landsdelen vinner på å opptre samlet i noen sammenhenger.

I regi av Nordland fylkeskommune er det en prosess som skal lede frem til en ny strategi for lokalmat. Fylkesmannen er delaktig i denne prosessen gjennom Ressursgruppe Mat som består av fylkeskommunen, Innovasjon Norge og Fylkesmannen. Gruppen ledes av fylkeskommunen og er en viktig samhandlings- og koordineringsarena. Fylkeskommunen har i 2014 avsluttet sitt Interreg Prosjekt LOCFOOD, hvor de har vært lead partner. Resultatene fra det prosjektet tas inn i jobbingen med ny lokalmatstrategi.

Grønt reiseliv

Handlingsplan for grønt reiseliv som er FMs handlingsdel av de regionale reiselivsstrategiene for Nordland er grunnlag for prosjektet «Grønt reiseliv i Nordland 2012-2015». Prosjektet er fundamentert i Utviklingsprogram for Nordland. Prosjektet forløp som planlagt med noen små endringer. Følgende tiltak ble gjennomført:

Begge naturbruksskolene fikk besøk i mars. Tidspunktet var valgt slik at også de nett- og samlingsbaserte agronomielevne var til stede på skolene. Vellykkede seminarer begge stedene med gode diskusjoner. Primo september ble det gjennomført en større studietur i Jotunheimområdet for gårdbrukere som kunne tenke seg å starte opp med reiseliv på gården sin. Her var målet å inspirere til nyetableringer og øke kunnskapen om reiseliv og mat. Vi hadde fantastisk gode evalueringer på turen der samtlige så nær som en deltager mente at de ville starte opp med ny virksomhet i løpet av den nærmeste framtid.

Proessen med å lage en brosjyre ved navn «Har du en opplevelse for salg?» ble startet tidlig på året, der

akademia, Nordnorsk Reiseliv as, Innovasjon Norge og fylkeskommunen var med i startfasen for å gi innspill til både form og innhold i en slik brosjyre. Formålet med brosjyren er å gjøre rede for hva en opplevelse er, hvilke tilbud vi har i Nordland (og hva vi trenger mer av), dramaturgi/oppbygging, samarbeid, økonomi/kvalitet, reason to go osv., og gi eiere av landbrukseiendommer gode eksempler på vellykkede produkter.

Ett annet stort tiltak som ble rigget ferdig i 2014 var Gårdsdriv-ordninga. Her ble et to-dagers besøksprogram for gårdbrukere som ønsker å starte opp med reiseliv og lokal matproduksjon lansert på våren, med besøksbedriftene Marthahaugen gård, Nortun gård, Den Sorte Gryte, Loviktunet, Eldhusbakeriet og Inga Sami Sida i Vesterålen. Bedriftene i ordningen ble presentert med korte videosnutter som ble lagt ut på Youtube som en del av markedsføringen. Vi opplevde stor interesse for ordningen og også her ble evalueringen av de to rundene vi kjørte på høsten upåklagelige. Dette resulterte i oppslag i Nationen og flere andre fylker ønsker å vite mer om dette og benytte seg av ordningen.

Betydelig innsats har vært lagt ned i prosessarbeid med å etablere en pilotløype som hadde som formål å utnytte kulturlandskapet som utgangspunkt for produktutvikling i reiselivssammenheng. Med utgangspunkt i den naturlige topografiske akse mellom gårdene Aalan, Reinmo og Lofothest ble et forprosjekt etablert med støttespillere fra Vestvågøy kommune, Norsk landbruksrådgivning Lofoten, Destinasjon Lofoten, Cruisekoordinatør, Lofotr, Nordland fylkeskommune. Forprosjektets mål var og skaffe til veie et nødvendig kunnskapsgrunnlag i form av en landskapsressursanalyse som skulle være utgangspunkt for tre søknader: skilting, tilrettelegging og videre produktutvikling. Forprosjektet avsluttes ultimo februar 2015, og har så langt levert på de oppsatte målene.

Etter en del sondering fikk vi også til et stort tiltak som vi ikke helt på forhånd viste hvordan vi skulle løse: Å produktutvikle reiselivsprodukter på gård med tanke på salg og distribusjon. Med utgangspunkt i ett nettverk fundert på gårdene rundt Vefsna skrives det nå i disse dager en søknad med tanke på nettopp dette. Vi forsøkte også å kople VRI-Nordland inn på dette med følgeforskning, men lyktes ikke i dette da nettverk og følgeforskning var blitt nedprioritert.

Øvrige tiltak

Når det gjelder øvrige tiltak som oppfølgingsprosjekt Regionalt næringsprogram, økt bruk av tre og bioenergi vises til andre deler av rapporten.

Tverrsektorielt samarbeid og resultater i arbeidet med Inn på tunet generelt og Inn på tunet-løftet i kommunene spesielt

Fylkesmannen har et tverrfaglig forum for barn og unge, der Inn på tunet er ett av ulike tema. Forumet arrangerte Fylkesmannens oppvekstkonsferanse i september, der det var et foredrag om Inn på tunet. Når det gjelder andre tema enn barn og unge er vi i en bli-kjentfase på embetet. Vi har hatt et nært samarbeid med andre organisasjoner og virksomheter i hele 2014, som resulterer i en Inn på tunet konferanse i Bodø i februar 2015.

Inn på tunet-løftet i kommunene skal evalueres av Innovasjon Norge. Vi kjenner ikke til resultater av dette.

23.2 Skogbruk

Utvikling i skogbruket

I 2014 ble det hogd 192 000 kubikkmeter i Nordlands skoger. Ikke siden begynnelsen av 90-tallet har det blitt avvirket så mye. Se nyhetsartikkel www.fmno.no 20.01.2015.

Utfordringene på skogområdet

Utfordringene vi vil rapportere er i år som i fjor.

Vi oppfatter skogbruksnæringa til å være spesielt opptatt av utfordringene i forhold til transportkostnader. Veibestemmelsene, kaiutbygginger, utbedringer av flaskehals og oppgradering av det offentlige veinett er pekt på som blant de viktigste tiltakene. I tillegg kommer nybygging av skogsbilveier for å komme frem til hoggbar skog. Som alltid nevnes også utfordringen med å få til skogbruksplanlegging i fylket. Foryngelsen vurderer vi til å være høvelig ok i forhold til minimumskravene i forskriften, mens etterslepet på ungskogpleien fortsatt er alt for stort.

Hvordan har Fylkesmannens arbeid bidratt til resultater og aktivitet

Fylkesmannen har i 2014 ferdigstilt sitt bidrag til kommunene i forhold til arbeidet med hovedplan vei. Det vil si at det for de kommuner som har deltatt i prosessen nå er ferdigstilt arbeidet som gikk på kartlegging og digitalisering av eksisterende og fremtidige veier. Det gjenstår nå et større arbeid hos statens kartverk. I tillegg er det mange kommuner som ikke har kommet i gang med selve planarbeidet innad i kommunen.

Fylkesmannen har også ferdigstilt hovedplan for skogbruksplanlegging slik som krevd av departementet ref. siste styringsdialog. Departementet er tidligere informert om dette gjennom nyhetsbrev m.m. 2014 ble forøvrig brukt til å få på plass en mulig løsning for å få avsluttet takstprosjektet i Ofoten som har pågått siden 2002. Løsningen presenteres forhåpentligvis styringsgruppa slutten av februar 2015.

Resultatområde 24 Bærekraftig landbruk

24.1 Jordvern og kulturlandskap

Dialogen med kommunene

Fylkesmannen har i 2014 for første gang utarbeidet forventningsbrev til kommunene som en del av kommunedialogen. Dette har fått god mottakelse i kommunene, og videreføres i 2015.

Kommunedialogprosjektet med målgruppe politisk og administrativ ledelse i kommunene ble avsluttet sommeren 2014 med rapport til LMD. I påvente av avklaringen om roller i arbeidet med kommunereformen er kontakten med kommuneledelsen nedtonet i andre halvår.

Sentrale utviklingstrekk for jordvernet i fylket og hovedutfordringer i virkemiddelbruk og tiltak

En betydelig nydyrking i fylket har bidratt til at Nordland netto har fått mer dyrka areal de senere årene. I 2012 og 2013 økte omdisponeringen av dyrka jord noe mer enn tidligere år, og er høyere enn vår egen målsetning om maksimalt 400 daa/år.

Fylkesmannen bidrar gjennom befaring, møter med kommunen underveis i planprosessen, høringsuttalelser og innsigelser. Nordland preges av sterkt satsing på tilrettelegging for industri og næring, samt utbedring av veinettet, inklusiv gang- og sykkelveier. Utbyggingsinteressene vinner ofte fram i forholdet til jordvernet. Fylkesmannen har i flere saker arbeidet aktivt i planprosessene for å få avklart avbøtende tiltak.

Høsten 2013 startet Fylkesmannen i Nordland prosjektet Forsøk om samordning av statlige innsigelser (FOSIN), som innebærer blant annen en mer aktiv dialog med kommunene i planprosessene for å avklare eventuelle innsigelser tidlig i planfasen. Dette innebærer blant annet at vi oppfordrer kommunene til å legge fram forslag til planer for statlige og regionale myndigheter før de legges ut på offentlig høring. Det er blitt gjennomført noen dialogmøter i høringsfasen med kommuner, som har resultert i at Fylkesmannen ikke har fremmet innsigelse til planer. Dette arbeidet ble videreført i 2014.

Jordvern i Nordland – Fylkesmannens strategiske plan for forvaltning av jordbruksareal i Nordland 2011-2020, vedtatt i 2012, inneholder blant annet oppdatert informasjon om kommunenes arbeid med jordvern.

Status i avgang på dyrket jord i fylket

I 2013 rapporterte kommunene i Nordland gjennom KOSTRA om 419 daa omdisponert jord mot 537 daa i 2011.

(Omdisponeringsmålet for Nordland er maks 400 daa pr år). 124 daa dyrkbar jord ble omdisponert. I 2013 ble 1571 daa godkjent til nydyrking i fylket. For innsigelser, se rapport under kap 24.2.

Erfaringer og resultater med iverksetting av tiltak for de områdene som inngår blant utvalgte kulturlandskap i jordbruket

Planlegging og gjennomføring av tiltak i de to områdene med utvalgte kulturlandskap (UKL-områdene) er gjort i nært samarbeid med landbruksforvaltninga i kommunene Sørfold og Alstahaug, gårdbrukerne og andre lokalt involverte. I UKL-området Blomsøy-Hestøy og Skålvær har Norsk Landbruksrådgiving Helgeland vært engasjert for å gi faglig veiledning i skjøtselsarbeidet, og for å sikre at prioriteringer skjer i samsvar med skjøtselsplanene. Bioforsk har på oppdrag av Fylkesmannen utarbeidet 4 nye skjøtselsplaner for kystlynghei og slåttemarker i det samme området.

I begge UKL-områdene har tiltakene som ble iverksatt i 2014 i hovedsak vært knyttet til skjøtsel av kulturlandskap og biologisk mangfold. Rydding av kratt og skog og styring av beitingen gjennom beitetilskudd og etablering og vedlikehold av gjerder gir synlige effekter. Samtidig er det også gitt tilskudd til restaurering av bygninger, til planlegging og tilrettelegging av ferdsel og informasjon, og for å legge til rette for utvidelse av eksisterende og etablering av ny næringsvirksomhet.

Samarbeidet mellom regionale og lokale aktører oppleves som godt i begge UKL-områdene, og vi får svært positive tilbakemeldinger fra grunneiere og andre når det gjelder UKL som arbeidsmåte. Dette har ikke minst sammenheng med at samarbeidet bygger på frivillighet, langsiktige avtaler, involvering og gjensidig forståelse for hverandres behov. Forvaltningsmodellen som er valgt for UKL-områdene kan derfor med fordel vurderes brukt også i andre verdifulle natur- og kulturlandskapsområder.

24.2 Samfunnsplanlegging

Sikre landbrukets arealressurser

Fylkesmannen legger vekt på at kommunene skal ha et bevisst forhold til landbrukets arealbehov i et langsiktig perspektiv, både som en næringsgren og som en leverandør av norsk mat til en økende befolkning. Landbrukets arealinteresser blir synliggjort gjennom innspill til oppstartfasen for kommunenes arealplanarbeid, kommuneplanens samfunnsdel, offentlig høring av arealplaner og i regionalt planforum. Fylkesmannen forsøker å foreta befarung i saker som er konfliktfylte. Innsigelse blir vurdert dersom landbrukets arealinteresser ikke er tilstrekkelig ivaretatt eller konsekvensene av planforslaget synliggjort. Fylkesmannen har i 2013 utarbeidet et policy-notat vedrørende bruk av innsigelse i arealsaker. Dette revideres 2014/2015.

Innsigelser knyttet til jord og skogbruk i saker etter plan og bygningsloven og verneavgivningen

I 2014 ble det fremmet to innsigelser av landbrukshensyn:

- Kommunedelplan for Sortland byplan: Generell høy omdisponering av dyrka arealer selv om det var dokumentert at behovet ikke var til stede for arealene. Jordsmonn kartlegging hadde vist at arealene var av svært god kvalitet. Det har vært møter med kommunen i etterkant, men innsigelsen er ikke trukket.
- Reguleringsplan for Lillsund, Gildeskål: En større reguleringsplan for fritidsboliger, småbåthavn m.m. som delvis var lagt på fulldyrka jord. Planen var ikke i henhold til overordnet plan, og behovet ikke dokumentert. Fylkesmannen varslet tidlig at vi kom til å fremme innsigelse til planen. Mekling avholdes i 2015.

Det ble ikke klaget på noen kommunale vedtak i dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven vedrørende landbruk.

Status for samfunnsikkerhetsarbeidet på landbruks- og matområdet

Landbruks- og reindriftsavdelinga (LARA) deltar på møter i Fylkesberedskapsrådet, samt Forum for samfunnsikkerhet hos Fylkesmannen (FM). LARA er en av 5 avdelinger i den interne arbeidsgruppa hos FM som reviderer FylkesROS. Den gamle var for 2011-2014. Revisjon av FylkesROS blir ferdig våren/forsommeren 2015. Beredskapsstaben hos FM er sekretariat for FylkesROS. Hovedsaklig er det landbruks- og reindriftsdirektøren, hennes stedfortreder og en saksbehandler som jobber med beredskap på LARA.

24.3 Klimautfordringene

Aktivitet knyttet til økt bruk av trevirke og satsing på bioenergi - status og utfordringer

Fylkesmannen har i 2014 gjennomført og avsluttet forprosjektet "Tredriver i Nordland". Som en konsekvens av dette har Fylkesmannen utarbeidet og fått finansiert et treårig hovedprosjekt med formål å øke bruken av tre i bygg. Prosjektet "Økt bruk av tre i Nordland" er et spleiselag mellom Fylkesmannen, Innovasjon Norge og Nordland fylkeskommune. Prosjektleder ble tilsatt mot slutten av 2014, og prosjektet starter formelt opp 1. februar 2015. Prosjektet skal bidra til å motivere aktørene i byggsektoren til mer bruk av tre i store bygg. Målgruppen er blant andre store byggherrer i offentlig sektor og entreprenører. Utfordringene er at de ulike bransjene til dels mangler kunnskaper om bruken av tre i store bygg, at man tradisjonelt sett bruker stål og betong, og at tre i mange tilfeller ikke er konkurransedyktig på pris.

Fylkesmannen har i 2014 gjennomført et større TREseminar i Bodø med formål å bygge kompetanse og å legge til rette for nettverksbygging hos aktørene i treverdikjeden. I tillegg har Fylkesmannen tatt initiativ for å koble sammen arkitekter, Studentsamskipnaden i Bodø og Bodø kommune for å finne samarbeidsmuligheter på nye prosjekter utført i tre. Den daværende "Tredrivern" hos landbruks og reindriftsavdelinga har blitt en del av det nasjonale tredrivernet og det ble knyttet gode kontakter til blant annet Innovasjon Norge Oslo, TreSenterert, TreFokus og Trebruk AS. Dette nettverket vil bli videreført i det nye prosjektet.

I samsvar med varsel om gjennomføring av to bioenergiseminarer i 2014 under fjorårets rapportering ble det gjennomført to slike seminarer i 2014. På begge seminarene var det bra med oppmøte av gårdbrukere og andre interesserte innen bioenergi. Ønsket effekt i form av økt antall søknader innenfor Innovasjon Norges "Bioenergiprogram" ble imidlertid ikke oppnådd. Selv om det var flere på seminarene som hadde konkrete planer om å starte med bioenergi på gården virker det som at vi i fylket fortsatt sliter med liten etableringslyst innen bioenergisektoren og liten etterspørsel etter virkemidler. For å øke aktiviteten på bioenergiområdet og for å få flere søknader innenfor Innovasjon Norges støtteordning har vi fått finansiert et 2 årig bioenergi prosjekt som starter opp i 2015. Innovasjon Norge er samarbeidspartner. Målgruppen i prosjektet er i hovedsak primærnæringen. I 2014 ble det etablert et godt nettverk til Innovasjon Norge Oslo, Oslo og Akershus Skogselskap og prosjektlederen i bioenergi prosjektet i Akershus og Vestfold. Utfordringene på dette området er i første rekke lave energipriser og manglende virkemidler, blant annet bortfall av energilistilskuddet.

Arbeidet med klimatiltak innenfor landbrukssektoren

I jordbrukssammenheng er hensynet til klimatiltak ivaretatt i Regionalt miljøprogram for jordbruket i Nordland (RMP). Her fokuseres det på bruken av husdyrgjødsel med sikte på å redusere utslipp av klimagasser, og det er etablert egen tilskuddsordning under miljøtilskuddene for å ivareta dette. I regionalt skog- og klimaprogram (RSK) har klimadelen fått en relativt beskjeden plass idet vi oppfatter at oppdraget er mangelfullt på dette området. Vi har i liten grad hatt innsats mot etablering av klimaskoger ettersom vi avventer tydeligere signaler fra sentrale myndigheter på dette området. Klimaarbeidet innen skogbruk er hos oss ivaretatt gjennom satsing på økt bruk av trevirke og bioenergi, jfr. ovenfor.

Fylkesmannen forsøker å være aktiv med tanke på å gi uttalelse i forbindelse med rullering av kommunale klima- og energiplaner. I 2014 har vi gitt innspill til klimaplan og handlingsprogram til Rana kommune og Bodø kommune på klimaområdene i jord- og landbruk. Det viser seg at mange kommuner ikke drøfter klimautfordringene i landbruket i sine klima- og energiplaner. I en viss utstrekning tas dette opp i tilknytning til arbeidet med kommunedialogen, men Fylkesmannen skulle gjerne hatt mer ressurser til å følge opp dette arbeidet tettere.

Oppfølging av arbeidet med biogassanlegg

Til og med 2013 ble det gjennom VRI II i Nordland og ressursgruppe Ny fornybar energi arbeidet en del med utredning av mulighetene innen biogass. Etter at VRI II ble avsluttet ved inngangen til 2014 har dette arbeidet fått mindre fokus, da ny fornybar energi ikke er videreført i VRI III. Det er ikke tatt nye initiativ fra Fylkesmannen på dette området, men det er flere aktører i Nordland som arbeider med problematikken. Utfordringene er først og

fremst at det med dagens virkemidler og energipriser er vanskelig å finne lønnsomhet i etablering av biogassanlegg. Stor spredning i husdyrproduksjonen har også betydning. I tillegg har veksthusproduksjonen - med tanke på slik utnyttelse - lite omfang i vårt fylke.

Tiltak og virkemidler over RMP med effekt på klimagassutslipp og ammoniakkutslipp:

Når det gjelder klimagass- og ammoniakkutslipp peker RMP 2013-2016 på følgende utfordringer i Nordland:

- Behov for økt kunnskap om hva som gir god agronomi og reduserte klimautslipp
- Håndtere husdyrgjødsel slik at klimautslippene blir minst mulige
- Satse på kjøttproduksjon som utnytter lokale utmarksbeiter og lokalt dyrket grovfôr
- Sikre at vi har et sortsutvalg som er tilpasset klimaendringene
- Avklare hvilke prioriteringer som skal gjøres i forhold til nydyrking av myr, drenering av myr, samt myrjord som er ute av bruk

Konkrete tiltak så langt er videreføring av miljøtilskudd til spredning i vår/vekstsesongen. I 2014 søkte 666 foretak på denne ordningen. Det tilsvarende tallet for 2013 var 737. Den endelige tilskuddssatsen ble som i 2013 kr 25 per dekar spredeareal, og den samla utbetalingen ser ut til å bli ca. 3,2 mill. kroner, mot ca. 3,5 mill. kroner i 2013.

24.4 Produksjon av miljøgoder og reduksjon av forurensninger

Vurdering av måloppnåelse for virkemidlene, beskrivelse av tilstand og utvikling av de ulike miljøtema i Regionalt miljøprogram

Hovedmålet i Nordlands RMP for 2013-2016 er å *bidra til å redusere klimautslipp og forurensning, og sikre at biologiske, landskapsmessige og kulturhistoriske verdier i jordbrukets kulturlandskap ivaretas.*

Under dette er det satt opp følgende **delmål**:

1. **Egenart og identitet:** *Stimulere til jordbruk og skjøtsel som tar vare på den landskapsmessige egenarten i kommunene og fylket.*
2. **Natur- og kulturverdier:** *Ta vare på verdifulle kulturlandskap, kulturminner, kulturmiljøer, naturtyper og leveområder for planter og dyr.*
3. **Miljøpåvirkning:** *Redusere miljøbelastningen fra jordbruket til vann, luft og jord.*
4. **Ressursforvaltning:** *Ta vare på genressurser og redusere tap av næringsstoffer og jord. Ta vare på jordbrukets kulturlandskap som ressurs for økt matproduksjon, ny næringsutvikling, opplevelser og helsebringende aktiviteter.*

Vårt miljøprogram setter fokus på til sammen 27 innsatsområder/miljøtema, og for 16 av disse er miljøtilskudd det viktigste virkemidlet. For miljøtema som kan møtes med miljøtilskudd er *programmålene* identiske med de som er satt opp i Nasjonalt miljøprogram 2012 (NMP).

Midlene til miljøtilskudd (og SMIL) er forvaltet i samsvar med disse målsettingene. Måлиндikatorer som er valgt for rapporteringen av miljøtilskudd, dvs. dekar, meter, antall dyreenheter osv. sier ikke noe om endringer i miljøtilstanden, kun noe om volumet og endringene i virkemiddelbruken.

Fylkesmannen har ikke de ressursene som skal til for å gjennomføre en nærmere analyse av tilstanden og utviklingen for biologisk mangfold og kulturminner før og etter at RMP 2013-2016 ble iverksatt. Det er derfor vanskelig eller umulig å si noe ytterligere om utviklingen for biologisk mangfold og kulturminner ut over det som kan hentes ut som statistikk fra saksbehandlingssystemet eStil.

Hovedprioriteringer for kommunenes forvaltning av SMIL-midler.

Ved fordelingen av SMIL-midlene mellom kommunene har Fylkesmannen i 2014 lagt vekt på følgende:

- Føringer fra sentrale myndigheter
- Kommunens forvaltningspraksis, rapportering for 2013 og vurdering av egen måloppnåelse
- Fylkesmannens vurdering av kommunens måloppnåelse
- Størrelsen på totalt ansvar, herunder ansvar med utgått arbeidsfrist
- Kommuner med spesiell prioritet, for eksempel verdensarv og utvalgte kulturlandskap
- Innmeldte behov og planer

I RMP for 2013-2016 har vi lagt vekt på at det er ønskelig at kommunen prioriterer tiltak med best mulig miljøeffekt. I forbindelse med utviklingen av nye lokale strategier for kulturlandskap og miljø har vi derfor bedt om at kommunene om mulig ser bruken av SMIL-midler i sammenheng med miljøtilskudd, slik at investeringene kan ivaretas gjennom årlig skjøtsel.

Statistikken for kommunenes bruk av SMIL-midler i 2014 viser følgende: Til *biologisk mangfold* ble det brukt kr 451 270 fordelt på 9 tiltak, kr 3 949 836 til 119 tiltak under *gammel kulturmark*, kr 787 550 til 16 tiltak under *tilgjengelighet/opplevelseskvalitet*, kr 2 026 063 til 47 tiltak under *freda og verneverdige bygninger* og kr 958 410 til 15 tiltak under *andre kulturminner/kulturmiljøer*.

Status og behov for oppfølgingstiltak fra forvaltningens side i miljøplanarbeidet.

I 2014 har vi fulgt opp miljøplanarbeidet både ved veiledning av kommunene i forbindelse med SMIL, produksjonstilskudd og miljøtilskudd, og ved kontroll av den kommunale forvaltningen av tilskuddsordningene. Fylkesmannen har gjennom kontrollarbeidet gjennomført en aksjon rettet mot miljøplan. Denne har avdekket at kommunene i stor utstrekning kontrollerer foretakenes miljøplaner, men at avvik i miljøplanene svært ofte ikke medfører konsekvenser for foretakene i form av avkortning eller trekk. Det har derfor vært behov for spesiell oppfølging av kommunal forvaltning på dette området.

Forskrift om miljøplan ble imidlertid opphevet fra 01.01.2015. I samsvar med e-post fra SLF datert 30.06.14 og fullmaktsbrevet fra Landbruksdirektoratet for 2015 vil vi nå innarbeide tilsvarende krav som i miljøplan trinn 2 der dette gjelder i forskriften for miljøtilskudd. Også disse endringene vil bli drøftet med Landbruksforum Nordland.

Veileder for miljøtilskudd søknadsomgangen 2015 vil bli sendt til kommunene i månedsskiftet april/mai, og legges samtidig ut på Fylkesmannens nettside. Vi planlegger også å informere kommunene om endringene på fagsamlinger i juni 2015.

Tilskudd fra regionalt miljøprogram utbetalt 2014 etter søknadsomgang 2013 - kroner utbetalt til hovedområder

Embeter	Kulturlandskap	Biologisk mangfold	Kulturmiljøer og kulturminner	Friluftsliv og tilgjengelighet	Avrenning til vassdrag og kyst	Utslipp til luft	Plantevernmiddel	Andre miljøtiltak
FMNO	7046050	3901830	4266100	0	371820	3474525	0	0
Sum	7046050	3901830	4266100	0	371820	3474525		

24.5 Økologisk landbruk

Implementering av regional handlingsplan i regionalt næringsprogram

I regionalt næringsprogram inngår økologisk landbruk i det strategiske satsningsområdet 2.3.1 Primærlandbruket. Økologisk landbruk prioriteres her når det gjelder bedriftsrettede midler og tilretteleggingsmidler.

STATUSBESKRIVELSE/UTFORDRINGER

Produksjonen av økologisk mat har tidligere økt langsomt i Nordland. I henhold til Landbruksdirektoratets foreløpige tall for 2014 er økologisk areal 4,6 % av samla dyrka areal i Nordland. Dette er en reduksjon på 0,7 % fra 2013 (5,3 %).

Hovedproduksjonen er grovfôr, men ikke alt går til økologisk husdyrproduksjon. Produsentmiljøet for grønnsaker og bær er lite i Nordland, selv om forholdene for økologisk produksjon er gode.

PRIORITERINGER

Fylkesmannens prioriteringer innenfor økologisk landbruk framgår av Strategisk plan for økologisk landbruk i Nordland 2010-2015, rullert i 2012.

Resultatmålene i planen:

- Nordland skal være et foregangsfylke for økologisk melkeproduksjon på ku under arktiske forhold
- Økologisk grovfôrproduksjon skal danne grunnlag for økt produksjon av økologisk kjøtt i Nordland

- Nordland skal bli kjent for å kunne tilby fullstendige økologiske måltider basert på lokale råvarer
- Fylkesmannen i Nordland skal gå foran for økt bruk av økologisk mat i offentlige virksomheter i Nordland

TILTAK FRA OPPFØLGING AV REGIONAL HANDLINGSPLAN

I 2014 ble det ikke satt av et eget beløp til oppfølging av handlingsplan for økologisk landbruk. Egen rapport om bruk av BU-midler til LMD viser forbruk til prosjekter innenfor økologisk landbruk.

Resultater av regionale satsninger (fyll ut på hvert punkt)

Økokjøtt

Det ble i 2014 gjennomført to prosjekter på henholdsvis Helgeland og Lofoten/Vesterålen for å vurdere muligheten for økologisk gammelnorsk sau spesielt, og økologisk sauehold generelt. Prosjektene var finansiert med økologiske handlingsplanmidler. På Helgeland er det vurdert at det er et potensial for økt drift av økologisk gammelnorsk sau. Flaskehalsen her er å få til en slakt- og nedskjæringslinje som gir fortjeneste til produsentene. Prosjektet i Lofoten/Vesterålen ser mer på markedsmulighetene, men prosjektresultatene foreligger ikke ved årsskiftet 2014/2015.

Økomelk

Det 3-årige prosjektet "Økt produksjon av økologisk melk i Nord-Norge" hadde sitt siste prosjektår i 2014. Det er søkt om fortsettelse av prosjektet i 2 nye år, med ny prosjektbeskrivelse. Det er fra TINEs side tydeliggjort at Tine meierier i Harstad har behov for større kvanta økologisk melk inn til meieriet, mens meieriet i Sandnessjøen har nok økologisk melk. Det er derfor framover lagt større fokus på å tilrettelegge for nye produsenter i Nordre Nordland og Sør-Troms, for å øke melkeleveransen til Harstad.

Økologisk mat i storkjøkken

Som en oppfølging av studietur til Södertälje i 2013 arrangerte vi kurs i økologisk surdeigsbaking i 2014. Interessen for økologisk mat er til stede blant ansatte i kantiner og storkjøkken, men det er behov for kunnskap om hvordan man kan nå målsettinger om økt bruk av økologisk mat innenfor budsjetttrammene. Med hjelp fra ØQ- foregangsfylket for økt offentlig forbruk, fulgte vi opp bakekurset med tre bedriftsbesøk, der det ble satt opp målsettinger og framdriftsplan for å nå målene for virksomhetene vi besøkte.

Dønna kommunes prosjekt Økologisk i Dønna - Dønna som foregangskommune - gjennomførte andre prosjektår med god aktivitet på skole og sykehjem. Bidrag fra to foregangsfylker her: ØQ og foregangsfylke for grønnsaker.

Vi har innledet en dialog med Nordland fylkeskommune, om fellestiltak rettet mot kantiner på videregående skoler, med tanke på å øke andelen sunn og økologisk mat i deres tilbud.

Nordnorsk økomatpris

Nordnorsk økomatpris ble delt ut for andre gang i 2014. Nordlysmat ved Torill Bakken Kåven, Alta, mottok prisen under SMAK Nordnorsk matfestival i september. Formålet med prisen er å sette fokus på økologisk mat og hedre en person, organisasjon eller virksomhet som har gjort en spesiell innsats for å fremme produksjon, omsetning eller forbruk av økologisk mat i og/eller fra landsdelen. Tiltaket er et samarbeid mellom de tre nordligste embetene.

Ressursrapportering

Avdelingen har utført sine pålagte oppgaver innenfor ressursrammen.

Resultatområde Kapittel 0525 Fagdep.

Oppgaver under LMD kr 12 694 686,32 kr 2 810 190,50

Sum: kr 12 694 686,00 kr 2 810 190,00

Kunnskapsdepartementet

Resultatområde 31 Forvaltningsoppgaver - barnehagen og grunnopplæringen

31.1 Tilsyn

Aktivitetskrav Fylkesmannen har i 2014 gjennomført tilsyn i tråd med aktivitetskravet.

Planlegging og gjennomføring, opplæringsområdet

For 2014 planla vi 5 felles nasjonale tilsyn, hvorav 3 var stedlige tilsyn på fellesdelen. De to resterende var skriftlige forvaltningstilsyn. Dette utgjorde 24 tilsynspoeng. I tillegg planla vi åtte egeninitierte tilsyn, totalt 22 poeng. Når det gjelder utfallet av tilsynet og hvilke kommuner og skoler det er ført tilsyn med, viser vi til egen rapport.

Vi brukte første halvår til å gjennomføre åtte egeninitierte tilsyn. To av disse var *voksnes rett til grunnskoleopplæring* kapittel 4A i opplæringsloven. Ut fra den nye metodikken, var dette tilsynet nå vektet som et 2-poengs skriftlig tilsyn. Dette falt ikke helt heldig ut. Vi har de siste årene gjennomført åtte tilsyn på dette området, seks av dem har vært stedlige. De stedlige tilsynene viste at det var stort behov for veiledning til kommunene knyttet til voksnes rettigheter, og det er bakgrunnen for at vi har holdt fokus på denne type tilsyn. Det kom opp mange problemstillinger underveis i tilsynet. Disse ble i stor grad borte når tilsynet ble skriftlig. Vi vurderer at kvaliteten på tilsynet sank når det ble gjort kun skriftlig, da vi ikke fikk gitt kommunene den veiledningen vi mener de kunne hatt nytte av. Vi vil derfor vurdere å gjennomføre stedlige tilsyn på dette området senere. Begge tilsynene ble avsluttet etter at kommunen hadde rettet opp avvikene innen fristen.

Vi har gjennomført et pilottilsyn på videregående skole knyttet til opplæring i bedrift. Tilsynet var rettet mot fagopplæringskontoret i fylkeskommunen, og resultatene viste at det var behov for tilsynet. Arbeidet medførte en nyttig kompetanseheving i embetet knyttet mot videregående skole og da spesielt yrkesfag. Vi opplevde også at fylkeskommunen anså tilsynet som nyttig.

Fire av de egeninitierte tilsynene gjaldt elevenes skolemiljø, kapittel 9A i opplæringsloven. Bakgrunnen for å videreføre fokuset på dette tilsynet også etter at den felles tilsynsperioden var ferdig, var blant annet at vi ikke var helt i havn geografisk. Det store antall kommuner gjør at nasjonale tilsyn blir omfattende. I tillegg til at vi ønsker kontinuerlig fokus på dette viktige tilsynstemaet, har vi også opparbeidet god kompetanse på området. Bakgrunnen for valg av de enkelte kommuner er lokal kunnskap, blant annet etter klagesaker. Vi har sett behovene for tilsyn, og vi har også tatt geografiske hensyn. To av tilsynene er nå avsluttet etter at kommunene har rettet varslede pålegg. Tilsynet med den ene kommunen er ikke avsluttet fordi vi mangler tilbakemeldinger fra kommunen. Pålegg om retting av lovstridig praksis er nå gitt. Det at en del av kommunene i fylket er svært små, gjør at det kan være problemer med å opprettholde faglig og stabil kompetanse på kommunenivå.

Vi gjennomførte også et tilsyn på spesialundervisning. Bakgrunnen for tilsynet var at kommunen hadde høyt antall elever med spesialundervisning, i tillegg til mange klager. Etter retting fra kommunen, ble tilsynet avsluttet høsten 2014.

I tillegg til tilsynene har vi også gjennomført 5 veiledningsøkter knyttet til felles nasjonalt tilsyn. Disse har vært spredt rundt i fylket, og felles for flere kommuner. Gjennom disse har vi pr 2014 nådd ut til nesten halvparten av Nordlandskommunene med veiledning. Dette er i tråd med gjennomføringsplanen for nasjonale tilsyn i perioden.

Planlegging og gjennomføring, barnehageområdet

I seks av våre kommuner hadde det ikke vært gjennomført tilsyn etter barnehageloven. Samtlige var små kommuner med en eller to barnehager. Vi vurderte behov for tilsyn med kommunen som barnehagemyndighet og herunder kommunens virkemidler for å påse at barnehagene drives i tråd med regelverket. Vi valgte å gjennomføre disse tilsynene skriftlig.

Det ble gjennomført stedlige tilsyn med tre kommuner. To av disse gjennomførte vi tilsyn med i henholdsvis 2007 og 2010. Begge har vi hatt skriftlige oppfølgingstilsyn med, uten at de har rettet opp alle avvik. Derfor så vi behov for nye tilsyn. Tema var kommunen som barnehagemyndighet, tilsyn og godkjenning.

I en kommune har vi gjennomført tilsyn med regelverket om spesialpedagogisk hjelp. Dette var basert på

erfaringer med at kommunen i flere år har hatt for lang saksbehandlingstid fra tilmelding til vedtak.

De seks skriftlige tilsynene sammen med de tre stedlige ble mer ressurskrevende enn forventet. Vi fikk sendt ut foreløpige rapporter med varsel om pålegg før årsskiftet, men ble ikke ferdige med endelig rapport på to av de stedlige før i januar i år.

Ressurser og kompetanse i embetet

Totalt 12 medarbeidere har jobbet med tilsyn i 2014, tre jurister og ni pedagoger. De som har vært nye i tilsynsarbeid har hospitert og også deltatt på tilsynskurs i regi av utdanningsdirektoratet før de har gått inn med ansvar knyttet til tilsynsoppgaver. Vi har nå en kombinasjon av erfarne tilsynsmedarbeidere og personer med fersk erfaring fra skoleverket. To kommende nyansettelser av pedagoger med skole- og barnehagebakgrunn vil gi et nyttig faglig tilskudd til videre tilsynsarbeid. Vi har også god juridisk kompetanse på avdelingen, alle tre juristene er aktivt med i tilsynsarbeidet.

8 medarbeidere jobbet med det felles nasjonale tilsynet i 2014 - fra veiledning til tilsyn. Hver tilsynsgruppe besto av tre personer, men går fra 2015 ned til team på to med mulighet til å øke ved behov. På våre tilsynsmøter diskuterte vi problemstillinger knyttet spesielt til det nye felles tilsynet, vi la vekt på å spre informasjon på avdelingen, og å dele erfaringer og materiell. Vi laget felles informasjonsmateriell som utgangspunkt for veiledning, og byttet på hvem som dro sammen på veiledning. Det var viktig å stå fram som en felles enhet spesielt når vi var så mange som jobbet med samme tilsyn. Vi har ikke faste tilsynsgrupper, men setter sammen team etter behov og kompetanse. Dette fungerer bra, og vi er mindre sårbare ved fravær.

Resultat

Vi har innfridd aktivitetskravene for 2014. Tilsynene har gjennomført i henhold til metodehåndbok og instruks. Vi hadde et lite avvik med tanke på tidspunktet for gjennomføring av sluttmøte i en av kommunene, men det er evaluert og blir tatt til etterretning for kommende tilsyn. På barnehageområdet lå vi en del over aktivitetskravet. Det nye felles nasjonale tilsynet var krevende. Siden vi har 44 kommuner i fylket og alle disse skal ha veiledning så vi at vi trengte å involvere mange medarbeidere i tilsynet. 27 kommuner skal ha tilsyn i perioden, og siden det også er regulert hvor lang tid det skal gå mellom veiledning og tilsyn, trengte vi å legge en plan for hele tilsynsperioden. Vi har derfor planlagt det felles nasjonale tilsynet "Elevenes utbytte av opplæringen", for hele perioden 2014 til 2017. Siden første halvår 2014 skulle brukes til veiledning, ble alle felles nasjonale tilsyn avholdt på høsten. Det ble vanskelig å komme helt i mål, men endelig eller foreløpig rapport var sendt ut til alle tilsynsobjekter i løpet av desember.

Vi er positive til det nye systemet med poengberegning knyttet til tilsyn, og synes det er fornuftig at vi har mulighet til å vurdere hvor mange poeng et tilsyn skal ha ut fra gitte kriterier. At vi får et poengkrav vi minimum skal oppfylle gjør planleggingen av tilsyn mer dynamisk, og det blir framover lettere å kunne gjøre grep/korrigeringer i løpet av året.

Vi vurderer at vi nå har såpass mange som jobber med tilsyn at vi er mindre sårbare enn før. Ved å jobbe i ulike team, er det lettere å overlappes ved fravær/sykdom og å være støtte i vanskelige saker. Rekruttering av to nye medarbeidere vil øke kompetansen ytterligere, og vi mener vi nå innehar høy kompetanse innen tilsynsarbeidet - spesielt med tanke på ytterligere vektlegging av veiledning.

Vi vurderer måloppnåelsen som god.

31.2 Klagesaksbehandling

Fylkesmannen har i 2014 behandlet 89 klagesaker etter opplæringsloven. Det innebærer en nedgang i antall saker fra 2013, hvor det totale antallet var 112.

Den største gruppen av klagesaker er klager på standpunkt karakter. Vi behandlet i 2014 totalt 60 saker, mot 70 i 2013. Medholdsprosenten er i år på 80 (48 saker), mot 64 % året før. Jevnt over er årsaken til medhold vage og svake begrunnelser for karakterfastsettingen. Begrunnelsene inneholder ikke vurderinger av måloppnåelse opp mot kompetansemål, og underveisvurderingen er i liten grad dokumentert. Dette har også tidligere års klagebehandling vist.

I 2014 har vi ikke hatt vurdering som tema på fagsamlinger. Det skyldes at vi hadde vurdering som tema på flere samlinger og veiledningsmøter i 2013. Videre ønsker vi å være lydhøre for kommunenes og skolenes ønsker for

tema, og tilbakemeldingen har vært at de ikke føler behov for å bruke møtetid med oss på vurdering. Nordland har deltatt med mange kommuner i satsingen Vurdering for læring, slik at tilbakemeldingene fra kommunene nå er at skolene begynner å få rimelig god kompetanse på vurderingsforskriften. Selv om antallet klagesaker er gått ned og er relativt lavt, kan vi ikke konkludere med at skolene følger vurderingsforskriften. En medholdsprosent på 80 indikerer behov for tiltak fra vår side. Vi vil fortsatt velge å veilede skolene i bruk av vurderingsforskriften der vi har rom for det. Gjennom det nasjonale tilsynet blir dette godt ivaretatt. Vi har utarbeidet en veileder om saksbehandling i standpunktsaker som ligger på nettsiden vår. Denne er årlig til revidering, og sendes til alle kommuner i forkant av skolenes arbeid med standpunkt karakterer. Målet er at veilederen i større grad skal gi skolene veiledning om hvordan sette standpunkt, i tillegg til at den skal veilede skolene i selve saksbehandlingen.

I 2013 begynte vi å etterspørre utfallet av medhold på klage på standpunkt karakterer fra Fylkesmannen. I 37 saker mottok vi slik tilbakemelding. 15 av tilbakemeldingene viste oss at begrunnelsen for ny karakterfastsettelse hadde blitt noe bedre, mens i flertallet av sakene viste tilbakemeldingen at heller ikke ny vurdering var i henhold til forskriften. Også dette støtter opp om behovet for mer veiledning inn mot skolene.

Behandling av saker om spesialundervisning og det psykososiale miljøet er tid- og ressurskrevende. Vi bruker mye tid på veiledning av partene, og vi må være bevisste på grensen mellom veiledning og rådgivning. Vi bestreber å treffe vedtak i saker fremfor å oppheve der det er mulig, slik at saksbehandlingstiden ikke trekker unødvendig ut. Barnets beste tilsier at tiltak kan settes i verk raskest mulig. Vi opplever at den nye veilederen om saksbehandling i 9a-saker gir trygghet til saksbehandlere.

Kommunikasjon med parter som er i konflikt med hverandre er utfordrende, og som tidligere opplever vi at saker som kommer til Fylkesmannen er så tilspissede at sjansen for å oppnå gode løsninger er redusert. Til nå har to av våre klagesaker ført til at politiet har ilagt to kommuner foretaksstraff hjemlet i kapittel 9a. Vi opplever det som positivt at politiet har tatt denne muligheten i bruk. Det styrker vår legitimitet at politiet konkluderer med lovbrudd på samme måte som oss, og plasserer ansvaret hos kommunen. I tillegg sender det et kraftig signal om at brudd på skolens plikter har konsekvenser.

I saker om spesialundervisning ser vi fortsatt behov for kompetanseheving på det å treffe gode enkeltvedtak. Vi må også fortsette å veilede kommunene slik at de klarer å unngå følgefeil i kapittel 5-sakene, ved at en lite konkret sakkyndig vurdering gir mangler i alle de påfølgende dokumentene.

I tillegg til sakene som er registrert i skjemaet har vi behandlet 5 saker om utvidet rett til videregående opplæring etter opplæringsloven § 3-1 femte ledd. Av disse ble ett vedtak opphevet, mens fire klager fikk medhold. Videre har vi behandlet 4 saker etter § 5-7 om spesialpedagogisk hjelp, herav to hvor vi opphevet vedtaket, en hvor vi ga medhold i klagen og en hvor vi ikke ga medhold. Vi har også behandlet en klagesak etter forskriften § 4-13 om realkompetansevurdering. Her ble vedtaket opphevet. En sak vedrørende permisjon i videregående skole ble avvist.

Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden i saker etter opplæringsloven, utenom klagesaker på standpunkt karakter, er noe i overkant av fire uker. Tre av sakene etter § 9a-3 hadde en saksbehandlingstid på 4 måneder. Det er vi ikke fornøyde med. Årsaken til at disse har tatt lang tid å behandle er at vi har vært nødt til å sende saken tilbake til skolen for å treffe vedtak. Videre har det inntrådt nye omstendigheter i løpet av saksbehandlingen, og det har gjort det utfordrende å få saken ferdig behandlet. I et av tilfellene har redusert kapasitet på grunn av sykmelding hos saksbehandler spilt inn. Tiltak for å få saksbehandlingstiden kortet ned er å være tettere på kommunene med veiledning, og det å sette korte frister for konkrete gjøremål ute på skolene. Vi mener likevel at en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på noe over fire uker er akseptabelt. Klagesaker på standpunkt karakter har en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på en uke.

Kompetansen for å behandle klagesaker er god. Vi har erfarne saksbehandlere som deler på alle typer klagesaker. Avdelingen har tre jurister, hvorav en i svangerskapspermisjon. Pedagogene våre har ulik bakgrunn og høy kompetanse på sine felt. Av hensyn til belastningen på den enkelte, ansvarliggjør vi flere saksbehandlere i de mest komplekse sakene. Vi vurderer at god erfaringsspredning og hensiktsmessig teamarbeid på avdelingen hever kvaliteten på våre vedtak.

På barnehageområdet har vi i tillegg til de sakene som fremgår av skjemaet behandlet en lovlighetskontroll etter bhl. § 17. Her ble vedtak om omorganisering av styrerressursen i de kommunale barnehagene til områdeledelse kjent ugyldig på grunn av manglende forsvarlighetsvurdering i forkant av kommunens vedtak. Vi har også etter bhl. § 9 behandlet en klage på pålegg gitt i kommunens tilsyn. Her fikk klagen medhold. Vi har også avvist en klage på opptak i barnehage.

På barnehageområdet er det klagesakene om økonomisk likeverdig behandling ved offentlige tilskudd som krever mest ressurser og som har lengst saksbehandlingstid. Mens de øvrige sakene har en gjennomsnittlig

saksbehandlingstid i underkant av to uker, har sakene om likeverdig behandling en gjennomsnittlig saksbehandlingstid i overkant av fem uker. Vi mener dette er innenfor forsvarlig saksbehandlingstid. I saker om økonomisk likeverdig behandling samarbeider jurist, økonom og pedagog. Dette sikrer god kvalitet.

Vi vurderer måloppnåelsen som god.

Klage i grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Standpunkt (fag og orden og oppførsel)	60	48	12	0	0	Totalt 60 saker, som er en nedgang fra 70 året før. Andel saker som har fått medhold er på nærmere 80%.
Skoleplassering, § 8-1	5	1	4	0	0	En sak som settefylkesmann
Spesialundervisning, § 5-1	8	7	1	0	0	
Skyss, § 7-1	5	0	5	0	0	Kommunene har grei kontroll på vurderingen av hva som er en "særlig farlig" skolevei.
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	1	1	0	0	0	
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	1	0	1	0	0	
Bortvisning, § 2-10	4	2	1	1	0	
Lokalt gitt muntlig eksamen	1	0	1	0	0	
Sum	85	59	25	1		

Type Klage	Medhold/delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Sum
Barnehageloven § 10	1	0	0	0	1
Barnehageloven § 16	0	1	0	0	1
Forskrift om familiebarnehager § 7	0	0	0	0	0
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0	0	0	0	0
Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd	4	0	0	1	5
Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak frå utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4	0	0	0	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3	0	0	0	0	0
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0	0	0	0	0

31.3 Statistikk og kvalitetsvurdering

BASIL

Det er en stadig tilbakevendende kjensgjerning at arbeidet med å motta, korrigere og kontrollere årsmeldingsskjema ofte har vært vanskelig i vårt fylke. Alle skjemaene kontrolleres, og det blir skrevet kommentarer i saksbehandlingsfeltet ved feilføringer og/eller der kommunene må foreta endringer grunnet manglende bemanning m.m. Disse kommentarene er i ettertid nyttige holdepunkt for fylkesmannens tilsynsvirksomhet.

Ved fristens utløp i februar 2014 var kun 87 % av barnehagene godkjent fra kommunenes side. Enkelte kommuner kom seint i gang, og flere "nye" administratorer visste hverken at dette var en årlig oppgave eller hvordan den skulle utføres. Dette skyldes i de fleste tilfellene at kunnskap om hvordan ting skal gjøres ikke overføres samtidig med at oppgaven overføres til nye personer. Vi kom i mål med kontroll av alle

årsmeldingsskjemaene først i siste halvdel av mars.

Fylkesmannen har fått tilbakemelding fra flere kommuner at det ble enklere for dem å få årsregnskapene levert etter at tidspunktet for innlevering ble endret. Det var likevel mange kommuner som ikke hadde klargjort resultatregnskapsskjemaene i BASIL (rapportportal) innen fristens utløp, og Fylkesmannen sendte purring til disse. Pr. 1. september hadde fremdeles 9 av 25 kommuner ikke klarert årsregnskapsskjemaene for utfylling.

10. oktober hadde vel 99 % av barnehagene fylt ut regnskapsskjemaene, men det manglet godkjenning fra flere kommuner. Disse ble purret og alle kom til slutt i mål.

Fylkesmannen opplever både når det gjelder årsmeldings- og årsregnskapsskjema at barnehagene er pliktoppfyllende og gjør sin del av jobben innen fristene, men kommunenivåene er ikke like flinke å følge dette opp med sine kontroller og godkjenninger.

Med bakgrunn i dette gjennomførte Fylkesmannen dagssamlinger i november/desember 2014. Tema var utfylling av årsmeldingsskjema, samt gjennomgang av økonomiforskriften med hovedvekt på endringer som er gjort ved overgang fra budsjett til regnskap. Samlingene ble gjennomført i samarbeid med økonom fra kommunalavdelingen. Vi fikk gode tilbakemeldinger, mange spørsmål og nyttige avklaringer. Vi registrerer at de private barnehageeierne møter opp, men at kommunene som eiere ikke i like stor grad er representert. I den sørligste delen av fylket var interessen så lav at der ble ikke samlingen gjennomført, da kun 3 av 17 kommuner meldte seg på. Disse fikk imidlertid mulighet til å delta på de andre dagskursene.

Fylkesmannen i Nordland har et medlem i den nasjonale BASIL-gruppa som jobber med å forbedre skjema og veiledninger, og mener gjennom dette å ha gjort en viktig jobb på området. Vi har også deltatt på den årlige vurderingen av skjemaene med to personer

Vår samlede kompetanse og ressurser på området er god. Vi får imidlertid avvik når det gjelder å overholde rapporteringsfristen, da flere av kommunene ikke overholder sin.

Grunnskolen informasjonssystem (GSI)

Med ca. 350 skoleenheter i 44 kommuner er det relativt mye arbeid å følge opp alle enhetene. I år som tidligere år er det grunnskoledataene som prioriteres av kommunene, mens det ikke legges like mye arbeid i å få registrert og evaluert dataene for voksenopplæringen og kulturskolen. Også i 2014 har vi erfart at privatskolene har utmerket seg med å ha registrert og levert tilfredsstillende.

Selv om vi har god kapasitet internt, er det et krevende arbeid å få kommunene til å prioritere GSI-arbeidet innen fristene. Det blir gjerne hastverksarbeid i siste liten, muligens fordi ressursbruk og kompetanse ute i kommunene varierer mye mellom store og små kommuner. Det synes også som kommunene har svak beredskap for å sikre kontinuitet i GSI-arbeidet, noe som blir tydelig ved utskifte av personell hos skole eller skoleeier.

Fire personer i embetet er involvert i arbeidet utfra målsettingen om å sikre at brukerstøtten til enhver tid er tilgjengelig. I år ble teamet styrket med en ny medarbeider som har fersk erfaring fra skolelederrollen. Vår kompetanse er god. Vi kjenner systemet meget godt og kan veilede kommunene i alle typer spørsmål. Informasjon og veiledning til kommuner og skoler har hovedsakelig skjedd per telefon og epost i 2014. Vi sendte ut et informasjonsskriv primo september, der vi presenterte nyheter og avklaringer etter GSI-samlingen hos Utdanningsdirektoratet. Nytt dette året var at vi gjennomførte en samling for nye brukere av GSI i samarbeid med WIS (Waade Information System). Denne fikk vi gode tilbakemeldinger på. Vi erfarte her at det i stor grad var skoleledere som kom, selv om målgruppen vår var skoleeiernivået. Vi planlegger derfor samlinger for skoleeiere våren 2015.

I 2014 har vi registrert færre henvendelser om utfylling av GSI skjema. Vi ser at det er særlig de små kommunene som tar kontakt. Det er fortsatt lav terskel for å kontakte Fylkesmannen for informasjon og veiledning. Vi henviser brukere til sentralt utarbeidete veiledninger, spørsmål og svar mv. Vi har hatt fokus på å følge tjenestevei i GSI-arbeidet, da vi har erfart at rektorer ringer direkte til Fylkesmannen.

Vårt kvalitetssikringsarbeid har i 2014 bestått i kontroll med at skoler og kommuner leverer innen fristen, samt kontroll med skjema der vi har fått røde tall eller bemerkninger fra Utdanningsdirektoratet. I år hadde vi en ekstra kontroll med føring av spesialundervisning og leksehjelp. Vi har oppdatert vårt interne årshjul for GSI-arbeidet for å kvalitetssikre arbeidet.

Fylkesmannen har gitt tilbakemelding til Utdanningsdirektoratet om ulik problematikk knyttet til utfylling av GSI-skjema. Ofte stilte spørsmål i perioden går på elevtimer, spesielt innenfor spesialpedagogikk og

minoritetsspråklige elever, årsverk til annet enn undervisning, valgfag, leksehjelp og felles PP tjeneste

Vi ser et stort behov for en gjennomgang av kvalitetssikringen av innsamlingen, spesielt på kommunenivå. Der svikter det mye, spesielt i de små kommunene.

Skoleporten

To ansatte hos Fylkesmannen i Nordland har vært direkte involvert i arbeidet med Skoleporten. Tre medarbeidere har deltatt på Skoleporten superbrukersamling i 2014. Vi vurderer det dithen at vi har avsatt nødvendige ressurser til dette arbeidet.

Fylkesmannen bruker Skoleporten i forbindelse med tilsynsarbeid. Som en del av FNT 2014-2017 gir vi veiledning og oppfordrer til bruk av verktøyene i Skoleporten. I tilsynet har vi høsten 2014 erfart at det er behov for kompetanseutvikling innenfor skolebasert vurdering, og har innarbeidet dette i våre tilsynsplaner for 2015. Videre bruker vi Skoleporten for å skaffe oss et grunnlag for saksbehandling eller kontakt med utvalgte skoler eller skoleeiere, gjerne etter en risikovurdering. Vi informerer om og veileder i bruk av Skoleporten i vår kontakt med kommunene, der det er naturlig å gjøre det. Informasjon og veiledning har i all hovedsak vært begrenset til de tilfellene der vi har fått konkrete henvendelser fra brukerne, og i forbindelse med satsingen Bedre læringsmiljø.

Det er vårt inntrykk at behovet er størst for brukerstøtte i form av hjelp til å logge seg på de enkelte verktøyene. Det er få henvendelser om veiledning i bruk av verktøyene for kvalitetsvurdering.

Når det gjelder brukerstøttefunksjonen som handler om brukeradministrasjon, har den fungert godt og vi har god kompetanse på dette. Vi har derimot behov for mer kompetanse på innhold og funksjonalitet i de ulike verktøyene for kvalitetsvurdering.

Vi erfarer at de kommunene i Nordland som deltar i Veilederkorpset har fått en god innføring i og har blitt mer aktive brukere av Skoleportens verktøy. Ellers finner vi spor som leder til Skoleporten i kommunenes kvalitetsvurderingssystemer og tilstandsrapporter.

Samlet sett vurderer vi vår måloppnåelse i 2014 til middels god. Vi kan helt klart jobbe mer systematisk og kontinuerlig med veiledning og informasjon, og bruke verktøyet i større grad selv. Vi opplever oppdraget for resultatområdet som utfordrende, både med tanke på arena for veiledning og stimulering til bruk, samt manglende kjennskap til kommunenes behov på området.

Samlet sett vurderer vi vår måloppnåelse i 2014 til middels god.

31.4 Informasjon, veiledning og kunnskapsinnhenting

Vi mottar fremdeles mange henvendelser via mail og telefon. Henvendelsene kommer fra kommuner, skoleledere, ikke-kommunale barnehageeiere, barnehageansatte og foreldre. Gjennom Lync-systemet vårt, vurderer vi at vi er tilgjengelige for brukerne. Talemeldinger og ubesvarte anrop kommer opp i outlook, og avdelingen har god praksis for å ringe tilbake ubesvarte anrop for å kunne veilede og informere. Internt samhandler vi godt for å sikre riktig, rask og målrettet veiledning.

Vi har jevnlig lagt ut aktuell informasjon på Fylkesmannens hjemmeside. Målgruppen for informasjon har vært kommunene, ikke-kommunale barnehageeiere, barnehageansatte, foreldre, studenter og media. Innholdet har vært nyheter om lov og regelverk, tilsynsrapporter, informasjon om samlinger og konferanser, utlysning av midler, spørsmål knyttet til regelverket om kommunale tilskudd til ikke-kommunale barnehager og informasjon om kampanjer, satsinger og nettsted. Her relaterer vi sakene til Utdanningsdirektoratets (Udir) sider der det er aktuelt. Vi bruker også de regionale kompetansekantorene i fylket (RKK) som bistår oss med å få ut informasjon. Samarbeidet med disse oppleves som uvurderlig med tanke på å nå ut til alle kommuner. De bistår oss også i gjennomføring av informasjon-veiledningsmøter. Vi har også samarbeidsarenaer med Kommunenes interesseorganisasjon (KS).

Vi har ikke så mange henvendelser fra private skoler. Vi har diskutert om dette kan skyldes at vi ikke er nok kjent for disse, eller om de private skolene ikke vurderer oss som en veilednings- og rådgivningsinstans. Vi har i 2014 blitt flinkere til å gå ut med informasjon direkte til de private skolene. Vi planlegger i 2015 å invitere til et dialogmøte med disse.

Bare et fåtall av kommunene i Nordland har barnehagefaglig kompetanse på kommunenivå og vi erfarer at det er et stort behov for informasjon og veiledning. Det har vært mange spørsmål som gjelder regelverket på barnehageområdet. Vi har informert om statlige føringer i møter med kommuner, enkeltvis og i regioner. Denne

type informasjon har også blitt formidlet i møte med regionledere og på fagdager for barnehageansatte.

Vi har også i 2014 gjennomført to samlinger hvor vi har gjennomgått endringer i regelverket om likeverdig økonomisk behandling av barnehager. Dette har resultert i få klagesaker og nedgang i telefonhenvendelser på dette området.

I begynnelsen av august gjennomførte vi spørreundersøkelse om innfrielse av retten til barnehageplass. En kommune måtte følges tett opp, og de siste to barna fikk tilbud om plass i begynnelsen av september. Dette ble rapportert til Udir.

I samarbeid med KS hadde vi dagssamling for skoleeiere der vi fikk informert om regelverk og utdanningspolitikk. Informasjon og drøftinger rundt det nye felles nasjonale tilsynet og hensikten med det ble også tatt opp.

Manifest mot mobbing 2011-2014 – oppfølging av det lokale arbeidet. Gjennom våre veilednings- og samarbeidskanaler har vi oppfordret kommunene til å skrive under manifestet - jf. tilleggsoppdrag RO 32.4. Vi har lagt ut sak på FMNOs nettside om kampanjen *Voksne skaper vennskap – på nett* hvor det både ble oppfordret til å delta i kampanjen og undertegne Manifest mot mobbing. Per november 2014 er det fem kommuner i Nordland som ikke har signert manifestet. Målet er å få disse til å signere i 2015.

Også i 2014 bidro vi med innlegg på konferanser arrangert av IMDI (integrerings- og mangfoldsdirektoratet) og VOX (nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk). Vi veiledet spesielt omkring voksnes rettigheter til grunnskole og videregående opplæring, herunder realkompetansevurdering og godkjenning av medbrakt kompetanse for innvandrere. Grensegangen mellom introduksjonsloven og rettigheter etter opplæringsloven er fortsatt et område der informasjon etterspørres. Den kompetansen vi nå innehar, sammen med den kompetansespredningen vi har hatt de siste par år, gjør at henvendelser fra kommuner og NAV har vært stadig økende.

Nordland fylkeskommune har gjennom midler fra Udir igangsatt et prosjekt med *Mobbeombud i Nordland*. Oppvekst- og utdanningsavdelinga er representert i referansegruppa der vi kan dele våre erfaringer fra grunnskolene i fylket.

Benjaminprisen – er blitt informert om på FMNOs nettsted, samt e-post videreformidlet til alle skoler i Nordland.

Dronning Sonjas skolepris. Informasjon om prisen ble sendt ut til alle kommuner og NFK i epost, og lagt som nyhetssak på FMNOs nettside våren 2014. Fokus på nye regler der flere etater/organisasjoner kan være med på å identifisere kandidater. Vi nytter de kanaler vi har for å spre informasjon om dette, men som i fjor, opplever vi at prisen ikke har den store interessen. Vi har hatt søkere som vi har oppfordret til å søke på nytt, uten at det har lyktes. Vi har diskutert om dette skyldes mye arbeid med søknad, og liten/ingen oppfølging i etterkant. Tross flere oppfordringer, fikk vi ingen søknader til årets pris. Vi vurderer for 2015 å gå tidligere ut med informasjon i flere ledd og også om vi skal ta direkte kontakt med enkeltskoler. Mer positiv og motiverende informasjon om prisen vil kanskje kunne bidra til å få søknader.

FM har bidratt til gjennomføring av konferanse om lokalt læreplanarbeid og nasjonale prøver i november, hvor Udir foreleste om tema. Juridisk og organisatorisk utvikling i skolen var også tema, jf. RO 32.2. Som beskrevet i fjor, har disse samlingene fått et godt omdømme og bidrar til stor deltakelse. Her når vi derfor mange av kommunene. Av 44 kommuner deltok 34 + fylkeskommunen.

Ny GIV – metodikk: Skolering av 5.-7. klassetrinnlærere i metodikken (lesing, skriving og regning som grunnleggende ferdigheter) som har vært brukt i Ny GIV-satsingen. Vår rolle har vært videreformidling av tiltaket ut til alle skoleeiere i Nordland med oppfølging av skoleeiere som har tatt kontakt om skoleringstilbudet.

Vi har besøkt kommuner og møtt foreldre for å informere om regelverk og kravene til saksbehandling og enkeltvedtak der vi har sett at kommunene har hatt utfordringer. Dette har blitt godt mottatt, og vi vurderer det som konfliktdempende og som bidrag til å løse saker på lokalt nivå.

For å møte utfordringene med å ha i alt 44 kommuner som i tillegg er geografisk spredt over lange avstander, iverksatte vi for 2014 et tettere samarbeid med RKK (regionale kompetansesentre). Dette samarbeidet fortsetter i 2015 og er under positiv utvikling. God dialog med disse kontorene vurderes positivt for gjennomføring av våre oppdrag. Vi blir pådrivere og oppdragsgivere for hverandre for Nordlands beste.

Utdanningsdirektøren gjennomførte møter med skoleeierne i fire regioner - til sammen 22 kommuner. Møtene hadde fokus på tilstanden i kommunen på områdene læringsmiljø og vurdering. Forventninger til skoleeierne mht statlige satsingsområder ble også presentert. Møtet ble oppfattet som verdifullt både for kommunene og

Fylkesmannen. For skoleeierne var bevisstgjøring på egne utviklingspotensialer sentralt, mens for FM var det nyttig å få et tettere og mer nyansert bilde av arbeidet med kvalitetsutvikling i den enkelte kommune - nyttig mht utvelgelse til deltakelse i satsinger og som bakgrunn for risikovurdering i tilsynsarbeidet.

Avdelingen har inneværende år vært stabil. Vi har kompetanse på de fleste områder, samarbeider godt både formelt og uformelt til det beste for brukerne. Vi samarbeider også på tvers mellom avdelinger.

Måloppnåelse: Samlet sett vurderer vi måloppnåelsen som god.

31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartleggingsprøver

Vi er hovedsakelig to personer som jobber på dette feltet, men har en ekstra person som gir støtte knyttet til PAS.

Vi har endret sammensetningen slik av vi nå er to pedagoger med erfaring fra eksamensarbeid som jobber med prøver og eksamen. Samlet sett vurderer vi at vi har høy kompetanse på området, og er mindre sårbare enn i fjor. Den ene medarbeideren har fersk erfaring fra skolen, også med eksamen. Medarbeideren med hovedansvar for eksamen, har tidligere ledet eksamenskontoret i Fylkeskommunen, og har dermed bred erfaring på området.

Gjennomføring av eksamen og prøver har gått etter planen.

De aller fleste kommuner følger nå normalordningen, og leverer skriftlige eksamener i norsk og engelsk i PGS. Det grepet vi gjorde i fjor med tilbud om individuell oppfølging til kommuner som ikke leverte digitalt, synes å ha økt andelen av digital innlevering.

Vi har ikke registrert spesielle problemer under eksamensavviklingen grunnet PAS/PGS, bortsett fra problemer med å laste opp besvarelser en av dagene. Under sensurering fungerte PAS greit. Vi har god kompetanse på bruk av PAS, og veileder kommunene ved forespørsler.

Gjennomføringen av nasjonale prøver fungerer bra i Nordland. Vi opplever ikke at kommunene ber om mye bistand.

Eksamen ble gjennomført etter gjeldende retningslinjer. Nordland danner felles sensurregion med Troms og Finnmark. Fra 2013 fikk Nordland ansvar for sensur i engelsk for elever og voksne. Vi har også klagesensur i engelsk for hele landet, i 2013 for både elever og voksne. Vi vil fra 2015 ha ansvar for sensurering i matematikk for grunnskolen i Nordland, Troms og Finnmark.

Nordland hadde god tilgang på sensorer, og bisto også med sensorer til Troms og Finnmark. Sensorskoleringen var god, og det faglige ble dekket av medlem i fagnemnda, Bodil Boie Brekkan.

Sensureringen i engelsk forløp uten spesielle problemer. Den ble ledet av oppmannskorps som startet med gjennomgang av oppgavene og skapte en felles faglig plattform for sensureringen.

Det ble behandlet 309 klager i engelsk. Disse ble fordelt på 21 kommisjonsmedlemmer som var rekruttert fra hele landet. Mange av klagenemdsmedlemmene deltok også i 2013. Det er gledelig at det går greit å rekruttere nok antall sensorer.

Fylkesmannen i Nordland

Særskild Rapportering	Spesifiser dersom avvik fra lands-gjennomsnittet totalt eller på enkeltprøver)	Spesifiser dersom stor variasjon mellom skoleeiere innad i fylket	Vurdering av årsak til avvik	Beskrivelse av tiltak over skoleeiere med høy andel elever med fritak
-----------------------	--	---	------------------------------	---

<p>Hvor stor andel av elevene har fått fritak fra deltakelse på nasjonale prøver</p>	<p>I regning ligger Nordland under landsgjennomsnittet når det gjelder fritak fra nasjonale prøver. Vi ligger imidlertid 0,8 og 0,5 prosentpoeng høyere enn landssnittet når det gjelder fritak for prøver i lesing på 5. og 9. trinn. Spesielt når det gjelder lesing på 5. trinn er fritaksprosenten alt for høy, totalt 5,80 % har fritak. I engelsk for 5. trinn har 4,70 % fått fritak. Vi vurderer dette som alt for høyt, selv om landssnittet også ligger høyt her.</p>	<p>Det har vært stort avvik mellom kommunene. Fritaksandelen varierer mellom 0 til 20 %. Samtidig er det slik at av fylkets 44 kommuner har 17 kommuner mindre enn 20 påmeldte elever pr trinn. Ett fritak vil derfor kunne gjøre en stor prosentandel for en kommune.</p>	<p>Avvikene for små kommuner er forklart over. Det er også en del store kommuner som har stor prosentandel fritak, spesielt i engelsk og norsk. Disse kommunene har relativt stort mottak av flyktninger og familiegjenforeninger. Flere har også asylmottak. En del av forklaringen til stor fritaksandel i norsk og engelsk er at det er mange nye elever i mottaksklasser som har fått innvilget fritak. Det at fritaket i regning er lavere viser også dette.</p>	<p>Totalt sett er vi rundt landsgjennomsnittet, men vi har merket oss at andelen fritak på femte trinn har hatt en markert økning. Vi vil fortsette å ta direkte kontakt med de kommuner det gjelder for å vurdere tiltak og veiledning. Vi vil også fokusere på dette området under veiledning i forbindelse med tilsyn knyttet til elevenes utbytte av opplæringa. Dette for å få en felles forståelse omkring skillelinjene mellom tilpassa opplæring og spesialundervisning. Vi vil også vurdere tilsyn.</p>
--	---	--	---	--

31.6 Tiltak innenfor tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning

Fylkesmannen har også i år hatt et godt samarbeid med pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjenesten, PPT) i fylket. De fleste av PP-tjenestene er med i velfungerende nettverk, der også Fylkesmannen deltar. Fylkesmannen har i 2014 opplevd at noen av de interkommunale PP-tjenesten har vært i gjennom ulike typer omorganiseringer. Her har Fylkesmannen bidratt med veiledning når det har vært behov. Noen av de interkommunale PP-tjenestene har splittet opp og noen kommuner har dermed dannet sine egne lokale PP-tjenester. Fylkesmannen har da vært en pådriver for å få dem med i de lokale nettverkene slik at tjenesten kan ha samarbeidspartnere. Fylkesmannen har arbeidet aktivt og kontinuerlig opp mot PP-tjenesten i fylket.

Fylkesmannen har også gjennom 2014 hatt et godt samarbeid med Statlig spesialpedagogisk tjeneste (Statped). Vi har i samarbeid med Statped Nord, PP-tjenesten, Sametinget og deler av UH-sektoren arrangert Landsdelssamlinga for Statped Nord og PP-tjenesten. Samlinga ble denne gang arrangert i Bodø og var den 29. i rekken. Samlingen er svært populær og hadde ca 150 deltakere. PP-tjenestene prioriterer samlingen og er en god og tradisjonsrik arena for nettverksbygging og holder svært høy kvalitet. Hovedtema var denne gangen *Endring i endringens tid*. Fylkesmannen bidro også i år med en workshop, denne gangen med tema tilpasset opplæring vs. spesialundervisning. Det ble gjennomført øvrige workshops med tema som inkluderende læringsmiljø i barnehagen, PPT og krevende læringsmiljø, minoritetsspråklige elever med særskilte behov, dynamisk kartlegging og nettbrett og ASK (alternativ supplerende kommunikasjon).

Fylkesmannen har i 2014 hatt en økning i klagesaker på området, og det har også vært mange henvendelser på telefon og e-post fra foresatte som har hatt behov for avklaringer i forhold til regelverket og hatt behov for veiledning. Det samme gjelder også fra kommunenivået, skoleledere og PP-tjenesten. Fylkesmannen opplever det som at det er lav terskel for å ta kontakt med Fylkesmannen, noe vi ser på som en indikator på at Fylkesmannen sin veiledning oppleves som viktig og relevant. Fylkesmannen har i 2014 hatt en forelesning på Universitetet i Nordland for studenter som tar Master i spesialundervisning, med emne *Juss for pedagoger*. Her deltok to medarbeidere fra Fylkesmannen. Fylkesmannen hadde innlegg om blant annet emnene tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp, spesialundervisning, sakkyndig vurdering og enkeltvedtak. Tilbakemeldingene fra universitetet og studentene var svært gode, og Fylkesmannen har blitt invitert til å holde samme forelesning for neste kull med Masterstudenter til neste år. Når det gjelder kompetanse på området i embetet, så anses den som god.

Fylkesmannen i Nordland har etablert et samarbeidsorgan mellom avdelingene; Forum for barn og unge. Forumet har ikke vært aktivt i perioden 2011-13, da Fylkesmannen i den perioden igangsatte Nordland fylke sitt Sjumilssteg; Vårres Unga, Vårres Framtid (VUVF)- et tverretattlig samarbeid hos FMNO med hovedfokus på bedre og mer koordinerte tjenester for barn og unge og deres familier, særlig for barn og unge med sammensatte problemer. I 2014 ble forumet igjen aktivt, der VUVF nå er ett av virkemidlene rettet mot barn og unge.

Hovedoppgaven for 2014 var *Fylkesmannens oppvekstkonferanse: Vårres unga – vårres framtid* i september. Forumet tar også ansvar for å medvirke til at Fylkesmannsembetet ivaretar FN's barnekonvensjon internt og eksternt. Det samme gjelder samarbeid om de likelydende embetsoppdragene fra KMD for de tre avdelingene Helse, Sosial og vergemål og Oppvekst og utdanning. Vi deltar også i FM's Plangruppe med innspill og uttalelser i forbindelse med kommuneplanenes samfunnsdel.

Ny GIV ble videreført gjennom *Samarbeid om gjennomføring i videregående skole*. Har hatt møter hvor prosjekt-ledere og -koordinatorer fra Nordland Fylkeskommune og NAV har deltatt. I hovedsak møter med informasjonsutveksling hvor vi er blitt oppdatert på tiltak og utfordringer i Nordland angående gjennomføring i videregående opplæring. FM har vært representert med to personer fra arbeidsgruppa for satsingen *Vårres unga – vårres framtid*.

Vi vurderer måloppnåelsen som god

31.7 Tilskuddsforvaltning

Fylkesmannen har oppfylt resultatkravet som gjelder for hver enkelt tilskuddsordning, både når det gjelder utbetaling, kontroll og rapportering. Det samme gjelder for de tilskuddene vi kun har kontrollansvar for.

Samlet sett har vi nok personalressurser til å ivareta tilskuddsforvaltningen innenfor de rammer som er satt, og vi har klare ansvarslinjer hos de enkelte saksbehandlerne.

Når det gjelder teknisk behandling av tilskuddene (innhenting av data i form av søknader, produksjon og utsending av tilskuddsbrev, registrering i Agresso, kontakt med kommunene ved uklarheter osv.), har vi god kompetanse.

Fylkesmannen vurderer at vi fortsatt har utfordringer med hensyn til kontroll og oppfølging av bruken av de ulike tilskuddene. Det kreves god kompetanse for gjennomgang av kommunale regnskap, samt at vi tidsmessig også har de nødvendige ressurser. For å gjøre en tilfredsstillende jobb, trenges både kompetanse og tidsressurser.

Det siste året har det vært en bedring på kommunenivået når det gjelder å overholde søknadsfrister.

Fylkesmannen i Nordland har digitalisert søknadsskjema på leirskoletilskudd og på samisk tilskudd. Dette fungerer veldig godt. Vi har også planer om å utarbeide elektronisk skjema for tilskuddet til opplæring av barn- og unge som søker om opphold i Norge.

Resultatområde 32 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen og grunnpoplæringen

32.2 Kompetanseutvikling og rekruttering

Kompetanse for framtidens barnehage. Strategi for kompetanse og rekruttering 2014-2020

Vi har gjennomført fagdager for barnehageansatt tre steder i fylket. Vi har samarbeidet med Regionalt kompetansesenter (RKK) som sammen med barnehagesektoren kommer fram til tema, finner forelesere og organiserer gjennomføringen. Fylkesmannen (FM) dekker utgifter til forelesere og lunsj for deltagerne. Målgruppene var litt forskjellige, et sted var det for pedagoger, et annet for assistenter og fagarbeidere og på det tredje gikk invitasjonen ut til hele ansattegruppa.

Fylkesmannen arrangerte i september *Oppvekstkonferanse*, hvor første dag var tverrfaglig for alle innenfor området barn og unge. Andre dag var det spesifikke fagseminarer. På seminar for barnehage fikk vi kun 20 påmeldte. Utdanningsdirektoratet (Udir) skulle ha innlegg om kompetansestrategien, men meldte forfall på grunn av få deltagere. Seminar for barnehage ble derfor avlyst. Vi var arrangør for Udirs *Vurderingskonferanse* for de tre nordligste fylkene. Vi fikk åtte ulike presentasjoner av forskjellige verktøy som brukes til å vurdere kvalitet i barnehager i Finnmark, Troms og Nordland. Totalt møtte 42 aktive deltagere som også ga uttrykk for at det hadde

vært en interessant konferanse.

GLØD-nettverket bestående av representanter fra Universitetet i Nordland (UiN), Høgskolen i Nesna (HiNe), Kommunenes interesseorganisasjon (KS), Private barnehagers landsforbund (PBL), Utdanningsforbundet, Fagforbundet og Fylkesmannen, har hatt tre samarbeidsmøter, hatt representanter på mediekurs og sendt studenter på ambassadørkurs. UiN og HiNe har deltatt på stand på utdanningsmesser. Arbeidet med veiledning av nyutdannede lærere, oversikt over hvor det mangler barnehagelærere og rekruttering av menn til barnehager, er også tema i GLØD-arbeidet. På møtet i november ble vi enige om å avslutte GLØD-samarbeidet i den form det hittil har hatt. Det regionale nettverket avtalte å møtes jan/feb for informasjon og avtaler for aktuelle samarbeidsområder og -tiltak.

Kompetansemidler. Utlysning med beskrivelse av den nasjonale satsingen *Kompetanse for framtidens barnehage*, ble sendt til kommunene med kopi til RKK (*regionale kompetansekontor*). Bodø kommune hadde egen søknad, de øvrige søkte regionvis. Fordelingen er basert på objektive kriterier, et lite beløp per kommune og resten fordelt etter antall barn i barnehage.

Veiledning av nyutdannede lærere i barnehage og skole. Arbeidsgruppa for veiledning av nyutdannede lærere har hatt tre møter. Tema har vært informasjon fra begge utdanningsinstitusjonene, herunder mentorutdanningene, og diskusjon om strategier for videre oppfølging av arbeidet i kommuner og regioner. Vi har vært på besøk/studietur til Telemark og fått kunnskap og inspirasjon til å gå videre i arbeidet med å få flere kommuner/regioner til å få på plass gode veiledningsordninger. Flere vertskommuner i samarbeid med nære småkommuner, har fått et system på plass. Vi fortsetter med dette arbeidet i 2015.

Kompetansehevingstiltak for pedagoger. I samarbeid med Udir, NLA Høgskolen i Bergen og Fylkesmannen i Finnmark, Troms og Hordaland, har vi fått i gang et nettbasert studie; *Tilleggsutdanning i barnehagepedagogikk*, 60 stp. Fra Nordland deltar 5 studenter. Universitetet i Troms har utlyst *Pedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen* (PUB). Vi har videreformidlet informasjon om dette og fått med 3 studenter fra Nordland. For begge disse studiene bidrar vi med midler til reise og opphold i forbindelse med samlinger.

Kompetanseheving for assistenter. Studiet *Videreutdanning for assistenter og fagarbeidere* ved UiN ble utlyst også i 2014, uten at det meldte seg nok søkere til å kunne sette i gang. Studiet *Fagbrev i Barne- og ungdomsfag* (BUA) har Fylkesmannen ikke vært involvert i tidligere. I 2014 har vi satset på å få i gang motivasjons- og rekrutteringsarbeid regionvis. Vi har tildelt midler til dette, og mange kommuner har startet arbeidet med å rekruttere og kvalifisere deltagere til fagbrev. En region med 8 kommuner er i gang med 25 deltagere. Vi har fått tilbakemelding om planlagte tiltak for 60 til 80 kandidater i 2015. I 2013 ble det igangsatt kurs i *Grunnkompetanse for assistenter* i 4 regioner. Disse ble ferdige i 2014. Arbeidet videreføres i 2015.

Vi har gjort kjent og igangsatt kompetansetiltakene ved å samarbeide med RKK og i regionale nettverk som GLØD og arbeidsgruppa for veiledning av nyutdannede. I vår avdeling har en barnehagefaglig hatt ansvar for kompetanseutvikling og rekruttering på barnehageområdet, samt tilsyn etter barnehage-loven. Tidlig høst vurderte vi at ressursene vi hadde ikke strakk til, og avdelingen fikk tilført ekstra fagressurs i 20 % for 5 måneder.

Vi mener vi har god måloppnåelse når det gjelder tiltak for barnehageansatte med ca. 300 på fagdage, 80 deltagere på grunnkompetanse 2013/2014, 25 som tar fagbrev og sju pedagoger på videreutdanning. I tillegg er det planlagt tiltak for flere studenter til fagbrev og kurs i grunnkompetanse. Det ble også gjort et godt rekrutteringsarbeid til barnehagelærerutdanningen (BLU), noe som resulterte i økning på antall barnehagelærerstudenter i Nordland i 2014.

Siden seminar barnehage på oppvekstkonferansen i høst ble avlyst, har vi ikke hatt fagsamling for kommunene. De har deltatt på kurs om BASIL (rapporteringsystem) og regelverket om likeverdig økonomisk behandling. Vi må satse på fag- og regelverkssamling for barnehagemyndigheten i 2015.

Kompetanse for kvalitet. Strategi for etter og videreutdanning 2012-2015

Endringene i tilbudet og finansieringen av ordningen har ført til stor økning i antall søkere og godkjente søknader fra skoleeierne. Høstsemesteret 2014 hadde nesten en fordobling av antall skoleeiere i forhold til året før. Antall lærere økte fra 90 til 206.

Vi har brukt mange ulike kanaler, nettverk og fora for å gjøre ordningen kjent for skoleeiere og lærere, bl.a. orientert på skoleeierforum - jf for øvrig 31.4. Vi opplever at både lærere og skoleeiere er godt informert om ordningen. Samarbeidet med Utdanningsdirektoratet i arbeidet med strategien fungerer svært bra. Søkeprosessen blir stadig forbedret. Vi opplever også at våre innspill blir godt mottatt. Siden Nordland har et høyt antall kommuner/skoleeiere opplever vi at fristene, spesielt på vårparten, er knappe. Dette skyldes hovedsakelig at

mange skoleeiere ikke kontrollerer lærernes søknader før de godkjenner. Vi bruker mye tid og ressurser på å få rettet søknadene, følge opp feil i rapporteringen fra skoleeierne og følge opp skoleeiere som ikke overholder frister. Interessen for stipendordning har vært bra i Nordland. 32 % av alle som gjennomfører videreutdanning inneværende studieår benytter seg av stipendordningen.

Læringsmiljøprosjektet - målrettet mot mobbing En representant fra avdelinga har fulgt Utdanningsdirektorates samlinger og den kommunen i fylket som deltok i pulje 1. Kommunen har vært svært fornøyd med skolering og oppfølging. I tillegg har avdelinga fulgt opp ti skoleeiere i Nordland og bedt om iverksettelse av tiltak mot mobbing i de skolene som har hatt vedvarende høye mobbetall (strakstiltak - langsiktige planer/tiltak - erfaringsdeling hele kommunen). Arbeidet ble påbegynt i 2013. Mange av kommunene svarte ikke før våren 2014, og da etter påtrykk fra oss. Skoleeiere melder likevel at de er fornøyd med det trykket vi legger på arbeidet. Oppvekst- og utdanningsavdelinga har formidlet direkte til skoleeier nye tall fra Utdanningsdirektoratet høsten 2014, og vi har bedt skoleeier om å evaluere de tiltakene som er satt i verk med rapporteringsfrist 15.01.15.

I utvelgelse av skoler og skoleeiere for deltakelse i pulje 2 fra januar 2015, lagde Fylkesmannen en prioriteringsliste. Prioriteringene bygde på nye tall fra Udir, nye kriterier samt vår kunnskap om kommunene. Gjennom muntlig og skriftlig dialog med prioritert kommune, samt informasjon om prosjektet, meldte vi inn en kommune med to skoler innen fristen. Kommunen har takket ja til deltakelse og er i gang med prosjektet.

Kompetanse for mangfold 2013-2017: FMNO kommer inn her fra 2015. Vi har informert om satsingen og plukket ut deltagere.

Strategi for etter- og videreutdanning av ansatte i Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT). Fylkesmannen har informert om strategien gjennom sin nettside, nettverk- og ledermøter med PP-tjenesten, samt mail korrespondanse. Det har vært mange søkere til videreutdanningen, men i følge PP-tjenesten har få fått plass. Fylkesmannen savner mer oppfølging og informasjon rundt satsningen, men er informert om at dette i tiden fremover vil bli bedre. Det var få søkere til etterutdanningen. I følge PP-tjenesten var det mange som ikke søkte grunnet det lave økonomiske bidraget fra statlig hold.

Ungdomstrinn i utvikling (UiU) 2013-2017 (Skolebasert kompetanseutvikling på ungdomstrinnet) Embetet har tildelt stimuleringsmidler og reisetilskudd til skoleeiere i pulje 2. Avdelinga har hatt et nært samarbeid med utviklingsveileder som har kontor hos FMNO. Vi har bidratt i tilsettingen av nye utviklingsveiledere (UV) siden et par av dem har gått over i nye jobber. Nye UV - i Bodø og i Vesterålen - startet arbeidet høsten 2014. RKK-kontorene i fylket har vært behjelpelig med informasjon om satsingen til alle skoleeiere, og tilrettelegging av møter der UV står for innholdet. Det har alltid deltatt en representant fra avdelinga på Utdanningsdirektoratets samlinger for skoleeiere og skoleledere i pulje 1 og pulje 2. Dette har gitt oss mulighet til å være i dialog med de fleste av skoleeierne i puljene. Arbeidet blir fulgt opp av og fordelt på to personer fra avdelinga. Utdanningsdirektøren har vært invitert med i *styringsgruppa for utviklingsveiledere i UiU*, hvor informasjon om og utviklingen av satsningen i Nordland har vært tema.

Regional GNIST Prosjektleder for regional GNIST gikk over i stilling som utviklingsleder fra 01.01.2014. Vi inngikk et samarbeid med hennes nye arbeidsgiver om 25 % frikjøp slik at hun kunne ivareta noen oppgaver sammen med AU, som består av Universitetet i Nordland, Utdanningsforbundet, KS og Fylkesmannen. Innholdet var frem til sommeren forberedelser til puljeinnføring i UiU, og informasjon til øvrige kommuner om satsingen slik at de kunne komme godt i gang med sitt arbeid, uavhengig av puljeinndeling. Det ble søkt om midler til fortsettelse av samarbeidet. Tema for det videre arbeidet har vært rekruttering. Det er nedsatt grupper som jobber med temaet, og rapporterer til AU.

Bedre læringsmiljø 2009-2014 (skole-hjem-prosjektet). Det siste året har ikke Fylkesmannen vært så tett på kommunene og skolene som i de øvrige. Det skyldes mest at skolene fikk oppfølging gjennom RKK-lederne som var i dialog med Fylkesmannen. Fylkesmannen har fulgt opp skolene gjennom mail og telefoner, tildelt midler og deltatt på møter med Udir. FM var også delaktig i planleggingen av sluttkonferansen, og bidro til at skolene deltok og hadde innlegg. Fylkesmannen har deltatt på avslutningskonferansen og levert sluttrapportene fra alle deltakende kommuner. Ut fra kontakten med skolene og rapportene vurderer Fylkesmannen satsingen som varierende vellykket. Stor turnover og sykdom i en kommune, og manglende gjennomføringskraft i en annen, er litt av årsaken. Fylkesmannen vurderer også at mål, strategi, ansvar og rolleavklaringer helt fra starten og gjennom prosjektet burde vært klarere. Bl a ved å knytte satsingen tettere opp mot de øvrige faktorene for et godt læringsmiljø. Sluttrapporter er levert innen fristen og midlene er brukt etter hensikten.

Bedre læringsmiljø – tilleggsoppdraget . Det var stor interesse for disse midlene. FM samarbeidet med RKK kontorene og prioriterte kommuner vi vurderte trengte midler og som ville kunne få godt utbytte gjennom

samarbeid og veiledning fra RKK-leder. Alt innenfor tidsfristene. En kommune fikk tildelt midler, men ingen krav fulgte midlene. Det medførte at oppfølging fra RKK-leder i samarbeid med Fylkesmannen med erfaringer fra skole-hjem prosjektet ikke ble iverksatt.

Veilederkorps – Nordland har pr dato 6 kommuner + fylkeskommunen med skoler som får veiledning fra veilederkorps. Kommunene opplever veiledningen positivt. FM har deltatt på informasjonsmøte med veilederne, og fått nyttige tilbakemeldinger. FM har også fått underveisrapporter fra noen av deltakerkommunene. Kontakt mellom FM og veilederkorps oppleves som nyttig. Gjensidig informasjon og utveksling av kunnskap kan bidra til enda bedre støtte og veiledning for kommuner/skoler. Bl a har vi nyttet informasjonen i vår risikovurdering med tanke på tilsyn.

Handlingsplan for likestilling Likestillingsteamet har også i 2014 hatt møter der vi har diskutert problemstillinger og gjennomført forskjellige tiltak for om mulig å "bøte på" disse. Likeledes har Fylkesmannen valgt å fortsette å bruke en del av likestillingsmidlene på en delstilling som fylkeskontakt for *Menn i barnehage*. Med bakgrunn i fylkets geografi samt antall kommuner er det nokså tidkrevende å ha en konstruktiv kontakt med kommunenivå, eiere, styrere og ansatte på dette området. Fylkeskontakten har i så måte vært svært viktig i dette kontaktarbeidet, og har nå en kontaktliste som består både av gamle og nye barnehageansatte av begge kjønn.

I 2014 fikk to private og to kommunale barnehager mellom kr 40- og 50 000 hver for å gjennomføre prosjektet "Gutter som lekeressurs". I løpet av 10 måneder skulle de kontakte ungdomsskoler, lage diverse skjema, informere barn, ansatte, styrere, skoler, elever og foresatte om dette prosjektet. De skulle lyse ut, intervju og ansette interesserte gutter som gikk i 9. klasse. Vi har mottatt rapporter fra alle prosjektbarnehagene der tilbakemeldingene er udelt positive. Alle sier det har vært spennende. Prosjektet har gitt en ny giv for de av personalet som har hatt veiledningsansvar, og barnehagene har fått positive tilbakemeldinger både fra skoler, foresatte, de ansatte i barnehagen og ikke minst barna. Flere av barnehagene har opplevd at "nye" ungdomsskoleelever har tatt kontakt med prosjektbarnehagene og sagt at de ønsker å jobbe der dersom prosjektet blir forlenget til også å gjelde inneværende skoleår.

Fylkesmannen har god kontakt med Universitetet i Nordland og fylkeskontakten blir brukt i blu-klasser for å promotere arbeidet med likestilling og likeverd. I tillegg jobber FM opp mot kommuner som ønsker mere informasjon om dette feltet.

Ansatte fra tre barnehager samt noen fra likestillingsteamet deltok i konferansen *Kjønn, mangfold, likestilling og likeverd i barnehagen i Trondheim* i november. Vi erfarer at deltakelse på denne type konferanser gir barnehageansatte nytt pågangsmot og økt engasjement for å gjøre en innsats på dette viktige området.

Lokalt arbeid med læreplaner Oppvekst- og utdanningsavdelinga veiledet i 2014 om lokalt læreplanarbeid i forbindelse med veiledning til FNT 2014-2017. Vi har gjennomført veiledning med i alt 9 kommuner. Da har vi veiledet kommuner etter vår oppsatte plan for 2014. Fylkesmannens årlige fagsamling for skoleeiere og skoleledere i oktober hadde en dag som tema *Lokalt læreplanarbeid i regi av Udir*. Evalueringen viste at temaene ble vurdert som aktuelt, interessant og nyttig. Jf 31.4.

Prosjekt "Implementering av regelverket" Prosjektleder er på plass og prosjektet er i gang i en av våre regioner.

Vi vurderer måloppnåelsen som god.

32.6 Urfolk og nasjonale minoriteter

Samisk fjernundervisning

Fylkesmannen i Nordland har styrket arbeidet med å sikre at alle samiske elever som ønsker det, får fjernundervisning i lulesamisk og sørsamisk. Konkret er arbeidet styrket med økt informasjonsflyt til kommunene, dialogmøter med foreldre til samiske fjernundervisningselever og et betydelig styrket kompetansehevingstilbud for samiske fjernundervisningslærere, i samarbeid med Globalskolen. Kompetanseheving for lærerne har fokusert både på fjernundervisningsdidaktikk og bruk av teknologiske verktøy.

Fylkesmannens koordineringsrolle har også blitt styrket med økt veiledning og samarbeid med fjernundervisningstilbydere. Dette for å sikre økt kvalitet for samisk fjernundervisning.

Fylkesmannen i Nordland har i tillegg styrket samisklærernes kompetanse i effektiv språkopplæringsmetodikk gjennom flere kurs på området i samarbeid med Hebrew University. Tiltakene skal sikre at samiske elever ikke

bare får oppfylt retten til opplæring, men også at opplæringa holder høy kvalitet og dekker samiske elevers behov. Fokus på området er lulesamiske kompetansemiljøer i Nordland og sørsamiske kompetansemiljøer i Nordland og andre fylker.

Tiltak for barn og voksne i samiske barnehager og norske barnehager med samiske barn

Tidlig innsats er en viktig del i arbeidet med å bevare og styrke samisk språk både i samiske barnehager og norske barnehager med samiske barn. Fylkesmannen i Nordland har ivaretatt dette ved å arbeide opp mot barnehageloven § 8 og oppgaver gitt i *Handlingsplan for samiske språk*.

Jentoftsletta barnehage, som er en kommunal barnehage med tilbud til samiske barn i Bodø kommune, har også i 2014 mottatt midler fra Fylkesmannen i Nordland til øremerkede samiske språktiltak via språkprosjektet Giellalåpptim. Barnehagen har også med tidligere gitte midler hatt en del egenproduksjon av materiale, da tilgjengelig materiale på lulesamisk som er egnet til bruk i barnehage ikke er særlig stort. Barnehagen har to ansatte som behersker språket og som snakker lulesamisk til barna på Giella (samiskgruppe) i alle daglige situasjoner. I tillegg er barna som snakker lulesamisk samlet 20-25 timer pr. måned der det jobbes spesifikt med språket. En del av midlene er også brukt til å besøke samiske miljø, så som språk- og kultursentre, samt barnehager med samisktalende ansatte og barn.

I 2014 har Fylkesmannen gjennomført samlinger for barnehageansatte i lulesamisk og sørsamisk område i samarbeid med Universitetet i Nordland (UiN), fylkesmennene i Nord- og Sør-Trøndelag og Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT). Minst ei av samlingene i hvert språkområde er gjennomført i samarbeid med Sametinget, da det fortsatt er et uttalt mål at vi skal benytte oss av Sametingets kompetanse, samt all tilgjengelig samisk kompetanse i Sápmi.

Hvert år har Fylkesmannen i Nordland et informasjons- og veiledningsmøte for kommuner, barnehageeiere og ansatte i Nordland, der det informeres om regelverk, tiltak og oppgaver for de som har ansvar for det samiske. Fylkesmannen har et team på fire ansatte som bruker en god del av sin arbeidstid til å legge til rette for å gi kompetanse til samiske barn, foreldre, ansatte i barnehager, samt myndigheter og eiere. Vi erfarer hele tiden at positivitet og utvist interesse gir oss sakte, men sikkert innpass, etter hvert i de fleste samiske miljø. Vi opplever at vi har tillit, som igjen gir gode resultater og økt læring for alle parter. Samisk er også tema på intern- og avdelingsmøter slik at kunnskap om området blir viderefremmet til de på vår avdeling og i vårt embete som ikke har det som en del av sin daglige portefølje.

Siden 2013 har Fylkesmannen i Nordland hatt samarbeid med Hebrew University i Jerusalem i prosjektet *Praktisk samarbeid i Ulpanmetoden for samisklærere*. Samarbeidet har gått ut på at lærere fra Norge har reist til Jerusalem, og lærere fra Hebrew University har kommet til Norge.

Motivasjonen for å lære lulesamisk har de siste årene vært økende, og flere foreldre ønsker nå også fokus på samisk språk og kultur for sine barn i barnehagen. Med dette som bakgrunn, ble ansatte i alle barnehager i Nordland som snakker og forstår samisk, og ansatte i barnehager som har samiske barn, invitert til et dagskurs med tema *Innføring i prinsippene for Ulpanmetoden* for innlæring av språk generelt og samisk spesielt. Fylkesmannen ønsket å gi barnehagepersonale kjennskap til og kunnskap om metoden, samt finne ut om det var interesse for å lære mer.

Kursdagen skapte stor entusiasme blant deltakerne og ble inngangsbilletten til deltakelse i nybegynnerkurs i Jerusalem i månedsskiftet november/desember 2014. Av 13 deltakere var sju fra barnehagesektoren. Tidlig innsats er viktig, og det å kunne lære samiske barn sine språk ved hjelp av en metodikk som videreføres når de begynner på skolen, oppleves å ha stor verdi.

Fylkesmannen i Nordland mener vi har god kompetanse og svært høy resultatoppnåelse på våre samiske tiltak både innenfor barnehage og skole. Samisk er et stort fagfelt med behov for utviklingsarbeid på flere områder. Vi ser at tid er en viktig faktor både for å skape tillit i det samiske miljøet, men også for å få innpass i den kommunale hverdagen og skape rom for økt samisk kompetanse og aktivitet på det samiske området generelt. For å fortsette å videreutvikle dette arbeidet og opprettholde aktiviteten, trengs både tid og ressurser ennå i lang tid.

Nordområdesatsingen Fylkesmannen i Nordland har sammen med Troms og Finnmark gjennomført handlingsplanen for 2014 når det gjelder samarbeidet omkring oppvekst og utdanningsområdet i Nordområdene. Det har vært gjennomført nettverkssamlinger for russisklærere i fylkene. Lærerne uttrykker at de er fornøyd med fylkesmannens initiativ til at de kan få danne et nettverk på tvers av fylkesgrensene og at det stilles økonomiske midler til rådighet for dette. Når det gjelder prosjekttildelinger, ble det i 2014 tildelt midler til 25 prosjekter i Nordland, Troms og Finnmark. En nedgang på fire fra året før. Det er Fylkesmannen i Finnmark som har hatt hovedansvar for tildeling av midler og oppfølging av prosjekter. Samarbeidet med Fylkesmannen i Finnmark, som

har hatt hovedansvaret, og Fylkesmannen i Troms, har vært godt i perioden.

Vi vurderer måloppnåelsen på området som meget god.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
31.1 Tilsyn	kr 3 628 519,38	kr 0,00
31.9 Annet tilsyn og forv. på utd.omr. (rest 31)	kr 2 027 258,28	kr 763 722,58
Økt kvalitet i barnehage og grunnopplæringen	kr 2 435 341,07	kr 103 878,86
36 Landsdekkende oppgaver KD	kr 36 670,19	kr 290,72
Sum:	kr 8 127 788,00	kr 867 892,00

Statens Helsetilsyn

Resultatområde 41 Tilsyn og klagesaksbehandling etter barnevernloven

Nordland har 25 barneverntjenester som ivaretar oppgavene etter barnevernloven for de 44 kommunene i fylket samt for en kommune i Troms. Det er 7 interkommunale tjenester i fylket: 2 på Helgeland, 1 i Ofoten, 1 i Vesterålen, 1 i Nord Salten, 1 i Salten og 1 i Vest Lofoten.

41.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen åpnet 57 nye tilsynssaker i 2014, 14 av disse ble avklart lokalt. I de resterende 43 sakene ble det påpekt lovbrudd i 27 saker og gitt råd/veiledning i 7 saker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 2,9 måneder, korteste sakebehandlingstid var 15 dager og lengste 421 dager.

Sakene gjaldt blant annet barneverntjenestens rett og plikt til å undersøke bekymringsmeldinger, tidsbruk i undersøkelsessaker, manglende hjelpetiltak, manglende oppfølging av hjelpetiltak, manglende tilbakemelding til melder, manglende oppfølging av fosterhjemsplasserte barn, barns rettigheter under saksbehandlingen og manglende fremming av fylkesnemndssaker ved krav om endring i samvær eller tilbakeføring,

41.2 Planlagt tilsyn

Det ble gjennomført systemrevisjon i 3 barneverntjenester i 2014, til sammen omfattet tilsynet 8 kommuner. Revisjonene var en del av det landsomfattende tilsynet initiert av Statens helsetilsyn, og ble utvidet til å gjelde flere tema ved det ene tilsynet.

Det ble avdekket avvik i alle tjenestene. Avvikene har vært knyttet til manglende systemer for å sikre at oppfølging i fosterhjem skjer i henhold til lovkrav, manglende oversikt over etterlevelse av lovkravene og manglende iverksetting av tiltak for å rette på feilene. Ved det tilsynet som ble utvidet til å gjelde flere områder innen barnevern ble det også avdekket av kommunen ikke sikret at det ble foretatt forsvarlige vurderinger før en undersøkelse henlegges, og det ble ikke sikret at det ble foretatt evaluering av hjelpetiltak slik loven krever. Kommunene har utarbeidet planer for retting av avvikene, men ingen av tilsynene er avsluttet ved utgangen av 2014.

Fylkesmannen har i løpet av 2014 ført tilsyn med i alt 5 barneverninstitusjoner, herunder 6 enheter/avdelinger. Alle institusjoner er statlige. Det er gjennomført det lovpålagte antall tilsyn ved institusjonene. Fylkesmannen legger vekt på å gjennomføre tilsynene på ettermiddags- eller kveldstid når beboerne ikke er på skole eller i annet dagtilbud. Det er ikke gitt pålegg eller begrunnet melding til barneverninstitusjonene i Nordland i 2014.

Av de 62 beboerne som var tilstede på institusjonene på tilsynstidspunktet, og dermed fikk tilbud om samtale med Fylkesmannen var det 39 (63 %) som tok i mot tilbudet.

I 2014 er det for alle institusjonene kontrollert til sammen 86 protokolleringer og vedtak, dette er en betydelig reduksjon fra 2013, da vi kontrollerte til sammen 151 protokolleringer og vedtak.

41.3 Klagesaker

Fylkesmannen har mottatt 5 klager over enkeltvedtak i den kommunale barneverntjenesten, og avsluttet behandling av 6 slike klager. Fylkesmannen har opprettet til sammen 39 tilsynssaker mot kommunalt barnevern, og avsluttet 43 slike saker. Det er opprettet 2 tilsynssaker overfor Bufetat, og 1 av disse ble ferdigbehandlet i 2014.

Fylkesmannen har behandlet 15 klager fra beboere i barneverninstitusjoner og deres foresatte i 2014, derav 2 klager fra 2013. De fleste klagene gjelder § 14, tvang i akutte faresituasjoner, i tillegg er det behandlet klager vedrørende begrensninger i bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler (§ 24), begrensninger i adgangen til å bevege seg innenfor og utenfor institusjonens område (§ 22) og ransaking av rom og eiendeler § 16). En beboer fikk medhold i klage over tvang i akutt faresituasjon, i de øvrige klagene fikk ikke beboerne medhold.

41.9 Andre oppdrag

Fylkesmannen har gjennomgått i overkant av 2000 kontrollskjema for overholdelse av frister i undersøkelser. På bakgrunn av kunnskapen som kommer fram i disse kontrollskjemaene er det gjennomført oppfølging av til sammen 8 barneverntjenester som dekker 15 kommuner, for å få klarhet årsakene til fristoversittelsene og for å følge opp gjennom råd og veiledning, jf. forskrift om mulkt etter barnevernloven. Flere av tjenestene har vært fulgt opp ved møte med tjenesten og kommuneledelsen, mens andre er oppfølging etter tidligere møter der kommunen har jobbet med internkontroll og retting av forhold som har ført til fristoversittelser. Barneverntjenesten har som en del av denne oppfølgingen vært bedt om å sende inn kvartalsvis eller månedlige nøkkeltallrapporter. Disse rapporteringene viser om tjenesten greier å gjennomføre tilsvarende antall undersøkelser som de får inn, eller om det bygger seg opp restanser. Kommunene har i tillegg redegjort for eget arbeid og vurdert effekten av dette.

Nordland har over mange år hatt omfattende fristbrudd i undersøkelser. I 2014 har det vært en gradvis nedgang i fristbrudd: i første kvartal var det fristbrudd i 28,2 % avsluttede undersøkelser, mens etter 4. kvartal var andelen fristbrudd 19,1 %. I løpet av 2014 er det avsluttet noen færre undersøkelser enn antall nye som er kommet inn. Differansen er på i knapt 3 %, og Fylkesmannen vil følge nøye med på om denne utviklingen fortsetter.

Det er i 2014 ikke gitt mulkt til noen av kommunene i Nordland.

Resultatområde 73.1 Klager på individuelle tjenester etter lov om sosiale tjenester i Nav

Behandlede klager	161	(130)
Stadfestet	120	(108)
Endret/opphevet	41	(22)
Restanser pr 31.12.	9	(4)

Økning i antall klagesaker fra 2012. Behandlet klager fra 27 av i alt 43 Nav-kontor i Nordland.

Resultatområde 74 Tilsyn etter lov om sosiale tjenester i Nav

74.1 Hendelsesbasert tilsyn

Vi har i 2014 avsluttet tre hendelsesbaserte tilsynssaker som gjelder sosiale tjenester i Nav. Saksbehandlingstiden har vært henholdsvis 1 måned, 1 måned og 9 måneder.

I to av sakene ble tilsynssaken avsluttet etter kommunens redegjørelse av rutiner, praksis og egne forslag til forbedringer av rutineene ved Nav-kontoret. I den tredje saken, vedrørende for mye refusjon tatt i etterbetaling av trygdeytelse, ble kommunen gitt en frist til å rette forholdet. Etter brev fra kommunen fremgikk det at forholdet var rettet samt at det var tatt initiativ til kompetanseheving på kontoret, herunder kurs i forvaltningsrett.

74.2 Planlagt tilsyn

Gjennomført 7 planlagte tilsyn, ett av disse var utsatt fra 2013.

Tema: Kvalifiseringsprogrammet = 3 tilsyn, og forvaltning av sosiale tjenester i Nav = 4 tilsyn.

God samhandling med kommuner/Nav-kontor.

Veiledning i etterkant av sluttmøte på innmeldte tema og overskuddsinformasjon fra tilsynet.

Tilsynsrapporter – se helsetilsynets nettside.

Resultatområde 82 Tilsyn og klagesaksbehandling som gjelder helse- og omsorgstjenester

Resultatområde 83 Folkehelse

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Resultatområde 42 Familierett

42.1 Ekteskapsloven

Separasjonsbevillinger: 388

Skilsmissebevillinger: 415

Separasjonssøknader behandles fortløpende, saksbehandlingstiden er på under en måned.

Skilsmisessøknader behandles fortløpende, saksbehandlingstiden er på mellom en og to måneder.

42.2 Anerkjennelsesloven

Behandlet 33 søknader om anerkjennelse av utenlandske separasjoner og skilsmisser.

42.3 Barneloven

Fylkesmannen ikke behandlet saker etter barneloven i 2014. Vi mottok en sak om fordeling av reisekostnader, men saken ble avvist da kun en av foreldrene ønsket at Fylkesmannen skulle behandle saken.

For øvrig tar mange parter og instanser kontakt for råd og veiledning

42.4 Veiledning og informasjon

Fylkesmannen er en sentral instans for veiledning innenfor familierettens område. Spesielt i forbindelse med ekteskaps sakene er det mange som tar kontakt med oss. I økende grad har de som oppsøker oss fremmedkulturell bakgrunn og behov for hjelp til å sette seg inn i norske regler på området.

Fylkesmannen har ved behov kontakt med Politiet, Utlendingsavdelingen, Landinfo og andre embeter for nødvendige avklaringer.

På vår internettside er det samlet en del vanlige spørsmål og svar tilknyttet separasjon og skilsmisse.

Resultatområde 43 Føre tilsyn med kommunenes plikt til å sørge for et krisesentertilbud

Nordland har seks krisesentre. Fylkesmannen sendte ut kartleggings skjema i 2013 og ba vertskommunene fylle ut skjema: «*Er det samsvar mellom egen praksis og krav i regelverket?*». Kartleggingen viste at de fleste vertskommunene har forbedringspotensiale når det gjelder internkontroll i det kommunale krisesentertilbudet. Videre ga kartleggingen Fylkesmannen en god oversikt over tilbudet i fylket og et godt grunnlag for prioritering av tilsyn i 2014.

Lofotenkommunene (Moskenes, Flakstad, Vestvågøy og Vågan) inngikk i 2012 en midlertidig avtale med Krisesenteret i Vesterålen om å gi et tilbud ut september 2013. Avtalen mellom kommunene i Lofoten og Krisesenteret i Vesterålen ble forlenget ut 2014.

Det ble gjennomført tilsyn med en vertskommune for krisesenter i 2014. Tilsynet ble gjennomført som en modifisert systemrevisjon og omfattet krisesenterlova § 2 om krav til krisesentertilbudet, § 3 om individuell tilrettelegging av tilbudet, § 4 om samordning av tjenester og § 8 om internkontroll. Det ble ikke gjort funn som representerte avvik eller ga grunnlag for å gi pålegg til kommunen.

Resultatområde 44 Føre tilsyn med familievernkontor

I Barne- og likestillingsdepartementets retningslinjer av 22.01.08 fremgår det at tilsynsbesøk ved familievernkontorene skal gjennomføres minimum hvert tredje år, og forøvrig så ofte som det anses nødvendig. Fylkesmannen gjennomførte i 2012 tilsyn ved hvert av de fem familievernkontorene i Nordland. På bakgrunn av informasjonen som kom fram ved de tilsynene har Fylkesmannen vurdert at det ikke har vært nødvendig å gjennomføre tilsyn ved noen av familievernkontorene i Nordland i 2014.

Resultatområde 45 Barn og unge

45.1 Informasjonsvirksomhet og samordning

En viktig del av Fylkesmannens virksomhet er å gi råd og veiledning til barneverntjenestene i fylket. Spesielt gis dette for å øke den juridiske forståelsen av barnevernloven og forvaltningsloven, samt forskrifter og veiledere. Dette skjer via telefon og e-poster som mottas jevnlig. Vi har også mange telefonhenvendelser fra foreldre og andre med tilknytning til familier som har kontakt med barneverntjenesten.

Fylkesmannen har satt FN's barnekonvensjon på dagsorden gjennom satsingen «Vårres unga – vårres framtid». I samarbeid med alle kommunene i Nordland ble det i 2011/2012 gjennomført en kartlegging av arbeidet blant barn og unge i kommunene. Denne kartleggingen har blitt fulgt opp ved jevnlige møter i regionene hvor fokus i 2014 bl.a. har vært barnefattigdom. I september 2014 avholdt fylkesmannen ved Forum for Barn og Unge, en oppvekstkonferanse med fokus på barnekonvensjonen og barns beste. Alle avdelinger bidro inn i arbeidet med konferansen. Internt på embetet er det et arbeid i gang med en bevisstgjøring på hvordan barnekonvensjonen eller «Barns beste»-perspektivet skal prege vår saksbehandling/tilsyn og våre møter med kommunene. Arbeidet fortsetter i 2015 hvor det planlegges en ny kartlegging.

45.2 Fritak for taushetsplikt

Fylkesmannen er delegert myndighet til å fritta ansatte i barneverntjenesten fra taushetsplikt, vi er også delegert myndighet fra respektive fagdepartement til å behandle saker om fritak fra taushetsplikt for ansatte omfattet av opplæringsloven, vergemålsloven, sosialtjenesteloven og lov om barnehager. Vi mottok i 2014 16 søknader om fritak taushetsplikt, hvorav 14 ble realitetsbehandlet. To av de realitetsbehandlede søknadene gjalt ansatte i barneverntjenesten eller oppdragstakere for barneverntjenesten, de øvrige søknadene gjalt ansatte i barnehage og skole. Ti av de behandlede søknadene gjalt fritak straffesaker.

Generelt er det dårlig kunnskap om regelverk og saksbehandling, både hos påtalemyndigheten, domstolene og blant advokater. Vi har tidligere sendt ut orienteringsskriv om dette til aktuelle instanser. Det ligger også informasjon om behandling av disse sakene på vår internettside.

45.4 Biologisk opphav

Fylkesmannen har i 2014 mottatt 23 henvendelser om biologisk opphav. De fleste sakene gjelder forespørsel om opplysninger om biologiske foreldre fra bortadopterte barn og forespørsler om eventuell adopsjon i forbindelse med oppgjør av dødsbo.

45.7 Tilskudd til kommunalt barnevern

Kommunene søkte i 2011 om til sammen 51,7 stillinger fra den statlige satsingen på kommunalt barnevern. Fylkesmannen hadde 21,5 stillinger til fordeling i 2011 og 3,5 stillinger i 2012. I 2013 søkte kommunene om 29,2 stillinger, mens fylkesmannen hadde 13, 3 stillinger til fordeling i 2013. I 2014 søkte kommunene om til sammen 16 stillinger, mens Fylkesmannen hadde 7,5 stillinger til fordeling.

På grunn av en punchefeil har tilskuddet til en kommune blitt kr. 1,9 millioner for lite, denne feilen blir opprettet i 2015. Dette er forklaringen på at vi har et avvik i tilskuddsforvaltningen på barnevern.

I perioden satsingen har pågått har antall barn under omsorg steget betydelig: det var 466 barn under omsorg ved utgangen av 2011, mens det ved utgangen av 2014 var 548 barn under omsorg. Antall barn med hjelpetiltak er redusert i samme periode fra 1636 ved utgangen av 2011 til 1429 ved utgangen av 2014. Det er imidlertid grunn til å tro at det jobbes mer systematisk med oppfølging av disse barn nå, tallene viser at det ved utgangen av 2014 var nesten 80 % av sakene som ble fulgt opp med tiltaksplan, mot vel 65 % i 2011. Det er fortsatt store mangler på oppfølging av barn i fosterhjem og på overholdelse av frister i undersøkelsessaker, men også på disse områdene er det bedring. Ved utgangen av 2011 hadde ca. 65 % av fosterbarna fått det minimum av oppfølging som loven krever, mens ved utgangen av 2014 var tilsvarende andel ca. 78 %. Fristbrudd i undersøkelser var i andre halvår 2011 på 37 %, mens det i andre halvår 2014 var fristbrudd i 22 % av de avsluttede undersøkelsene.

Resultatområde 46 Universell utforming

Universell utforming og god tilgjengelighet synliggjøres når plansaker behandles og gjennomgås i Planforumet på embetet. (alle avdelinger er representert).

Universell utforming var tema i en av parallellesjonene på årets oppvekstkonferanse og som et eget seminar for ulike faggrupper på andre dag av konferansen. Det ble også viet oppmerksomhet i andre konferanser og møter med kommunene.

Internt på embetet er dette et område som det må arbeides kontinuerlig med for å sikre praktis innenfor egen forvaltning.

Fylkesmannen samarbeides med fylkeskommunen både i sammenheng med plansaker og ved deltakelse i Rådet for likestilling av Funksjonshemmede.

Resultatområde 47 Integrering av innvandrere

47.1 Statsborgerseremonier

Antall nye statsborgere var nesten det samme som året før. Det ble sendt ut totalt 298 innbydelser, mot 299 året før. Vi arrangerte to seremonier for å øke deltakerprosenten, en i Bodø og en i Vesterålen. Vi hadde dessverre en nedgang i andelen deltakere i forhold til 2013. Nedgangen var på 6,9 %.

De fleste deltagerne kommer fra Bodø. For å treffe flest mulig arrangerer vi alltid en av seremoniene i Bodø. Siden Bodø er plassert midt i fylket blir grunnlaget i nord og sør lite i forhold. Vi hadde dessverre ikke så mange deltagere i Vesterålen som vi håpet på. Nordland har store utfordringer mht. lang reisevei og få tilbud for den som vil reise kollektivt. Det er sannsynligvis årsaken til lavt oppmøte. Vi har brukt mange kanaler og informert godt om seremonien, men opplever at de geografiske utfordringene med store reiseavstander påvirker deltakelsen.

I 2015 har vi valgt å arrangere seremoni i Vefsn og håper dette kan bedre måloppnåelsen. Vi inviterer også statsborgere fra regionen som fikk sitt statsborgerskap i fjor. Uansett utfall kan vi nå deltagere som ellers ikke ville meldt seg på seremonien.

Vi fikk gode tilbakemeldinger fra deltakerne og deres gjester. Deltakerne opplever seremoniene som positive, verdige og en viktig markering av deres nye statsborgerskap.

Statsborgerseremonier

Embeter	Antall seremonier	Prosent nye statsborgere som har deltatt
FMNO	2	21,8
Sum	2	

47.2 Bosetting av flyktninger

Fylkesmannen har et godt samarbeid med IMDi, og diskuterer tiltak sammen med dem. I år har både fylkesmann og assisterende fylkesmann deltatt på møte, der det ble utvekslet kunnskap om kommunene for bedre å kunne følge opp de kommuner som melder at de ikke klare å oppfylle måltallene. Fylkesmannen mottar også kopi av alle vedtak som gjøres på dette området i kommunene, og kan på denne måten overvåke det som skjer. Utover slike møter har det ikke vært satt igang egne tiltak av Fylkesmannen.

47.3 Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)

Antall klagesaker på Introduksjonsordningen har økt. I 2014 har Fylkesmannen behandlet 14 klagesaker, en økning på 9 i forhold til 2013.

5 av klagesakene er klager på stans av introduksjonsordning, § 7. To av klagen fikk medhold.

6 deltagere klaget på at de ikke fikk utvidet lengstiden i introduksjonsprogrammet. Ingen av disse fikk medhold,

den individuelle planen tilsa ikke utvidelse av programtiden.

En av deltakerne klaget på trekk i introduksjonsstønad, § 21. Klagen ble avvist fordi trekkbeløpet var for lavt til å gi klageadgang.

Det ble behandlet en klage fra søker som ikke fikk tildelt introduksjonsprogram fordi hun ikke hadde behov for grunnleggende kvalifisering, § 2. Søkeren hadde oppholdt seg i Norge i fem år før hun ble kommunebosatt. I denne perioden hadde hun fått opplæring i norsk og samfunnskunnskap og bestått norskprøve på høyt nivå, B1. Søkeren hadde høyere utdanning fra sitt hjemland og ønsket å fortsette studiene. Søker fikk ikke medhod på sin klage.

En av klagen omhandlet beregning av introduksjonsstønaden, § 9. Deltaker hadde fått tildelt fødselsdato som ikke var riktig. Dette gjorde at han fikk lav sats på Introduksjonsstønad i et halvt år. Deltaker fikk medhold.

47.4 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkere

Det ble registrert bare en klagesak knyttet til opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Klagen gjaldt § 18, opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Deltaker hadde fått permanent stans i opplæringen grunnet dårlig progresjon. Deltaker hadde brukt 1523 timer, og hadde da rett til flere behovsprøvde timer. Klager fikk medhold.

Det ble ikke registrert klager knyttet til norsk for asylsøkere.

Det er gitt utstrakt veiledning til kommuner og enkeltpersoner omkring rettigheter, vi regner med at dette har medført færre klagesaker.

I samarbeid med VOX ble det 23. og 24. oktober avholdt etterutdanningskurs for fylkets lærere i voksenopplæring. Målgruppa var lærere i norsk og samfunnskunnskap, samt lærere i grunnskoleopplæring for voksne. 140 deltakere ga gode tilbakemeldinger på valg av tema som omfattet læringsledelse og rolleforståelse, vurdering for læring, skriftlig produksjon og tilpassa opplæring.

Det ble også arrangert desentralisert opplæring i vurdering av muntlige ferdigheter i forbindelse med nye obligatoriske prøver for deltakere på kurs i norsk og samfunnskunnskap. Disse kursene var et samarbeid mellom Fylkesmannen og ledernetverk i fylket, og alle kommuner fikk tilbud om å delta.

47.5 Tilsyn med kommunenes gjennomføring av introduksjonsloven

Vi har i 2014 gjennomført tilsyn med tema helårlig introduksjonsprogram på full tid for kommunene Meløy og Bodø.

Ingen av kommunene oppfylte kravene til introduksjonsprogram. Det ble gitt veiledning i flere omganger, og kommunene endret på sine rutiner for å oppfylle kravene i loven. Tilsynet i Meløy var kun skriftlig. Et stedlig tilsyn vil nok gi bedre resultat fordi det er stort behov for veiledning underveis.

I tillegg til tilsyn, har Fylkesmannen drevet utstrakt veiledning knyttet til Introduksjonsloven. Dette i form av innlegg på konferanser, mail, telefon og videokonferanse. Det er stort behov for veiledning på ulike områder knyttet til introduksjonsloven, NIR og norskopplæring.

Vi vurderer at vi har høy kompetanse på området.

Resultatområde 48 Fremme likestilling og motvirke diskriminering

Fylkesmannen har fortsatt en utfordring med dette oppdraget. I all vår kommunikasjon med kommunene vil det være andre saker enn likestilling og diskriminering som er tema. Det er derfor ikke enkelt å finne en naturlig innfallsvinkel for dette.

I våre møter med kommunene forsøker vi likevel å spre kunnskap og skape bevissthet om hvordan likestillingsperspektivet kan ivaretas f.eks i planarbeidet. Vi er også tilgjengelig for spørsmål de måtte ha om likestilling og lovverk knyttet til dette området.

I møte med kommunene prøver vi også å vise gode eksempler i praksis. Blant annet ved konsekvent bruk av mikrofoner i forsamlinger av en viss størrelse og ved bruk av gode lesbare lysbildepresentasjoner. Vi ber også om representanter for begge kjønn ved tilsynsintervjuer.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Tilsyn og klagebeh. etter barnevernloven	kr 1 348 855,03	kr 0,00
42 Familierett	kr 738 269,00	kr 0,00
45 Barnevern	kr 935 747,85	kr 495 681,06
47 Integrering av innvandrere	kr 294 623,13	kr 0,00
47.5 Tilsyn med introduksjonsloven	kr 57 100,39	kr 0,00
Andre oppgaver under BLD	kr 121 639,82	kr 105,70
43.9 Andre krisetiltak	kr 0,00	kr 0,00
44 Tilsyn med familievernkontor	kr 126 445,97	kr 0,00
43.1 Tilsyn med kommunale krisesentertiltak	kr 89 273,68	kr 0,00
Sum:	kr 3 711 954,00	kr 495 786,00

Justis- og beredskapsdepartementet

Resultatområde 51 Siviladministrasjon

51.2 Vergemålsloven og utlendingsloven kap. 11 A

1) Vurdering av måloppnåelse

Målsettingen for 2014 var en velfungerende vergemålsforvaltning i første instans. I dette legger vi en regional vergemålsmyndighet som oppfyller vergemålslovens intensjoner, at arbeidet gjennomføres med høy kvalitet, innenfor forsvarlige tidsrammer og med lav risiko for feil og mangler. Dette målet er ikke nådd for vårt vedkommende. Året var preget av harde prioriteringer hvor de mest presserende oppgavene ble prioritert, mens utvikling av internkontrollsystemer, oppfølging og rekruttering av verger, oppfølging av bankplasseringer og flere andre viktige områder har blitt nedprioritert. Svært stor saksmengde og utilstrekkelige ressurser har videre medført at beslutninger har blitt tatt i høyt tempo, og i en del tilfeller uten at saken har blitt tilstrekkelig utredet. Risiko for feil og mangler har som følge av dette vært for stor. Fylkesmannen har til dels fått kontroll over restanser og hadde ved utgangen av året en forsvarlig saksbehandlingstid på de fleste saksområder.

2) Vurdering av resultatkrav

Forsvarlig beredskapsordning for hasteoppnevning av verger og representanter

Fylkesmannen har en liste over verger som påtar seg settevergeoppdrag og hastesaker rundt om i fylket. Vi har

sendt brev til alle politidistriktene med informasjon om prosedyrer ved hasteoppnevninger og hvordan Fylkesmannen skal kontaktes i slike tilfeller. Disse prosedyrene har bare delvis blitt fulgt av politimyndigheten, og utilgjengelighet har i enkelte tilfeller vært et problem når vi har utilstrekkelige opplysninger i saken. Vi har likevel ikke i 2014 hatt hendelser der manglende oppnevning av verge har hindret eller forsinket politiets arbeid. Vår beredskapsordning anses å være forsvarlig, men har rom for forbedringer. Nye rutiner på området skal utarbeides i løpet av 1. kvartal 2015.

En trygg kapitalforvaltning

Det ble i 2014 startet arbeid med identifisering av risiko på området, samt avklart hvilke prosedyrer som skal beskrives særskilt, utover hva som finnes i rutinebeskrivelser fra SRF og saksflyt i ARVE. Dette arbeidet er planlagt ferdigstilt i løpet av første tertial 2015. Vi har ikke hatt alvorlige hendelser eller risiko for tap av midler, men tilsynet med vergenes forvaltning har ikke vært tilstrekkelig. Regnskapsgjennomgangen i løpet av sommeren 2014 avdekket mange avvik og sannsynliggjør en ikke ubetydelig risiko vedrørende midler som forvaltes av vergene. Utover regnskapsgjennomgangen har tilsyn kun blitt utført der vi tilfeldig har kommet over bekymringsfulle forhold.

Vergene er svært lite bevisst behovet for bytte av bank når rentene på kapitalkonto reduseres. En stor del av våre kapitalkonti er i banker med dårlige rentebetingelser, noe som fører til tapte renteinntekter. Vi har orientert om dette i brev til vergene, uten at det har hatt nevneverdig effekt.

Fylkesmannen i Nordland har fremdeles en del kapitalkonti med saldo overstigende 2 mill. kroner. Risikoen ved dette har vært vurdert som lav og arbeidet med oppsplitting av konti har ikke hatt høy prioritet.

Det antas at en ikke ubetydelig andel vergekonti overstiger 2G. Dette er for det vesentlige vergemål som ble opprettet før 01.07.13. Siden vi ikke har kapasitet til å gjennomgå alle vergeregnskapene oppdages dette mer tilfeldig. For nye vergemål har vi bedre oversikt gjennom innhenting av økonomisk status. Vi har i begrenset grad hatt mulighet for å purre på manglende innsending av økonomisk status slik at risiko for svikt er her tilstede.

Høsten 2014 fikk vi tilgang til forenklete ligningsopplysninger gjennom ARVE. Dette gav oss mulighet for å fange opp saker med stor kapital på vergens hånd. Siden nyttår har denne funksjonen ligget nede, noe som er beklagelig.

Tilfredsstillende tilgjengelighet overfor brukerne

Fylkesmannen i Nordland betjener et svært geografisk område slik at kontakt med de som berøres av vergemålsforvaltningen må for det meste skje pr. telefon. Det har vært utfordrende å balansere tilgjengelighet på telefon mot tid for saksbehandling. Etter å ha prøvd flere modeller har vi nå en telefontid mellom kl. 0900 og 1100 og mellom 1200 og 1400. Dette fungerer tilfredsstillende selv om vi mottar noen tilbakemeldinger om at det er vanskelig å komme fram til saksbehandler.

Samtale med den som det begjæres vergemål for, gjennomføres i svært liten grad.

Det er et stort behov for møter rundt i fylket, både med verger og samarbeidsparter. Dette er svært ressurskrevende, både økonomisk og tidsmessig. Et ekstra økonomisk bidrag fra Justisdepartementet på høsten 2014 gav oss imidlertid mulighet for å arrangere informasjonsmøter for verger og samarbeidsparter i noen regionsentra. Her er imidlertid mye ugjort.

Tilfredsstillende håndtering av godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter

Fylkesmannen har fattet vedtak om godtgjøring i vel 1400 saker. Det er utarbeidet rutiner og standardtekster som fungerer tilfredsstillende. Vedtak har, med unntak av enkelte måneder med svært stor pågang, vært fattet innen rimelig kort tid. Enkelte overformynderi hadde en raus praksis med utbetaling av vederlag, spesielt til advokater. Dette har gitt oss noen utfordringer tilknyttet kontroll og rimelig tidsbruk, men antas nå å være innenfor forsvarlige rammer.

Sikring av at vergemålsapplikasjonen ARVE inneholder relevant og riktig informasjon

Risiko tilknyttet dette punktet antas for det vesentligste å ligge hos programleverandøren og SRF. Det finnes en mengde kjente feil og mangler i ARVE som er identifisert men ikke rettet. Fylkesmannen sørger for at dokumenter og annen informasjon blir opprettet og lagret i samsvar med prosedyrene i ARVE men kan ikke garantere at informasjon ikke forsvinner eller at aktiviteter blir borte. Ved feil meldes dette til prosjektet. Vi har gjennomført alle pålegg og oppryddinger/avklaringer som er pålagt oss fra prosjektet eller fra SRF. For tiden mangler ligningsopplysninger i ARVE. Dette er meldt inn med ikke rettet.

Feil og svikt i systemet, fører til at noen personer med vergemål har flere identiteter i ARVE. Dette har delvis sin årsak i brukerfeil, men for det meste funksjonalitetsproblemer i systemet.

Det er en alvorlig svakhet at embetene ikke kan hente ut styringsinformasjon på eget initiativ fra saksbehandlingsløsningen.

Videreutvikling av lokal vergemålsmyndighet, herunder sikre nødvendig kompetanse, etablere hensiktsmessige rutiner for arbeidet og effektiv styring

Fylkesmannen i Nordland har siden oppstart på dette området arbeidet jevnlig med kompetanseheving og kvalitetsforbedringer. På grunn av kapasitetsproblemer har vi imidlertid ikke kommet så langt som ønskelig.

Fagområdet er ellers preget av svært lite litteratur og det finnes ingen sentrale kompetansemiljøer på området. Den fagutviklingen som har vært initiert fra SRF har på ingen måte vært tilstrekkelig ut fra behovet. Alle embetene har rimelige ferske saksbehandlere og fagutviklingen skjer derfor i stor grad lokalt, med risiko for ulikheter og sprikende praksis mellom embetene.

Det er særlig bekymringsfullt at hvert enkelt embete bruker betydelige ressurser på å utarbeide egne rutiner og internkontroll. Dette burde i større grad ha vært styrt sentralt for å hindre sprikende praksis og kvalitet.

Effektiv styring vanskeliggjøres ved at det ikke er mulig å hente ut statistikk fra ARVE. Siden sommeren 2014 har vi mottatt statistikk fra SRF en gang pr. mnd. Dette har vært til hjelp, men fra januar 2015 er dette datauttrekket blitt redusert og inneholder nå mindre informasjon om saksbehandlingstider og produksjon.

Innenfor de ressurser som er stilt til rådighet har Fylkesmannen i Nordland søkt å iverksette tiltak som reduserer risiko for alvorlige feil og mangler.

Individuelle tilpasninger av gamle vergemål

Fylkesmannen i Nordland har ikke hatt mulighet for å gjennomgå alle gamle saker med hensyn til vurdering av mandat og regnskapsplikt. Vi har imidlertid kommunisert til vergene at gamle vedtak om fritak fra regnskapsplikten ikke gjelder etter den nye loven og at det eventuelt må søkes på nytt om fritak fra regnskapsplikt.

Frigjøring av midler som omfattes av vergemålsloven § 101 nr. 4

I Nordland har vi ikke hatt kapasitet til å identifisere og frigjøre midler som var forvaltet av overformynderiene og som er under den nye grensen for når Fylkesmannen skal forvalte disse. På forespørsel har midler regelmessig blitt frigjort.

Overføring av midler fra overformynderiene

Fylkesmannen nedla et betydelig arbeid i 2013 med å sikre at midler fra overformynderiene ble overført som forutsatt. Til tross for henvendelser fra oss har ikke alle overformynderi bekreftet at alle midler er overført. Det har også vist seg at overformynderiene har hatt ufullstendige systemer slik at bankkontoer har eksistert uten at overformynderiet har registrert noe vergemål på eieren av midlene. SRF har bedt bankene om å identifisere konti som har vært forvaltet av tidligere overformynderi. Dette har ført til at enkelte slike formuer har blitt fanget opp. Vi har også sørget for at midler tilhørende ukjente eller mulig døde har blitt deponert i Norges Bank.

Det kan ennå finnes midler som skulle vært forvaltet av Fylkesmannen, men dette antas å være et marginalt antall.

3) Tilstand og særlige risikoområder

I revidert risikoanalyse høsten 2014 ble manglende oversikt over restanser i ARVE vurdert med høy risiko og alvorlig konsekvens. Dette var en konsekvens av store restanser og risiko for at lang saksbehandlingstid skulle føre til at personer med vergemål ville lide rettstap som følge av dette. Situasjonen ved utgangen av året var betydelig bedre da saksbehandlingstiden hadde gått ned og antall saker under behandling var redusert. Vi har også fått på plass flere rutinebeskrivelser som sikrer en forsvarlig behandling av de ulike sakstyper.

Risikomomenter for 2015 er i det alt vesentligste knyttet til utilstrekkelige ressurser ved den regionale vergemålsmyndigheten. Dette har ført til, og kommer til å føre til, at viktige oppgaver vil ble nedprioritert til fordel for en forsvarlig saksbehandlingstid. Slitasjen på medarbeiderne er betydelig og risiko for sykefravær øker

deretter.

Vi er særlig bekymret for følgende:

- At det enkelte vergemål ikke i tilstrekkelig grad blir individuelt tilpasset.
- At etablering av det enkelte vergemål skjer uten at saken er godt nok utredet
- At oppfølging av vergemålene ikke skjer på betryggende vis
- At opplæring av verger ikke gjennomføres
- At informasjon om vergemålsinstituttet ikke når brukere og tjenesteytere
- At store formuer får unødig lav avkastning
- At innføring av nytt saksbehandlingssystem skal føre til manglende oversikt og lengre saksbehandlingstid

4) Fratakelse av rettslig handleevne

Fylkesmannen i Nordland har i 2014 fremmet en sak om fratakelse av rettslig handleevne på det økonomiske området. Tingretten avsa dom i samsvar med Fylkesmannens påstand.

Oppgaver etter vergemålsloven

Embeter	Antall saker	Antall tilsyn
FMNO		
Sum	0	0

51.3 Forliksrådene

Ingen tilsynssaker i 2014.

51.5 Tomtefesteloven

Ingen rapportering

Resultatområde 52 Borgerrettigheter

52.1 Fri rettshjelp

Se egen rapportering.

Resultatområde 53 Forebyggende samfunnsikkerhet

Fylkesmannen har i 2014 avsatt 4 årsverk til arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap.

53.1 Oversikt over risiko og sårbarhet

Fylkesmannen har i 2014 fortsatt arbeidet med oppfølging av forrige versjon FylkesROS (2011) og den oppfølgingsplan som der ble utarbeidet.

I perioden har det vært særlig fokus på den sårbare strømforsyningssituasjonen som er knyttet til Lofoten. Det har vært gjennomført egen sårbarhetsanalyse knyttet til dette, og oppfølgingen av utfordringene har vært tiltak på både lokalt og regionalt nivå. Høsten 2014 (nov.) ble det gjennomført en NVE initiert øvelse, med et omfattende strømbortfall i Lofoten som scenario. Evalueringen av øvelsen er nå i slutfasen.

I tillegg til Lofoten har vi opplevd strømbrudd i også andre deler av fylket, hvor Nordre Nordland har spesielle

utfordringer, hvor også sentralnettets er sårbart.

Fylkesmannen har arbeidet målrettet sammen med nettselskapene i kraftbransjen med å gjøre strømforsyningen i fylket mer robust. I tillegg har fylkesmannen fokusert på bortfall av Ekom som kritisk for samfunnet. Bortfall av Ekom henger ofte sammen med strømbortfall.

Fylkesmannen har i 2014 samarbeidet med nettilbyderne, Direktoratet for Nødkommunikasjon (DNK) og Post & Teletilsynet (nå Nkom) for å gjøre Ekom-infrastrukturen mer robust.

Fylkesmannen i Nordland startet høsten 2014 arbeidet med rullering av FylkesROS. I arbeidet med ny versjon har Fylkesberedskapsrådet vært involvert samt at det er etablert både intern og eksterne arbeidsgrupper for å sikre bred tilnærming i arbeidet. Ferdigstilling er planlagt juli/august 2015.

53.3 Samfunnsplanlegging

Vi gir rutinemessig innspill til oppstart /planprogram i alle kommune- og kommunedelplaner og i de fleste reguleringsplaner. Alle større planer blir også gjennomgått i forbindelse med høring. Vi påpeker alltid i våre innspill at klimaendringer skal være en del av ROS-vurderingene.

Beredskapsstaben deltar i Fylkesmannens ukentlige planmøte, noe som bidrar til god oversikt over innkomne saker og status for saker under behandling, samt frister. Planmøtet bidrar til et tett og godt samarbeid på tvers i embetet og ei effektiv arbeidsdeling. Kontrollen av at samfunnssikkerheten blir ivaretatt, gjøres delvis av beredskapsstaben og delvis av de andre avdelingene.

Vårt veiledningsansvar på dette området ivaretas i hovedsak gjennom innspill i enkeltsaker og løpende informasjon via vår nettside. Høsten 2014 deltok beredskapsstaben og holdt innlegg på tre regionale seminarer om samfunnssikkerhet i planleggingen. Arrangør var Nordge Digitalt v/ Statens Kartverk.

I løpet av 2014 har vi deltatt i flere møter hvor konsesjon for kraftanlegg har vært tema. Vi har også avsluttet to prosjekter med tema styrket kraftforsyning - langvarig strømbrudd i Lofoten og kartlegging av egenberedskapen i tre kommuner på Helgeland (NVE initiert prosjekt.) Fylkesmannen har deltatt i to regionale kraftsystemmøter.

53.4 Tilsyn

Fylkesmannen har i 2014 gjennomført beredskapstilsyn i 4 kommuner. Det lave antallet tilsyn (mot 11 i embetsoppdraget) skyldes at vi har lagt om strategi og rutiner for samfunnssikkerhets/-og beredskapsarbeidet i kommunene, hvor også oppfølging, veiledning og øvelse inngår. Vi har derfor i 2014 prioritert å følge opp de kommuner som ikke har evnet å lukke tidligere års avvik.

Tilsynsrapporter legges fortløpende inn i DSBs database SAMBAS.

Fylkesmannen har for 2015 planlagt å gjennomføre 11 tilsyn.

Resultatområde 54 Beredskapsforberedelser

Her vil vi særskilt nevne:

Fylkesmannen har gjennom 2014 vært pådriver og avholdt møter slik at det i januar 2015 ble vedtatt utbygging av mobiltelefondekning i Svartistunellen på Fv 17 (Kystriksveien.) Både Telenor og Telia Sonera deltar i prosjektet.

Et spleiselag mellom Telenor, Nkom, Nordland Fylkeskommune og Fylkesmannen har realisert prosjektet som har en kostnad på ca 1.8 mill.

Svartistunellen er 7.6 km lang og svært trang. Tunellen har vært utfordrende for nødetatene, både ved hendelser og i normalsituasjon, hvor man f.eks mister telefonkontakt med melder i lang tid.

Mobiltelefondekning i tunellen vil gi bedre forhold for nødetatene, samt at ordinære trafikkanter vil kunne oppleve økt trygghet, bedre tjenester og tilgjengelighet.

Fylkesmannen er fornøyd med både samarbeid og resultat.

54.1 Beredskapsforberedelser og regional samordning

Fylkesmannen har også i 2014 arbeidet med å utvikle egen beredskap og krisehåndteringsevne gjennom tiltak og øvelser. Fylkesmannen har gjennomført to øvelser hvor embetets kriseorganisasjon ble øvet. Den siste øvelse var en omfattende «ekstremvær øvelse» i regi av NVE.

I tillegg har både vår egen beredskapsorganisasjon og regionale beredskapsaktører fått nyttige erfaringer gjennom håndtering av flere reelle hendelser, hvor vi har iverksatt ulike beredskapstiltak. Til sammen 9 hendelser er loggført i CIM, og hvor ekstremværet «Mons» i romjula 2014 var det mest omfattende håndteringsmessig.

Gjennom hendelser, øvelser og møter i fylkesberedskapsråd har vi satt fokus på viktigheten at aktørene gjennomfører ROS analyser som grunnlag for egen beredskap og beredskapsplanlegging. Plattformen og utgangspunktet har vært bruk av både det nasjonale risikobildet og fylkesROS.

Fylkesmannen har bidratt til at mange kommuner har deltatt i større øvelser sammen med både andre kommuner og sentrale beredskapsaktører. I øvelsene har det vært øvet på elementer knyttet til bistand fra HV og omfattende utfall av kritisk infrastruktur.

I 2014 har vi tilbudt kommunene støtte og opplæring i krisestøtteverktøyet DSB-CIM. Det er gjennomført en erfaringssamling, hvor 8 kommuner deltok. I tillegg er det avholdt et kurs, med støtte fra One Voice, hvor 14 kommuner var representert. I tillegg ble det kjørt et dagskurs for Vestvågøy kommune hvor til sammen 10 personer deltok.

Sivil/militært arbeid, med utgangspunkt i SBS har ikke vært prioritert i 2014. Fylkesmannen har imidlertid deltatt i sivil/militært samarbeid, og deltatt i årlig kontaktmøte.

Fylkesmannen har hatt nær dialog med kraftbransjen, og deltatt på alle de tre regionale kraftsystemmøtene i Nordland. Vi har også en god dialog og et godt samarbeid med KDS i fylket. Vi har i 2014 hatt et nært samarbeid med PT (nå Nkom) om forsterket Ekom. Vi har fått på plass konkrete forbedringer, bl.a knyttet til to sentrale basestasjoner i Lofoten og beslutning om utbygging av mobildekning (Telenor/Netcom) i Svartistunellen (7,6 km.)

Fylkesmannen har over tid, siden første gangs FylkesROS (2010) satt fokus på Ekom/ kraftforsyningssituasjonen i Lofoten & Vesterålen.

Nødnett innføres i Nordland i 2015, som fase 5 i utbyggingen. Vi har hatt et svært godt samarbeid med DNK, både i forberedende fase før utbyggingen, og med et prosjekt som vil gjøre Ekom/nødnett betydelig mer robust. Realisering av prosjektet vil skje i første halvdel av 2015.

54.2 Fylkesmannens beredskapsarbeid

Fylkesmannen har gjennom øvelser og hendelser i 2014 avdekket behov for både intern opplæring og å foreta noen mindre endringer i eget beredskapsplanverk. Planverket vil bli revidert i løpet av første halvår 2015.

Fylkesmannen har i 2014 ikke fått på plass alt rundt gradert samband. Sambandet er således ikke integrert i planverket. Det gjenstår også planarbeid og kompetanseheving knyttet til bruk av SBS.

Det er planlagt intern opplæring i CIM i 2015.

54.4 Øvelser

Fylkesmannen har i 2014 ikke gjennomført egne kommunerettede øvelser, dette siden regionale øvelser har involvert tilsvarende antall kommuner som årlig skal øves.

6 kommuner deltok i oktober i NVEs øvelse «Lofoten» hvor scenariet var strøm/Ekom. Høsten 2014 (september) deltok 2 kommuner i samøvelse med HV-16. Scenariet her var forankret i bl.a fylkesROS:

I tillegg ble Bodø kommune, som vertskommune, øvet under Universitetet i Nordland sin årlige store kriseøvelse.

Fylkesmannens egen ledelse har deltatt i to øvelser i 2014, og hvor fylkesberedskapsrådet (utvalget etater) deltok i Øvelse Lofoten.

Fylkesmannen har til VP 2015 utviklet plan for kommunerettede øvelser, og disse inngår i en syklus som følger tilsyn m/ etterfølgende veiledning.

Resultatområde 55 Regional og kommunal krisehåndtering

Fylkesmannen opplever økende forventninger til håndteringen av uønskede hendelser. Både fagetater og direktorater på nasjonalt nivå forventer rask respons fra Fylkesmannen når det gjelder varsling og rapportering – også utenom ordinær arbeidstid. De fleste beredskapsaktører, samt KSE og DSB, opererer med tilstedeværelse og 24/7 beredskap, mens Fylkesmannen som regional aktør ikke har tilsvarende ordninger for tilstedeværelse og beredskap ut over ordinær arbeidstid. Dette medfører etter vår oppfatning betydelig sårbarhet i den sivile beredskapen.

55.1 Håndtering av uønskede hendelser

Fylkesmannen har i 2014, både under øvelser og i reell hendelse (Ekstremværet Mons) etablert deler av egen beredskapsorganisasjon, og samtidig raskt etablert kontakt med deler av fylkesberedskapsrådet. Fylkesberedskapsrådet har blitt involvert i forkant av meldt hendelsen (ekstremvær) og perioden i januar 2014 hvor det var stor gressbrannfare også i Nordland.

Vi har gode erfaringer med slik tidlig involvering.

Det er imidlertid utfordrende på regional og lokalt nivå og tilfredsstillende sentrale forventninger om rapportering o.l da det kun er på nasjonalt nivå man har etablert beredskap/tilstedeværelse, mens dette ikke er etablert regionalt/lokalt.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
51.2 Vergemålsloven	kr 118 387,19	kr 6 234 944,48
52.1 Fri rettshjelp	kr 889 574,34	kr 63 395,57
53 Forebyggende samfunnssikkerhet	kr 684 368,55	kr 0,00
54 Beredskapsforberedelser	kr 1 169 613,31	kr 0,00
55 Regional og kommunal krisehåndtering	kr 681 797,34	kr 0,00
Andre oppgaver under JD	kr 103 434,13	kr 0,00
Sum:	kr 3 647 174,00	kr 6 298 340,00

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Resultatområde 60 Ledelse, virksomhetsstyring og administrasjon

60.1 Helhetlig ledelse og virksomhetsstyring

- Forankre embetets visjon, verdier og rolleforståelse gjennom aktivt medarbeiderskap

De siste årene har embetet jobbet med strategisk plan, omdømmebygging gjennom verdibasert profilering og helhetlig ledelse på direktørnivå. Vi har formulert vår definisjon av helhetlig ledelse som "god håndtering av de spenninger og den kompleksitet som vårt samlede oppdrag innebærer". Med dette som utgangspunkt fokuserer vi på at helheten er noe vi skaper selv, og at ledermøtet er en helt sentral arena i strategisk og helhetlig ledelse.

Visjonen «Virker til Nordlands beste» basert på verdiene respekt, redelighet og rettferdighet, er våre overordnede rettesnorer.

I 2014 avsluttet embetet sitt lederutviklingsprogram for både direktører og underdirektører. Målet var helhetlig personalledelse, utvikling av egen lederrolle, ferdighetstrening, nettverksutvikling og forankring av ny lederplakat. Programmet ble godt mottatt og evalueringen viser at vi langt på vei har nådd målet. Det jobbes nå med hvordan ledergruppen skal jobbe videre med relasjonell ledelse basert på visjonen og verdiene vi har.

Lederutviklingsprogrammet var forankret og planlagt i samarbeid mellom embetsledelse og personalseksjonen. Det varierte mellom bidrag fra egne personal/HR og innleide krefter. Refleksjonsgrupper ble gjennomført og ledet av personal/HR.

Medarbeiderskap sto på dagsorden i 2013 for alle medarbeidere, og i 2014 fikk lederne en gjennomgang på hvordan tilrettelegge for dette i hverdagen. Avdelingene jobber nå mer eller mindre aktivt med praktisk medarbeiderskap.

• **Reell medbestemmelse og medvirkning**

Totalt var 18 fagorganisasjoner aktive 2014, og av disse var det fire hovedsammenslutninger med respektive hovedtillitsvalgte. Det har vært avviklet jevnlig samarbeidsmøter mellom arbeidsgiver og arbeidstakerrepresentantene, samt evalueringsmøte av fjorårets samarbeid med embetsledelsen til stede. I tillegg har det vært avholdt to forhandlingsmøter etter HTA pkt. 2.3.4 og forhandlet etter HTA pkt. 2.3.3.

Fylkesmannen og organisasjonene har i felleskap utformet lønnspolitiske retningslinjene, og er enige om at disse skal ligge til grunn ved lønnsfastsettelse ved rekruttering og lokale lønnsforhandlinger. De lønnspolitiske retningslinjene er den del av embetets arbeidsgiverpolitikk, og det overordna målet er å rekruttere, utvikle og beholde medarbeidere med høy kompetanse slik at embetet får løst sine oppgaver på en best mulig måte.

Årets lønnsoppgjør var en stor oppgave for både arbeidsgiver og fagorganisasjonene, men ble evaluert til å være godt gjennomført. Allikevel vil vi alltid ha konkurrerende virksomheter mht lønnsnivå. Embetet er opptatt av å synliggjøre de gode arbeidsvilkårene vi tilbyr og sette disse i sammenheng med lønn. Det virker som om dette arbeidet har effekt i organisasjonen.

Vårt arbeidsmiljøutvalg har hatt fire møter i tillegg til flere arbeidsmøter. Verneombud hadde lederansvaret i AMU i 2014. Oppfølging av sykefraværstatistikk, interne HMS-rutiner, HMS-mål, AKAN, opplæring av vernetjenesten, vernerunder, helsefremmende tiltak, AMU-handlingsplan og IA-handlingsplanen har vært gjennomgående tema.

Verneombudstjenesten har deltatt aktivt i den individuelle arbeidsplassvurderingen, både ved å melde inn behov for vurderinger og deltakelse underveis i vurderingsutførelsen. De har også vært aktivt deltakende i avdelingsvise vernerunder.

• **Tilpasse og utvikle embetets organisering, arbeidsform, kompetanse og bruk av teknologi**

Det ble ikke foretatt endringer i organisasjonskartet foruten at reindrift ble egen seksjon i landbruks- og reindriftsavdelinga fra januar '14. Temaet organisering er stadig gjeldende, for eksempel ved nye oppgaver, resultater fra medarbeiderundersøkelsen, evaluering av lederutvikling, etc.

Arbeidsformen vår er alltid gjenstand for utvikling. LYNC har i særdeleshet bidratt til tettere kontakt mellom våre medarbeidere som er spredd over hele fylket. Det forenkler mange møter vi har ved at vi kan holde konferanser over nettet og unngå noe reising.

• **Læring og erfaringsutveksling på tvers internt og eksternt**

Det er et økt fokus på hvordan vi kan bidra på tvers av avdelinger for å løse felles utfordringer. Dette gjøres ved å åpne for innspill i ledermøtene på hvordan man skal komme i mål med de oppgavene vi har – og resultert i flere eksempler der medarbeidere arbeider på tvers av fagfelt. Reindriftsområdet har jurist som har oppgaver for både Nordland og Trøndelagsfylkene.

Innsigelsesprosjektet FOSIN bidrar til fast sektorovergripende arbeid og varer ut 2016.

I 2014 ble det etablert kontakt mellom personal/HR-medarbeiderne i de tre nordligste embetene. Målet er nettverksbygging, kompetanseutvikling og – utveksling, bistand i konkrete oppgaver og enhetlig arbeidsgiverpolitikk. FMTR og FMNO har hatt stor nytte av dette arbeidet, og vil fortsette fremover. FMFI inviteres med.

Fylkesmannen i Nordland har en egen informasjonsstrategi. For intern informasjon brukes intranettet "Innaførr" og vår egen SharePointløsning.

• Medarbeiderundersøkelsen

Sist høst gjennomførte vi medarbeiderundersøkelse, og oppslutningen var meget god (svarprosent på 97). Resultatene viser en opprettholdelse eller liten forbedring fra de gode resultatene vi fikk sist. Denne følges opp av ledergruppen i samarbeid med HMS-seniorrådgiver og verneombudene. Noe variasjon i hvilke utfordringer avdelingene har, og personal/HR er involvert der det trengs. Ingen alvorlige resultater til oppfølging.

• Fremstå som attraktiv arbeidsplass

Vi opplever å få mange og godt kvalifiserte søkere til alle våre utlyste stillinger. 382 personer søkte på til sammen 18 annonserte stillinger. 39 % menn og 61 % kvinner.

Fylkesmannen i Nordland har gjort et grundig arbeid med å utarbeide gode kravspesifikasjoner for de stillinger vi ønsker å rekruttere personell til. Dette reflekteres også i utlysningstekstene. Vi vurderer i alle tilfeller hvilke media/fagtidsskrift vi benytter i forhold til de forskjellige målgrupper vi søker etter.

Omdømmebygging er viktig for å få de beste kandidatene til å søke våre stillinger. Dette gjøres blant annet ved profesjonelle og strukturerte intervju- og tilsettingsprosesser. Tidsperspektivet fra søknadsfristens utløp til iverksettelse av intervjuprosess, er avgjørende for ikke å miste gode søkere.

• Risikopolicy

Se kap IV.

• Risikostyring

Se kap IV.

60.2 Mangfold og likeverd

o Inkluderende arbeidsliv

Det har vært en bevisst holdning til IA-arbeidet og dialogen med partene i embetet. IA har vært oppe på sakskartet både i Arbeidsmiljøutvalget (AMU), Samarbeidsutvalget (SAMU) og ledermøtene da ny avtale ble signert. Det er utarbeidet handlingsplan for arbeidet.

Vi arbeider systematisk for å nå IA-avtalens hoved- og delmål. Det er tilsatt HMS-seniorrådgiver i 100 % stilling, utviklet strategisk plan, lederplakat – relasjonell ledelse, fleksitidsordning, og vi har eget bedriftsidrettslag (Stabil). Vi har på våre intranettsider «SharePoint» og «Innaførr» informasjon i forhold til rettigheter/plikter innen IA og HMS. Videre får alle nytilsatte informasjon fra HR-/personalseksjonen om blant annet arbeidsvilkår, IA og HMS, når de starter.

Delmål 1 Forebygging av sykefravær og oppfølging

a) Vårt mål er å holde sykefraværet i avtaleperioden under 4 %. For nå målet fortsetter arbeidet med tidlig oppfølging/forebyggende tilrettelegging gjennom bruk av egne [interne oppfølgingsrutiner](#), som er i tråd med NAVs retningslinjer.

b) Det utarbeides sykefraværsrapporter for hvert avsluttende kvartal. Rapporten sendes utvidet ledergruppe og er delt opp avdelingsvis, for kjønn og for embetet totalt.

Det totale sykefraværet for 2014 var på 4,3 %. Av dette er fordelingen slik at kvinner var sykemeldt 3,7 %

og egenmeldt 1,1 % totalt 4,8 %, mens menn var sykemeldt 2,5 % og egenmeldt 0,8 % totalt 3,3 %. Det totale sykefraværet viser en nedgang fra i fjor (5,1 %). Det er fortsatt slik at det meste av det legemeldte sykefraværet er langtidssykemeldinger for forhold utenfor vår kontroll.

Vi sørger for ergonomisk tilrettelegging ved nytilsetting og ved behov meldt fra den enkelte medarbeider selv, verneombud eller nærmeste leder. Målsetting er å tilrettelegge for variasjon med sikte på å redusere og forebygge fravær.

Som et forebyggende tiltak stiller vi oss positivt til og har system for trening i arbeidstiden. Dette ved at medarbeidere kan bruke inntil 1 time pr uke til dette formålet. Vi har ikke statistikk som kan vurdere om tiltaket har hatt innvirkning på for eksempel forebygging av sykefravær, m.m.

Trygghet og tillit er nødvendige faktorer for å skape en kultur for tilbakemelding. Vi jobber fortløpende med å ha tilbakemeldingskultur som et tiltak for en mer helsefremmende arbeidsplass.

Delmål 2 Redusert funksjonsevne

a) Egne arbeidstakere med redusert arbeidsevne får oppfølgings- og tilretteleggingstiltak der det er behov og for å forebygge overgang fra arbeid til passive ytelser.

b) Ha en åpen og fleksibel holdning for personer som NAV har avklart og som har behov for utprøving av sin arbeids- og funksjonsevne i det ordinære arbeidsliv, når det er mulig.

Vi har 6 fast tilsatte medarbeidere med redusert funksjonsevne. En medarbeider er fast hos oss uten ordinær lønn, og er dermed ikke med i statistikken nedenfor som omfatter de 179 øvrige medarbeiderne.

Vi følger oppfordring fra KMD vedrørende tekst i annonsen ved utlyste stillinger: «*Vi er opptatt av at arbeidsstyrken i størst mulig grad skal gjenspeile mangfoldet i samfunnet. Vi oppfordrer derfor alle kvalifiserte til å søke, uansett kjønn, alder, funksjonsevne eller etnisk bakgrunn...*»

Våre annonsetekster oppfordrer de kvalifiserte med nedsatt funksjonsevne og / eller innvandrerbakgrunn til å søke. På utlyste stillinger i 2014 oppga 1,3 % å ha funksjonshemming og 5,2 % oppga å ha innvandrerbakgrunn. Det ble tilsatt en ny med utenlandsk opprinnelse forrige år. Dårlig eller ingen norskspråklig kompetanse, er viktigste årsak til at kvalifiserte søkere ikke får tilbud om stilling hos oss. Vi hadde også en funksjonshemmet arbeidstaker i et engasjement på 5 måneder.

Delmål 3 Økning av gjennomsnittlig pensjonsalder

Vårt mål er en pensjonsalder på 65 år for avtaleperioden. På sikt ønsker vi at den skal være 67 år (uten uførepensjonister).

Vi har gjennom vår arbeidsgiverpolitikk lokale føringer som beskriver vårt systematiske forebyggende arbeid for å stimulere eldre arbeidstakere til å forlenge sin yrkeskarriere. Ansatte i aldersgruppen 55 + utgjør en betydelig ressurs for embetet, og vi har derfor iverksatt tiltak som holdningsskapende arbeid og utviklingssamtaler, trim/trening i arbeidstiden, seniorkurs, kompetanseutvikling og seniordager i vår [Livsfasepolitikk](#).

Vi hadde to avganger fra arbeidslivet grunnet pensjonsalder i 2014, hvorav en gikk over i uførepensjon. Den andre gikk av med AFP da vedkommende ble 62 år.

o **Lærlinger**

Det ble en dag pr uke høsten 2014 tatt imot VGII-elev i faget salg, service- og kontorfag. FMNO har over lang tid hatt behov for ombygging med mål om blant annet flere kontorplasser. Konsekvensen av dette har vært at vi på nåværende tidspunkt ikke kan rekruttere inn lærling. Hos oss vil det være aktuelt med lærlinger innen kontorfag/service, driftsledelse/vaktmester og IKT.

o **Tilsatte med innvandrerbakgrunn**

Embete	Antall 2013	%2013	2014	%2014
FMNO	4	2,4	6	3,3

Sum **4** **2,4** **6** **3,3**

Embetet ønsker å være både kreativ og fleksibel i vår holdning når vi blir forespurt om tilrettelegging i form av arbeidstrening/praksisplasser for personer med redusert funksjonsevne eller behov for språkpraksis. Vi har et bevisst forhold til integrering av personer som på grunn av sin innvandrerbakgrunn sliter med å få innpass i arbeidslivet.

Vi har generelt få ansatte med etnisk minoritetsbakgrunn og ingen i lederstillinger. Det er også få søkere med en slik bakgrunn, men vi kan se en viss økning. Det viser seg også at vi har få søkere med nedsatt funksjonsevne til våre stillinger.

Når det gjelder likestilling på bakgrunn av kjønn, så ser vi at vi fremdeles har en utfordring i å rekruttere menn på saksbehandlernivå. Kvinnedominansen er økende for embetet som helhet og utgjør nå 68,2 % av arbeidsstokken.

Når det gjelder lederstillinger har vi hatt en positiv utvikling med hensyn til likestilling de siste årene. Kvinneandelen for både embetsledelse/avdelingsdirektører og underdirektører er som tidligere på 40 %.

Medarbeidere i seniorsjiktet skal ha samme mulighet til karriere- og kompetanseutvikling som yngre medarbeidere. Alle seniorer får tilbud om pensjonsforberedende kurs. Ved årsskiftet var det 79 medarbeidere (43,8 %) i aldersgruppa 51 år eller eldre, og av disse er 25 medarbeidere fra 61 til 70 år (13,9 %).

Vi søker til enhver tid å behandle både våre medarbeidere og fremtidige arbeidstakere ut fra de behov og det ståsted de måtte ha. Fylkesmannen i Nordland skal legge til rette for at medarbeiderne i alle livsfaser får en god arbeidssituasjon og kompetanseutvikling gjennom hele yrkeskarrieren. Målsettingen er at alle medarbeidere opplever godt arbeidsfellesskap, verdsetting, mulighet for utvikling og medarbeiderskap i et godt tilrettelagt arbeidsmiljø.

Vi skulle i løpet av 2013 ha startet ombygging av Moloveien 10-12 i Bodø. Prosessen er av ulike årsaker forsinket og vil trolig ikke gjennomføres før tidligst 2016. Embetet må ha gode handlingsplaner, informasjonsflyt og kvalitetssikre prosessene rundt ombyggingen, slik at vi kan sikre universell utforming og også i denne perioden kan fortsette å arbeide mot målet om å være en mer inkluderende og helsefremmende arbeidsplass.

I embetet arbeides det for å motvirke stereotyper gjennom vårt personalarbeid. Tiltak i så måte er å oppmuntre til å ha temaet på dagsorden i forarbeid ved nyrekruttering, lederfora, partssammensatte utvalg, samt avdelings- og seksjonsplattformer.

Lønn

		Kjønnsbalanse			Lønn	
		m%	k%	Totalt(N)	m (kr/%)	k (kr/%)
Embetsledelse/direktør	2014	55,6	44,4	9	100	93,7
	2013	55,6	44,4	9	100	94,4
Seksjonssjef/ass. direktør	2014	55,0	45,0	20	100	109,6
	2013	61,1	38,9	18	100	108,9
Saksbehandler I	2014	45,3	54,7	64	100	104,1
	2013	40,7	59,3	54	100	101,0
Saksbehandler II	2014	26,2	73,8	61	100	100,8
	2013	36,7	63,3	60	100	100,7
Kontorstillinger	2014	8,3	91,7	24	100	101,9
	2013	9,5	90,5	21	100	99,3
Fagarbeiderstillinger	2014	100,0	0,0	1	100	0,0
	2013	100,0	0,0	1	100	0,0
Unge arb.takere inkl lærlinger	2014	0,0	0,0	0	100	0,0
	2013	0,0	0,0	0	100	0,0
Totalt i embetet	2014	35,8	64,2	179	100	92,9
	2013	38,7	61,3	163	100	94,4

Deltid

Deltid Midlertidig Foreldreperm. Legemeldt fravær

		M%	K%	M%	K%	M%	K%	M%	K%
Totalt i virksomheten	2014	25,0	75,0	25,0	75,0	27,3	72,7	26,4	73,6
	2013	30,0	70,0	25,0	75,0	45,5	54,5	24,2	75,8

Ansatte

2014	Ledere med personalansvar			Medarbeidere			Lønn	
	M%	K%	Totalt	M%	K%	Totalt	M%	K/M i %
FMNO	60,0	40,0	25	31,8	68,2	154	100	92,7

60.4 Embetsspesifikke oppdrag på IKT-området

60.4.4 Drift av ePhorte helpdesk og testsenter for fylkesmannsembetene

Hovedfokus for arbeidet i 2014 har vært individuell opplæring og oppfølging av brukere og IT-personell i Fylkesmannsembetene. Under utrulling av ny versjon av sak- og arkivsystemet ePhorte fulgte helpdesk og testsenter opp med informasjon og individuell rådgivning i tillegg til konkrete bidrag til teknisk installasjon av programvaren og tilrettelegging av databaser og servere. Fylkesmannen i Nordland brukte cirka 2,3 stillinger dedikert til arbeidet med test og support av ePhorte. De ansatte har i 2014 vært spesielt mye involvert i utviklingsprosjekter både som bidragsytere og som ressurspersoner for ePhorte og nødvendig teknisk infrastruktur. Iht resultatkravet ble det utført en enkel brukerundersøkelse som viste at de fleste brukere er fornøyd med tjenesten. Det etterlyses enda bedre dokumentasjon på endringer og oppdateringer i ePhorte. Dette vil testsenteret forbedre seg på. Arbeidet i 2014 har spart embetene for bruk av mange konsulenttimer og tjenester fra Evry. Således mener Fylkesmannen i Nordland at resultatkravet, som tilsier at kostnadene for bruk av tjenester fra Evry skal holdes under kontroll, er oppfylt.

Resultatområde 61 Samordning og modernisering i kommunene

61.1 Kommunerettet samordning

Fylkesmannens samordningsfunksjon har bred forankring i alle våre ulike avdelinger. Vi prioriterer god og konstruktiv dialog med kommunene og regionale statsetater.

Statlige styringssignaler blir fulgt opp gjennom møter med kommunene, medvirkning i regionrådsmøter og egne konferanser rettet mot offentlig forvaltning. Viktig i denne sammenheng er vår årlige "Kommunekonferanse" hvor samtlige ordførere og rådmenn blir invitert til en felles samling. Her tas opp og sentrale problemstillinger og andre aktuelle tema som blir videreformidlet og diskutert. På årets konferanse - som ble gjennomført i samarbeid med KS og Universitetet i Nordland - ble det bl a satt fokus på velferdsteknologi og innovasjonsledelse,, modernisering av offentlig forvaltning, barnevern og forutsetninger for god kvalitet i barnehager og skoler.

"Regionalt Planforum" er møteplass for fylkesmannen, fylkeskommunen, regionale og statlige organer med planansvar der det diskuteres og orienteres om aktuelle saker av felles interesse i forhold til kommunale planprosesser og overordnet planlegging.

Fylkesmannen tar ellers initiativ til å holde kurs og konferanser for kommunene innen de ulike fagområdene hvor vi er tildelt oppfølgingsansvar. I den sammenheng vil vi gi uttrykk for at Fylkesmannen har et godt og nært samarbeid med KS Nordland, fylkeskommunen, Husbanken og Universitetet i Nordland.

Vi er av den oppfatning av at kommunene i Nordland er fornøyd med Fylkesmannens engasjement og medvirkning som bindeledd mellom staten og kommunesektoren. Vår aktive deltakelse på ulike arenaer innen offentlig forvaltning synliggjør etter vår oppfatning på en god måte ulike tiltak og problemstillinger rundt embetets samordningsarbeid.

61.2 Modernisering i kommunene

61.2 Modernisering i kommunene

Fylkesmannen fordeler hvert år skjønnsmidler til fornyings- og utviklingsprosjekter i kommunene. I løpet av de siste årene har også innovasjonsaspektet i prosjektene blitt en av de viktigste faktorene i vår vurdering i tildelingsprosessen.

I invitasjonen til kommunene om å søke skjønnsmidler har vi – i tråd med regjeringens politikk – hatt særlig fokus på systematisk kvalitetsutvikling av tjenestetilbudet, effektiv ressursbruk, egenkontroll, økonomistyring samt sektorovergripende prosjekter. Slike fornyingsprosjekter er viktige i forhold til å utvikle robuste nordlandskommuner.

Viktige innsatsområder for fornyings- og utviklingsarbeid i 2014 har vært:

- Utvikling av kommunale systemer for egenkontroll og kvalitetsutvikling.
- Samarbeids- og utviklingstiltak som er rettet mot barn og unge, jf. "Vårres unga – vårres fremtid".

For å bidra til nettverksbygging og erfaringsutvikling mellom kommunene har vi etablert en «erfaringsbase» på vår nettside. Her har Fylkesmannen samlet et utvalg gode eksempler som kommunene kan bruke som ide- eller informasjonsgrunnlag for lignende egne prosjekter.

På årets kommunekonferanse for ordførere og rådmenn i Nordland, ble Beiarn kommune tildelt Fylkesmannens fornyingspris 2014 for prosjektet «Pocket nurse». Bidrag til finansiering av dette prosjektet ble gitt gjennom tildeling av skjønnsmidler. Kommunen har gjennom dette prosjektet vist stor evne til nytenkning innen pleie og omsorgssektoren. Ved å ta i bruk ny teknologi er det tilrettelagt for innovative løsninger som også kan benyttes av andre kommuner i Salten. Resultatet er en mer effektiv arbeidshverdag for helsepersonell som vil ha relevant informasjon tilgjengelig til enhver tid, samt et mer smidig samarbeid mellom kommuner om rutinepreget arbeid.

E-læringsprosjektet i Vesterålen er et annet innovasjonsprosjekt Fylkesmannen har vært bidragsyter i. Gjennom bedre utnyttelse av IT-baserte løsninger har kommunene i Vesterålen jobbet mot en betydelig rimeligere-, mer målrettet- og langt mer fleksibel kompetansehevingsløsning enn det som er mulig gjennom tradisjonell utdanning. Utviklingen av en felles e-læringsplattform for Vesterålskommunene – og etter hvert flere kommuner – bidrar til:

- At flere gjennomfører målrettede kompetansehevende tiltak
- At man får kvalitetssikret kompetansen hos den enkelte medarbeider
- Økt tilgang på kompetanseutviklingstiltak hos den enkelte kommune
- Økt samarbeid om regional kompetanse

På begge disse prosjektene, og også på flere andre, har Fylkesmannen gjennom sin kontakt med universitetet i Nordland fått koblet på forskermiljøer som både følgeforsker prosjektene og bidrar som aktiv medspiller. Koblingen oppleves å gi en gevinst både i forhold til ivaretagelse av overføringsverdien i prosjektene samt at man får tilrettelagt for samarbeidsdrevne innovasjonsprosesser.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

Fylkesmannens interne tilsynsforum samordner embetets tilsynsaktivitet mot kommunene. Vi har dialog med aktuelle tilsynsetater i forhold til bestemmelsene i kommunelovens kapittel 10 A. Denne kontakten retter seg i hovedsak mot Arbeidstilsynet og Mattilsynet.

Det har i 2014 ikke vært gitt "pålegg eller andre sanksjoner med vesentlige virkninger" mot kommuner fra regionale eller statlige tilsynsorgan som har medført behov for dialogmøter med Fylkesmannen.

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i kommuneloven

Vi har hatt gjennomgang av budsjettene for alle fylkets 44 kommuner. I tillegg til at budsjettene til Nordlands 11 ROBEK-kommuner (pr 01.01.13) er gjenstand for kontroll, har det blitt gjennomført en lovlighetskontroll etter kommuneloven § 59. Det er behandlet 33 søknader om låneopptak, alle godkjent. Videre er det behandlet 21 søknader om godkjenning av kommunale garantivedtak – alle godkjent.

For KRD har vi også utredet ekstraordinære skjønnsmidler i forbindelse med naturskade/floam hvor utbetalingene og søknadsbeløp har vært begrenset.

62.2 Økonomiforvaltning - veiledning

En av Fylkesmannens sentrale oppgaver er å formidle kunnskap om økonomibestemmelser i sammenheng med budsjett og regnskap. Vi er også opptatt av at kommunene skal følge standarder for god kommunal regnskapsskikk. Vår veileder "Økonomiplanlegging for folkevalgte" blir i denne sammenheng mye brukt.

På vår årlige kommuneøkonomikonferanse for kommunene i Nordland ble Kommuneøkonomiprop. 2015 gjennomgått av statssekretær Per-Willy Amundsen. Han tok også for seg de nye føringene fra departementet om "Kommunereformen". Riksrevisor Per-Christian Foss foredro om "Forvaltningsrevisjon som verktøy i kontrollarbeidet". Det var ellers egne sekvenser om kontrollutvalg og innovasjon i kommunesektoren. Konferansen ble arrangert i samarbeid med KS-Nordland.

Skjønnsmidler er fordelt i henhold til retningslinjene for 2014. Også i år har vi hatt fokus på prosjekter som tar for seg innovasjon, fornyings- og utviklingstiltak.

Andre prioriterte områder har vært utvikling av kommunale systemer for egenkontroll og kvalitetsutvikling, interkommunale samarbeidsprosjekter, utviklingstiltak mot barn og unge samt bedre utnyttelse av IKT. Det er også gitt skjønnsmidler i sammenheng med utgifter kommunene har hatt for å markere grunnlovsjubileet.

Det pågående arbeidet med kommunereformen medført flere søknader om skjønnsmidler til regionvise utredninger. Alle disse søknadene er imøtekommet med midler.

Gode eksempler på prosjekter har vi lagt inn i en "erfaringsbase" på vår nettside.

Nordland er et stort fylke med 44 kommuner. Variasjon i innbyggertall, demografi, økonomi og geografi gjør at Fylkesmannens oppfølging av kommunene er utfordrende.

Ved inngangen til 2014 var 10 av Nordlandskommunene innmeldt i ROBEK. Dette var kommunene Ballangen, Bø, Flakstad, Hamarøy, Hattfjelldal, Hemnes, Moskenes, Narvik, Røst og Vestvågøy. I løpet av året ble også Tysfjord kommune innmeldt i registeret slik at status ved utgangen av året var 11 kommuner i ROBEK.

Hvis det korrigeres for Terra-kommunene (*Hattfjelldal, Hemnes og Narvik*) er Nordland på nivå med Møre og Romsdal når det gjelder antall ROBEK-kommuner. Flere kommuner, herunder Terra-kommunene, har fått godkjent utvidet inndeckningstid for underskudd på inntil 10 år.

I vår økonomiske oppfølging av kommunene har vi prioritert ROBEK-kommuner og andre kommuner med økonomisk ubalanse. Dette gjennom informasjon, dialog og møter - enten i kommunene eller hos Fylkesmannen. Andre virkemidler har vært lovlighetskontroller av budsjett, godkjenning av låneopptak og leieavtaler samt forpliktende planer for gjenoppretting økonomisk balanse. Her tar vi utgangspunkt i vår veileder "Forpliktende plan - krav og anbefalinger" som har vist seg som et nyttig redskap for kommunene i arbeidet med å få kontroll over økonomien.

Nevnes må også Fylkesmannens nye "Sjekkliste" over risikofaktorer for å bli ROBEK-kommune.

Resultatområde 63 Kommunalrett, forvaltningsrett, kommuneinndeling og valg

Fylkesmannen har i 2014 foretatt lovlighetskontroll etter klage i ni saker. Kommunens avgjørelse ble opprettholdt i åtte av sakene. Et krav om lovlighetskontroll ble avvist. Det ble mottatt tre henvendelser der Fylkesmannen ble anmodet om å foreta lovlighetskontroll av eget tiltak. To av anmodningene ble avvist. Det ble foretatt lovlighetskontroll av eget tiltak i en sa. Her ble kommunens vedtak delvis opphevet på grunn av ugyldighet.

Nedenfor er det gitt en kort orientering om hvilke kommunalrettslige tema som var til vurdering.

Etter klage

Møtereglement – taletid i kommunestyret: Avvist da kommunestyrets vedtak om taletid var en prosessledende avgjørelse som ikke var gjenstand for lovlighetskontroll

Rehabilitering av helse- og omsorgssenter: Kommunestyrets vedtak stadfestet. Saken gikk på tolkingen av kommunestyrets vedtak og i hvilken grad kravene i TEK 10 kom til anvendelse i forbindelse med rehabiliteringen.

Oppbygging av båtmuseum – Spørsmål om voteringsmåten var i strid med kommuneloven § 35: Kommunestyrets vedtak stadfestet da det ikke forelå feil ved voteringsmåten.

Dekning av kostnader innen barnehagesektoren uten at det samtidig ble angitt hvordan dette skulle finansieres: Kommunestyrets vedtak opprettholdt da det senere ble innarbeidet dekning/foretatt budsjettregulering.

Dispensasjon fra reguleringsplan. Problematikk rundt utvidelse av gulvareal i åpen sone i «glasstorget». Kommunens vedtak stadfestet da det ikke forelå rettslige mangler ved tilblivelse/skjønnsutøvelsen.

Lovlighetskontroll av vedtak etter jordloven: Kommunens vedtak stadfestet da samtykke til deling i dette tilfellet ikke kunne anses for ugyldig.

Bystyrets vedtak om detaljreguleringsplan: Vedtaket ble stadfestet da dette ble ansett for å bygge på en forsvarlig saksbehandling i samsvar med kravene i plan- og bygningsloven og Forskrift om konsekvensutredninger.

Sak om opprettelse av enhet for samfunnsutvikling: Påstand om saksbehandlingsfeil. Kommunens vedtak stadfestet da den aktuelle avgjørelsen ikke ble ansett for å være den endelige avgjørelsen i saken.

Orienteringssak i kommunestyret der det ikke ble tatt stilling til om det senere skulle legges frem en sak til behandling om det aktuelle forhold. Kommunens avgjørelse stadfestet da kravet om lovlighetskontroll ikke var knyttet til en avgjørelse etter kommuneloven § 59 nr. 1.

Av eget tiltak

Forskrift om hundehold. Forskriften ble delvis opphevet da kommunestyret hadde gått for langt i å fastsette en generell båndtvangbestemmelse.

Problematikk rundt sak om bruksendring. Påstand kommunalt råd for funksjonshemmede at kommunen ikke tatt hensyn til krav om universell utforming. Anmodning om lovlighetskontroll avvist da kommunen ville føre tilsyn med at lovens krav ble ivaretatt under byggeprosessen.

Ansettelse av jordbrukssjef: Avvist da avgjørelser om ansettelser faller utenfor kommuneloven § 59.

Utover de lovlighetsklager som var til behandling, har Fylkesmannen gitt råd og veiledning i en rekke juridiske spørsmål. Forståelsen av bestemmelser i kommuneloven er en gjenganger her. Ellers er det en del henvendelser knyttet til forvaltningsloven og andre beslektede områder.

63.1 Kommunalrett

Rapportering: Fylkesmannen har i 2014 foretatt lovlighetskontroll etter klage i ni saker. Kommunens avgjørelse ble opprettholdt i åtte av sakene. Et krav om lovlighetskontroll ble avvist. Det ble mottatt tre henvendelser der Fylkesmannen ble anmodet om å foreta lovlighetskontroll av eget tiltak. To av anmodningene ble avvist. Det ble foretatt lovlighetskontroll av eget tiltak i en sa. Her ble kommunens vedtak delvis opphevet på grunn av

ugyldighet.

Nedenfor er det gitt en kort orientering om hvilke kommunalrettslige tema som var til vurdering.

Etter klage

Møterelement – taletid i kommunestyret: Avvist da kommunestyrets vedtak om taletid var en prosessledende avgjørelse som ikke var gjenstand for lovlighetskontroll

Rehabilitering av helse- og omsorgssenter: Kommunestyrets vedtak stadfestet. Saken gikk på tolkingen av kommunestyrets vedtak og i hvilken grad kravene i TEK 10 kom til anvendelse i forbindelse med rehabiliteringen.

Oppbygging av båtmuseum – Spørsmål om voteringsmåten var i strid med kommuneloven § 35: Kommunestyrets vedtak stadfestet da det ikke forelå feil ved voteringsmåten.

Dekning av kostnader innen barnehagesektoren uten at det samtidig ble angitt hvordan dette skulle finansieres: Kommunestyrets vedtak opprettholdt da det senere ble innarbeidet dekning/foretatt budsjettregulering.

Dispensasjon fra reguleringsplan. Problematikk rundt utvidelse av gulvareal i åpen sone i «glasstorget». Kommunens vedtak stadfestet da det ikke forelå rettslige mangler ved tilblivelse/skjønnsutøvelsen.

Lovlighetskontroll av vedtak etter jordloven: Kommunens vedtak stadfestet da samtykke til deling i dette tilfellet ikke kunne anses for ugyldig.

Bystyrets vedtak om detaljreguleringsplan: Vedtaket ble stadfestet da dette ble ansett for å bygge på en forsvarlig saksbehandling i samsvar med kravene i plan- og bygningsloven og Forskrift om konsekvensutredninger.

Sak om opprettelse av enhet for samfunnsutvikling: Påstand om saksbehandlingsfeil. Kommunens vedtak stadfestet da den aktuelle avgjørelsen ikke ble ansett for å være den endelige avgjørelsen i saken.

Orienteringssak i kommunestyret der det ikke ble tatt stilling til om det senere skulle legges frem en sak til behandling om det aktuelle forhold. Kommunens avgjørelse stadfestet da kravet om lovlighetskontroll ikke var knyttet til en avgjørelse etter kommuneloven § 59 nr. 1.

Av eget tiltak

Forskrift om hundehold. Forskriften ble delvis opphevet da kommunestyret hadde gått for langt i å fastsette en generell båndtvangbestemmelse.

Problematikk rundt sak om bruksendring. Påstand kommunalt råd for funksjonshemmede at kommunen ikke tatt hensyn til krav om universell utforming. Anmodning om lovlighetskontroll avvist da kommunen ville føre tilsyn med at lovens krav ble ivaretatt under byggeprosessen.

Ansettelse av jordbrukssjef: Avvist da avgjørelser om ansettelser faller utenfor kommuneloven § 59.

Utover de lovlighetsklager som var til behandling, har Fylkesmannen gitt råd og veiledning i en rekke juridiske spørsmål. Forståelsen av bestemmelser i kommuneloven er en gjenganger her. Ellers er det en del henvendelser knyttet til forvaltningsloven og andre beslektede områder.

Lovlighetskontroll

Embeter	Saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i			Lovlighetskontroll initiert av fylkesmannen			Vedr. habilitet	Vedr. lukking av møter
	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig		
FMNO	9	8		1			0	0
Sum	9	8	0	1	0	0		

63.3 Kommuneinndeling

Kort oppsummering av status og pågående prosesser i tilknytning til kommunereformen:

Alle kommunene i Nordland med unntak av Vågan har gjort vedtak i kommunestyret om utredning av en

eventuell sammenslåing med en eller flere kommuner. I Nordland har prosessene startet gjennom et samarbeid i regionrådene. Regionrådene har løst dette ulikt, noen velger å utrede selv mens andre har bestilt eksterne utredninger. Kommunene er nå i gang med lokale prosesser der de parallelt med den regionale utredningen vurderer muligheten for å stå alene eller slå seg sammen med en eller flere nabokommuner. Flere kommuner har kommet godt i gang med innbyggerinvolvering gjennom folkemøter og gode lokale nettsider fra kommunen vedrørende kommunereformen. Det er stort spenn i Nordlands 44 kommuner med hvor langt de er kommet i prosessen. Noen er i startfasen, mens HALD kommunene + Vefsn har underskrevet intensjonsavtale og har lagt opp til å gjøre vedtak om kommunesammenslåing i løpet av 2015.

Vesterålen:

Felles utredning bestilt av regionrådet leveres i februar. Vesterålskommunene har generelt en avventende holdning til hele reformprosessen og de fleste vil utrede muligheten for å bestå som egen kommune som et alternativ. Lødingen vurderer et alternativ mot Troms sammen med to andre Ofoten kommuner i tillegg til et samarbeid mot Hadsel og ev. Vågan. Hadsel vurderer også et alternativ mot Vågan i tillegg til den felles utredningen som skjer i Vesterålen.

Ofoten:

Felles utredning i regi av Ofoten regionråd er levert. Det er mange parallelle prosesser i Ofoten der den enkelte kommune vurderer andre alternativer enn en felles Ofoten kommune. Evenes og Tjeldsund utreder både en liten kommune bestående av de to + Skånland, et Harstad alternativ med sju kommuner + Ofoten alternativet. Tysfjord vurderer deling. Kommunenes prosjektgrupper ønsker å koordinere prosessene og har et felles mål om reduksjon av retningsalternativer innen juni 2015. Folkemøter gjennomført i Evenes.

Lofoten:

Vestvågøy, Moskenes, Flakstad, Værøy og Røst utreder muligheten for en felles Lofoten kommune. Vågan har gjort vedtak om ikke å utrede ny kommunestruktur. Værøy og Røst er i tillegg med på «øykommune-utredningen» sammen med 8 andre øykommuner. Røst vurderer også et samarbeid mot Bodø.

Salten:

Felles utredning for hele Salten region er bestilt. Rapporten leveres gjennom flere delrapporter og kommunene er i gang med lokale prosesser. Bodø er et naturlig sentrum i en ny Salten kommune. En deling av Salten har vært vurdert, men ser ikke ut til å være et realistisk alternativ pr. i dag. Spørsmålet i Salten vil nok i stor grad avhenge av hvem som vil gå med i en ny stor-kommune og hvem som blir stående alene utenfor. Bodø har tatt initiativ til en «nabopratt» med alle Salten kommunene i tillegg til Rødøy og Røst.

Indre Helgeland:

To hovedalternativ utredes i denne regionen der Hemnes kommune er aktuell i begge konstellasjonene. Ett alternativ er: Hemnes, Vefsn, Grane og Hattfjelldal. Det andre alternativet utgjør Hemnes, Rana, Lurøy, Nesna, Træna og Rødøy. Træna er med på øykommuneutredningen. Rødøy vurderer i tillegg et alternativ nordover mot Meløy.

Helgeland:

Utredningen bestilt gjennom Helgeland regionråd er levert. Herøy, Alstahaug, Leirfjord og Dønna (HALD) + Vefsn har inngått intensjonsavtale og mål om å følge løp en. Vefsn utreder fortsatt flere alternativer (Hemnes, Grane og Hattfjelldal) og vil nok ha problemer med å følge opp intensjonsavtalen om å gjøre vedtak innen utgangen av 2015.

Sør-Helgeland:

Sør-Helgeland regionråd har bestilt en utredning med fem alternativer. Ett alternativ er en stor kommune sør for Korgfjellet (inkluderer også kommunene som i dag inngår i Helgeland regionråd + Grane og Hattfjelldal). Bindal orienterer seg sørover mot Nord-Trøndelag og utreder et alternativ sammen med Leka, Vikna og Nærøy. Brønnøy og Sømna ønsker også å utrede muligheten for et alternativ mot Sør-Trøndelag.

63.4 Valg

En del henvendelser rundt formaliteter i nominasjonsprosesser og konsekvenser av partiskifte i valgperioden.

63.5 Forvaltningslovens og offentleglovas anvendelse i kommunesektoren

Fylkesmannen behandlet i 2014 13 klager over avslag på innsyn. Klager fikk fullt medhold i 5 saker og delvis medhold i 3 saker.

Resultatområde 66 Planlegging, bolig- og bygningsrett

66.1 Byggesaker

Egen rapportering om saker etter plan- og bygningsloven. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har vært rundt 12 uker.

66.2 Saker om ekspropriasjon

Vi har mottatt en klagesak på tillatelse til forhåndstiltredelse i 2014. Denne saken er oversendt KMD for klagebehandling.

66.3 Klage etter eierseksjonsloven og lov om kommunal forkjøpsrett til leiegårder

Klage etter eierseksjonsloven - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMNO	0			
Sum	0	0		

Resultatområde 68 Samepolitiske hensyn

Oppdraget er utført og rapport er levert KMD. Våre anbefalinger er nedfelt i rapporten *Samisk arbeid ved Fylkesmannsbebetet*. Denne vil bli publisert på Fylkesmannens nettside.

Resultatområde 69 Partistøtte

Ressursrapportering

Ressursbruk knyttet til adm/felles oppg./drift	kr 29 937 554,47	kr 0,00
Embetspesifikke landsdekkende oppgaver (f.eks. FRI og trippelnett)	kr 1 546 462,84	kr 0,00
62 Kommuneøkonomi	kr 1 850 681,12	kr 0,00
66 Planlegging, bolig- og bygningsrett	kr 3 068 858,31	kr 606 712,51
Andre oppgaver under KMD	kr 1 896 263,59	kr -290,72
Sum:	kr 38 299 820,00	kr 606 421,00

Arbeids- og sosialdepartementet

Resultatområde 73 Sosiale tjenester

73.1 Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Behandlede klager	161	(130)
Stadfestet	120	(108)
Endret/opphevet	41	(22)
Restanser pr 31.12.	9	(4)

Økning i antall klagesaker fra 2013. Behandlet klager fra 27 av i alt 43 Nav-kontor i Nordland.

Saksbehandlingstid: 145 av klagene avgjort innen måned, 15 innen to måneder og 1 innen tre måneder.

73.2 Sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen – formidlingstiltak og kompetanseutvikling

73.2 Sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen – formidlingstiltak og kompetanseutvikling

Partnerskapet ned NAV-fylke

Vi har sammen med NAV Nordland deltatt på møter i samtlige 9 tjenesteområder, hvor samtlige Nav-ledere deltar. Her er vi opptatt av å samordne og formidle forventninger til kommunene/Nav-kontorene og understøtte helhetlig, integrert statlig og kommunal tjenesteyting ved lokal kontorene.

Videre formidler vi våre erfaringer fra tilsyn, klagebehandling og oppfølging av satsninger som gjeldsrådgivning og kvalifiseringsprogrammet.

Vi har i 2014 deltatt på samtlige partnerskapsmøter med NAV-Nordland, der fylkesmannen har et eget innlegg om aktuelle tema for regionen.

Fylkesmannen deltar også i 4 samarbeidsmøter pr. år mellom NAV-fylk, KS, rådmannsutvalget og fylkesmannen. Tema for disse møtene er årets oppdrag, erfaring fra tilsyn, felles opplæring, felles satsinger og kunnskapsdeling.

Levekårsutviklingen i fylket

Fylkesmannen i Nordland bruker levekårsindikatorer i forbindelse med forberedelser til tilsyn.

Bidrag til kvalitetsforbedring

Det er blitt gjennomført opplæring på lov om sosiale tjenester i Nav og tilhørende rundskriv i de tjenesteområdene der dette ikke var gjort i 2013. Det har blitt gjennomført grundig veiledningsarbeidet på KVP på utvalgte kontor, med fokus på det å finne aktuelle kandidater og kartlegging/arbeidsevnevurdering. Fylkesmannen har tilbudt og gjennomført veiledning etter tilsyn der de ansatte fikk ta opp aktuelle problemstillinger og tema. Tilsynsteamet tok opp tema aktualisert bl.a. gjennom klagesaker og informasjon som kom fram gjennom tilsynet. Fylkesmannen har deltatt i regionale sosialfaglig nettverk der dette har blitt etterspurt.

Samordnede kompetansetiltak

Fylkesmannen og Nav Nordland koordinerer sine formidlings- og kompetansetiltak.

Fylkesmannen tildelte Nav-kontorene kompetansemidler for deltagelse på Mulighetskonferansene og bidro med medarbeider i gjennomføring av to av konferansene. Mange Nordlandskontor valgte å sende deltagere og Mulighetskonferansene ble en viktig arena for læring og erfaringsutveksling.

Fylkesmannen og Nav Nordland samarbeider om to årlige Nav-lederkonferanser. Høstens konferanse ble i år arrangert som en oppvekstkonferanse der Nav-lederne tema dag 1 var barnekonvensjonen, barnefattigdom, informasjon om barneombudet, barn og unges medvirkning og tidlig innsats for risikoutsatte barn. Denne konferansen var en konferanse for alle kommunalt ansatte som jobber med barn og unge.

Sentrale kompetanse- og utviklingsprosesser i NAV

Fylkesmannen ble invitert med i arbeidet med implementering av veiledningsplattformen. Pga manglende personellressurser deltok vi ikke. FM har imidlertid deltatt på ulike arenaer der veiledningsplattformen har vært tema og har på bakgrunn av dette kunne vist til metodikk og fordypningsmuligheter i møter med veilederne på forskjellige arenaer.

FM har deltatt i planlegging og gjennomføring av opplæring i arbeidsevneметодikk og arbeidsevnevurdering ved ett større kontor.

Universitet og høyskoler

Fylkesmannen har deltatt i det fylkesvise samarbeidet med Universitetet i Nordland (UiN) og har sammen med UiN og Nav Nordland laget en samarbeidsavtale som skal ivareta virksomhetenes behov for samarbeid gjennomhelhetlig og koordinert tilnærming samt sikre utviklingen av forpliktende samarbeid.

73.3 Kvalifiseringsprogrammet

Fylkesmannen har hatt KVP som eget tema i alle partnerskapsmøtene og på møtene i Samarbeidsforum, der Nav Nordland, Fylkesmannen, KS og fylkets rådmannsutvalg er representert.

Fylkesmannen har sendt ut månedlige rapporter på deltagertall til hvert kontor med kommentarer. Forhold som er kommentert er eksempelvis; hvorfor enkelte kontor har større deltagertall enn forventet og andre mye lavere, hvorfor det er så stort avvik mellom oppgitte tall i quest-back og Arenaregistrering og om sosialhjelpsmottakere er registrert med riktig innsatsgruppe.

Fylkesmannen gjennomførte i 2014 to studieturer for KVP-veiledere fra utvalgte Nav-kontor til Arbeidsinstituttet i Buskerud. Arbeidsinstituttet er et styrkebasert og praksisnært læringssted for ungdommer som trenger annet tilbud enn ordinær videregående opplæring. Utvalget av Nav-kontor var basert på deltagertall i KVP, kontorene fikk tilbud om å sende to eller flere veiledere. Formålet var å gi faglig påfyll på virksom metodikk i møte med bruker. Fylkesmannen har tidligere gjennomført fire-dagers opplæring i Appreciative Inquiry (AI) med tilbud om deltagelse til alle Nav-ansatte. Studieturene var ment som inspirasjon og motivasjon til å ta denne metodikken i bruk i hverdagen og som supplement/fordypning til veiledningsplattformen. Nav fylkesledd deltok med to representanter på en av studieturene.

Fylkesmannen arrangerte i 2014 fagsamling med overskriften «KVP A-Å». Denne ble gjennomført uten å trekke inn ressurser fra fylkesleddet, men ved lån av fylkesleddets datastue. For 2015 har Fylkesmannen og fylkesleddet i

fellesskap planlagt fagsamlinger 21. -22. januar og 28.-29. april med samme overskrift. Her vil vi blant annet ha fokus på hvordan man kan arbeide med brukere med angstproblematikk, kvalitet i arbeidsevnevurderingene samt gjennomgang av KVP-prosessen med gjeldende lovverk.

Som i 2013, har vi tilbudt enkelte utvalgte Nav-kontor veiledning på hvordan de skal finne aktuelle KVP-deltagere. Vi har tatt utgangspunkt i kontor som får tilskudd for et visst antall deltagere, men som har deltagertall som er betydelig lavere. Tre kontorer takket ja til tilbudet og to kontorer ønsket veiledning i etterkant av KVP-tilsyn. Det planlegges i samarbeid med Nav fylkesledd å besøke enkelte utvalgte kontorer også i 2015. Veiledningens hovedfokus har vært å finne aktuelle KVP-deltagere. Fylkesmannen oppfatter at det ved enkelte kontor har vært interne uenigheter om hvordan identifisere aktuelle KVP-kandidater og hvordan kontoret skal arbeide med behovsvurdering etter NAV-lovens § 14a. Gjennomføring og kvalitet på arbeidsevnevurderinger, samt aktuelt programinnhold har også vært tema. Det vil derfor styrke veiledningen at representant fra NAV fylkesleddet deltar i besøkene ved NAV-kontor.

73.4 Økonomisk rådgivning

I 2014 ble det gjennomført både grunnkurs og videregående kurs i gjeldsrådgivning. Det var 37 deltakere fra 21 kommuner som deltok på grunnkurs og 45 deltakere fra 20 kommuner som deltok på videregående kurs.

Det ble videre arrangert fagsamling, etterfulgt av nettverksmøte for alle nettverk i fylket. Ett fokusområde på samlingen var økonomi og helse. Det var nærmere 50 deltakere fra 30 kommuner. Det var også deltakere fra Namsmannen.

Fylkesmannen bidro med tilskudd slik at økonomiske rådgivere i fylket kunne reise og delta på den nasjonale konferansen «Penger til besvær».

Fylkesmannen har hatt kontakt med prosjektene på fagområdet, som er kommet i gang med støtte fra direktoratet. Tilskudd til disse prosjektene gjelder både fagutvikling og interkommunalt samarbeid på området. Prosjektarbeid pågår i Narvik m/omegn, Rana og Sortland m/omegn.

73.5 Boligsosialt arbeid

Vi har fremdeles en løpende samarbeidsavtale med Husbanken og dialog med dem. Tildeling av tilskudd ble foretatt på vanlig måte i samarbeid med Arbeids og velferdsdirektoratet.

4 kommuner i Nordland mottok tilskudd til boligsosialt arbeid i ulike prosjekt i 2014. En av kommunene ble innvilget midler til to ulike prosjekt. I tillegg fikk to kommune overført ubrukt tilskudd fra 2013 til 2014. I forbindelse med tilskuddsforvaltningen ble det avholdt et møte med Husbanken for å sikre samordning av tilskudd. I tillegg har vi utvekslet skriftlig informasjon om de ulike tilskuddene.

Det ble arrangert et felles dagsmøte for alle tilskuddskommunene, barnefattigdom og boligsosialt, i fylket. Husbanken deltok også på møtet. Dette for å presentere de ulike prosjektene/tiltakene og sikre samordning og erfaringsoverføring mellom kommunene.

Internt i embetet er det tett samarbeid og koordinering av boligsosialt arbeid og arbeidet med barnefattigdom. Tilskudd boligsosialt, barnefattigdom og søknad om skjønnsmidler sees i sammenheng.

Informasjon om den statlige satsingen på boligsosialt arbeid er formidla på nettsida vår.

73.6 Barn og unge

Arbeidet med barn og unge koordineres av "Forum for Barn og Unge" som er en tverrgående gruppe med representanter fra alle avdelinger hos Fylkesmannen.

De tre avdelingene, Helse- og omsorg, Oppvekst- og utdanning og Sosial- og vergemål er hovedaktører i samarbeidet og jobber mer aktivt med demne gjennom satsingen "Vårre unga-vårres framtid", som er Nordland fylkes svar på "Sjumilsteget".

I 2014 arrangerte forumet en oppvekstkonferanse for hele fylket med ca 350 deltakere hvor tema første dag var barnekonvensjonen, barns beste og medvirkning. På dag to var det parallelle seminarer for ulike fagområder i kommunene, også for NAV. Konferansen ble organisert slik for å få bred deltakelse fra alle som arbeider med barn- og unge i kommunene. Her deltok også mange av våre regionale samarbeidspartnere med parallellsesjoner.

I oppfølgingen av «Vårres unga – vårres framtid», har temaet barnefattigdom vært satt på dagsorden i møter med to regioner i fylket. Vi har også bidratt til en satsing i Vesterålen, «Vesterålen barnevern + NAV = Sant». Utgangspunktet var en konferanse om barnefattigdom som ble avholdt i regi av Vårres unga – vårres framtid. Rapport vil foreligge i løpet av februar.

Fylkesmannen har tildelt midler til 10 kommuner som arbeider med barnefattigdoms-satsing. Disse kommunene følges opp bl.a. med veiledning og en årlig samling. Mange av våre kommuner har i tillegg fått skjønnsmidler til å utvikle gode tiltak for barn og unge. Disse følges opp gjennom satsingen «Vårres unga – vårres framtid».

I opplæring ved og møter med NAV-kontorene har temaet barnefattigdom og barneperspektivet vært satt på dagsorden og kontorene har blitt utfordret på egen praksis og bevissthet. Ungdom i risiko har hatt et særlig fokus i arbeidet med KVP.

Ungdom i svevet har laget et nytt magasin i 2014, «Norge rundt med Ungdom i svevet». Dette magasinet synliggjør **ett** godt prosjekt rettet mot utsatt ungdom i hvert fylke.

Prosjektet Ungdom i svevet har samarbeidet med fylkesmennene i Telemark og Østfold i forbindelse med konkrete prosjekter knyttet til Ungdom og medvirkning. Vi har vært innledere og deltakere på mange konferanser og møter hvor tema har vært utsatte unge. I mai avholdt vi et læringsverksted med utvalgte embeter om «Hva er virksomt i fylkesmannens samordnings- og utviklingsarbeid?» I tillegg arbeides det med en rekke forskningsoppdrag og rapporter knyttet til tema. En egen rapport vil bli laget i tilknytning til prosjektet.

Fylkesmannen har samarbeidet med fylkeskommunen i oppfølgingen av NY GIV og vil fortsette med det i 2015.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
73.3 Kvalifiseringsprogrammet	kr 231 229,53	kr 603 043,42
73.9 Andre oppgaver – Sosialtjeneste (rest 73)	kr 1 149 637,34	kr 58 327,23
Tilsyn etter lov om sosiale tj. i NAV	kr 1 039 153,90	kr 222 518,82
Andre oppgaver under ASD	kr 38 730,10	kr 10 790,00
Sum:	kr 2 458 750,00	kr 894 679,00

Helse- og omsorgsdepartementet

Resultatområde 76 Samhandling, kvalitet og helseberedskap

76.1 Samarbeid mellom kommune- og spesialisthelsetjenesten

Vi har deltatt på konferanser for kommunene vedrørende samhandlingsreformen, holdt innlegg på flere fagkonferanser og møter og slik bidratt til kompetanseheving på de ulike levevaneområdene.

Rådgiver innen samhandlingsreformen har arbeidet for alle tre fylkesmenn i Nord-Norge. Det er lagt ned en omfattende innsats for å styrke og stimulere samarbeidet mellom 1. og 2. linjetjenesten. Vedkommende har møtt i OSO (overordnet samarbeidsorgan mellom Nordlandssykehuset HF og kommunene), hvor mange premisser for samarbeidet mellom 1. og 2. linjen blir fastlagt, deltatt på samarbeidsmøter med Helse Nord og hatt regelmessige møter med KS region nord.

For øvrig vises det til statusrapporter og annen dokumentasjon som er formidlet fra samhandlingsreformrådgiveren i Nord-Norge til det nasjonale nettverket for implementering av samhandlingsreformen, jf. resultatkrav. Det rapporteres at embetet innehar oversikt over utviklingen og gjennomføringen av samhandlingsreformen i kommuner og foretak gjennom møter og telefonisk oppfølging. Vi har ingen konkrete eksempler som kan benyttes som eksempler på god praksis.

76.3 Kvalitetsforbedring i helse og omsorgstjenesten

Gjennom prosjektet "Framsynt tilsyn", se rapport på vår internettside, ble det i 2014 gjennomført møter med 12 kommuner. På disse møtene har vi møtt faglig ledelse i helse - og omsorgssektoren, og tema har vært kommunens ansvar for etablering av kvalitetssystemer, herunder internkontrollsystemer. Blant annet ble erfaringer fra tilsyn brukt som eksempler, og hovedtema var hvordan kan kommunene lære av hverandre og hvordan bruke tilsynsrapporter som et ledd i kvalitetsarbeidet.

Flere kommuner er i gang med prosjekter om etisk kompetanseheving, og dette har vært tema på konferanser og erfaringssamlinger i regi av Fylkesmannen og Utviklingssenter for sykehjem i Nordland. De har, sammen med KS, spesiell oppmerksomhet rettet mot etisk kompetanseheving og har utarbeidet et hefte som er sendt alle kommunene. En DVD er ferdigstillet.

12. nov 2014 ble det gjennomført IPLOS temadag med ca 120 deltakere.

76.5 Felles digitalt nødnett

Vi har svart på henvendelser fra kommunene og deltatt i aktuelle møter med Helsedirektoratet og Direktoratet for nødkommunikasjon.

76.6 Helseberedskap og smittevern

Fylkesmannen i Nordland har oversikt over kommuneoverleger og smittevernleger i CIM, og vi prioriterer å holde denne oppdatert. Vi har ikke kapasitet til å ha oversikt over og kontaktinformasjon til alle fastlegene i 44 kommuner med stort gjennomtrekk. Denne prioriteringa ble Helsedirektoratet informert om i statusrapport per 30. april 2014.

Smittevern var et av flere tema på oppvekstkonferansen i september 2014, og Nasjonalt folkehelseinstitutt stilte med foredragsholdere.

For atomberedskapsplanverk på atomberedskap.no. vises til rapport fra beredskapsstaben under punkt 53, 54 og 55.

76.7 Personell og kompetanse

Kompetanseløftet 2015. Kommunenes planer for gjennomføring og resultatrapporter ble sendt Helsedirektoratet innen fristen 1. mars 2014. Tilskudd ble utbetalt til kommunene medio mai 2014. Med bakgrunn i innsendt rapportering får vi årlig statistikkpakker fra Helsedirektoratet om personellutviklingen i personrettet pleie- og omsorgstjeneste.

Turnusordningen for leger: Vi har nok plasser for turnusleger i kommunehelsetjenesten, det er i samsvar med antall plasser i helseforetakene.

Angående kvalitet, vi forholder oss til tilbakemeldinger fra turnuslegene (evalueringsskjema) og gruppeveiledere (kontinuerlig og i årsrapport). Tilbakemeldingene er stort sett bra.

Turnustjenesten for fysioterapeuter: Vi har tilstrekkelig antall plasser for turnusfysioterapeuter i Nordland. Vi tilstreber å skaffe flere plasser for å bidra til at utdanningene i andre deler av landet kan benytte turnusplasser i Nordland. Tilbakemeldingene på kvalitet i turnustjenesten fra kandidatene er jevnt over gode.

76.8 Rettsikkerhetsarbeid

Kapittel 4a

Fylkesmannen rapporterer saksbehandlingstid i klage- og tilsynssaker til Statens helsetilsyn i rapporteringssystemet Nestor. Antall vedtak mottatt er 328, hvorav 322 er tatt til etterretning og 6 er opphevet. Antall vedtak som gjelder for tre måneder eller mer er 272, antall vedtak under tre måneder er 52. Fire vedtak er registrert med mangler i start og sluttdato ved registreringsdato.

Det har vært stor aktivitet per telefon ved oppfølging av mottatte vedtak, samt veiledning underveis i utfylling av vedtak. I tillegg har det vært et omfattende arbeid med å utarbeide prosjektsøknader til forskningsrådet i forbindelse med digitalisering av rapportering 4A.

Opplæring kap 4 a - følgende er gjennomført:

11.2. Pårørendeskole, Fauske.

13.2. Møte med tannlegelederne i Nordland. Tema 4A.

27.2. Samarbeidsmøte med Fylkesmannen i Troms og Finnmark om saksbehandling 4A

25.3. Møte med Nordlandsforskning, Velferdsinnovasjonssenteret og Atea om prosjekt digitalisering 4A.

4.4. Møte med Nordlandsforskning, Velferdsinnovasjonssenteret og Atea om prosjekt digitalisering 4A.

6.5. Innlegg om 4A på samling «Framsynt tilsyn» i Lofoten.

13.5. Innlegg om 4A på samling «Framsynt tilsyn» i Ytre Helgeland.

20.8. Dagskurs 4A på Ørnes. Representanter fra kommunene Beiarn, Meløy, Gildeskål og Rødøy.

25.9. Dagskurs 4A Mosjøen. Representanter fra kommunene Vefsn, Grane og Hattfjelldal.

25.11. Innlegg om 4A på kommunelegekurs i regi av Kløveråsen kompetansesenter.

Kapittel 9 - Rettssikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemming:

- mottatt og gjennomgått meldinger om skadeavvergende tiltak i nødsituasjoner overfor 31 personer
- overprøvd vedtak om bruk av tvang og makt overfor 68 personer
- behandlet søknader om dispensasjon fra lovens utdanningskrav ved gjennomføring av vedtak om tvang og makt overfor 58 personer
- gjennomført 18 stedlige tilsyn der det forelå vedtak om bruk av tvang og makt

Det er ikke gjennomført spesielle tiltak for å bedre rettssikkerheten for personer med psykisk utviklingshemming, jf. intern virksomhetsplan der denne oppgaven i embetsoppdraget ble nedprioritert. Fylkesmannen gir løpende veiledning til kommunene over telefon og er i jevnlig kontakt med de ulike habiliteringstjenester i fylket i forbindelse med deres veiledning til kommunene.

Resultatområde 77 Andre oppdrag

77.2 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Fylkesmannen hadde tre slike saker, med en gjennomsnittlig behandlingstid på 12 dager.

Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNO	3	12
Sum	3	

77.3 Særfradrag

Ingen saker behandla i 2014.

Særfradrag for utgifter til behandling utenfor den offentlige helsetjenesten. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNO	0	0
Sum	0	

77.4 Førerkortsaker

I saker der vi ikke har behov for tilleggsopplysninger, er saksbehandlingstiden 19 dager.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er 45,9 dager for alle saker. Når vi ber om spesialisterklæring eller annen tilleggsdokumentasjon, tar det ofte 3 - 4 måneder før vi får erklæringen/disse opplysningene. Dette øker den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden vesentlig.

Førerkort. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNO	1942	46
Sum	1942	

77.5 Pasientjournaler

Fylkesmannen har mottatt pasientjournaler fra en legepraksis i 2014.

Pasientjournaler. Antall saker.

Embeter	Antall
FMNO	1
Sum	1

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

83.1 Folkehelsearbeid

På fylkesforum for folkehelse i mars 2014 var kunnskapsbasert folkehelsearbeid og regionalt samarbeid tema. Det var også fokus på betydningen av å skaffe oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer. Fylkesforum for folkehelse var et samarbeid mellom Fylkesmannen og Nordland fylkeskommune. Det er etablert nettverk for folkehelsekoordinatorer i flere deler av fylket. Alle kommunene har slik fått tilbud om opplæring i oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer, og dette arbeidet har vært koordinert med Nordland fylkeskommune.

Helsedirektoratet holdt en presentasjon om miljørettet helsevern i skoler og barnehager på en konferanse for både helsepersonell og pedagogisk personell i september 2014, og kommunene har slik fått tilbud om kompetansehevede tiltak om helsemessige forhold ved skolemiljø.

Kommunalavdelinga har gjennomført kompetansehevede tiltak om alkoholloven i alle kommuner.

De fleste kommunene er i den innledende fasen med å etablere rutiner for arbeidet med oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer. Nordland fylkeskommune har kommet lengre enn kommunene i arbeidet med å etablere rutiner for dette arbeidet.

Det er gjort vurdering av flertallet av kommuneplanenes samfunnsdel med tanke på folkehelsehensyn. Det er også gitt uttalelser/innspill med folkehelsevurdering til enkelte kommunale areal- og reguleringsplaner.

Resultatområde 84 kommunale helse- og omsorgstjenester

84.1 Allmennlegetjenesten inkludert fastlegeordningen

Vi har i mindre grad fulgt opp dette området i 2014. Vi har ikke inntrykk av at samhandlingen mellom fastlegene og den øvrige helsetjenesten i kommunene er vesentlig endra siste året. Fastlegeordningens kapasitet er tilfredsstillende forutsatt at alle hjemler er besatt, men enkelte kommuner opplever vedvarende problemer med lange vakanser og utstrakt bruk av korttidsvikarer. Det er ingen kommuner som har fått innvilga midlertidig dispensasjon fra fastlegeordningen.

Legevaktene i Nordland fungerer tilfredsstillende.

84.4 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

Vi har ikke prioritert dette i 2014, og Helsedirektoratet ble informert om dette i statusrapport per 30. april 2014.

Det rapporteres derfor ikke avvik.

84.6 Helse- og omsorgstjenester i et flerkulturelt samfunn

Fylkesmannen i Nordland har på grunn av begrenset kapasitet, ikke utført dette oppdraget i 2014. Dette er ikke et prioritert område i henhold til VP 2014, og Helsedirektoratet ble informert om dette i statusrapporteringer 30. april 2014.

Det rapporteres derfor ikke avvik.

84.8 Forebyggende helsetjenester

Fylkesmannen har begrensa muligheter til å påvirke hvordan kommunene disponerer frie inntekter og har ikke hatt kapasitet til å innhente og gjennomgå budsjett og/eller regnskap for 44 kommuner for å bringe på det rene om helsestasjons- og skolehelsetjenesten er styrket etter det økte rammetilskuddet. Vårt hovedinntrykk er imidlertid at dette har skjedd i begrensa grad.

Fylkesmannen har bidratt til nettverkssamlinger og kurs i motiverende intervju (MI), Bra mat, samt treningslære for ansatte ved kommunale frisklivssentraler. Midler til etablering og videreutvikling av frisklivssentraler er tildelt fire kommuner. Det er fordelt midler til tre kommuner på lærings, mestrings- og oppfølgingstilbud for personer med kroniske lidelser. Det er flere kommuner som har planer/vedtak om

etablering av frisklivssentraler, dette inngår også som et ledd i samarbeidsavtalene mellom enkelte kommuner og fylkeskommunen. En frisklivssentral har blitt lagt ned i 2014. 19 av 44 kommuner har i dag frisklivssentral.

I 2014 har vi i samarbeid med fylkeskommunen arrangert basiskurs til ansatte ved frisklivssentralene i Nord-Norge.

84.11 Tannhelse

Fylkesmannen har hatt jevnlig kontakt med fylkestannlegen og ledere innen offentlig tannhelsetjeneste om generelle utfordringer og spesielt om oppfølging av vedtak innen kapittel 4A i pasient- og brukerrettighetsloven.

84.12 Habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator

På tilsynsmøte med Helse Nord den 26. mars 2014 kom det fram at Nordlandssykehuset har et koordinerende nettverk som for tiden ikke er oppegående. Helgelandssykehuset har opprettet en 60 % stilling for drift av koordinerende enhet.

Forøvrig har dette vært et oppdrag som har vært nedprioritert i 2014, jf. statusrapportering per 30. april 2014.

84.13 Omsorgsplan 2015/2020

Fylkesmannen i Nordland har også i 2014 fokusert på omsorgsplanens hovedstrategier og delplaner, likeledes hovedtemaene i Omsorg 2020 både i direkte møter med kommunene og i andre fora der det har vært naturlig at planen er tema, blant annet gjennom deltakelse i Utviklingssentrene fag- og samarbeidsråd.

Flere kommuner er fremdeles i gang med planlegging og bygging av sykehjem og omsorgsboliger. Det synes likevel som om aktiviteten i 2014 var noe lavere enn i 2013. Det er gjennomført møter med Husbanken med flere kommuner som planlegger forholdsvis store prosjekter. Det er usikkert hvorvidt disse blir realisert innen omsorgsplanperioden.

Vi hadde også i 2014 spesielt fokus på kompetansehevede tiltak i demensomsorgen. Fylkesmannen i Nordland innledet i 2008 et samarbeid med Kløveråsen utrednings- og kompetansesenter for demens i Nordland og har videreført dette konstruktive samarbeidet i årene etterpå.

Vi mottar mange søknader knyttet til Kompetanseløftet 2015. Stadig flere får fagutdanning og flere deltar på videre- og etterutdanning. I Nordland har Demensomsorgens ABC vært fulgt opp av Kløveråsen kompetansesenter i samarbeid med Fylkesmannen. Eldreomsorgens ABC er blitt fulgt opp av Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse. Til sammen har omkring 1200 personer deltatt på undervisningen knyttet til disse 2 ABCene, med et klart flertall på Demensomsorgens ABC, ca 1100 personer.

Vi er kjent med at tilrettelagte dagtilbud for personer med demenssykdom i liten grad er etablert i kommunene i fylket. Det samme gjelder tilbud til pårørende. Dette er tema som er tatt opp med kommunene, på konferansen som Kløveråsen utviklings- og kompetansesenter holdt sammen med Fylkesmannen i 2014. Dette var også tema på Fylkesmannens årlige Høstkonferanse, som i 2014 hadde 140 deltakere. Denne konferansen er et samarbeid med Utviklingssentrene og Kløveråsen.

Fylkesmannen i Nordland har i 2014 ikke arbeidet systematisk med gjennomgang av kommunale planer med tanke på om framtidens omsorgsutfordringer er tatt inn, men det er gitt innspill til en del planer

Når det gjelder erfaringsutveksling mellom kommuner, samarbeidet vi i 2014 med Utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester og Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse om en større konferanse der ulike prosjekter både i kommunene i Nordland og på nasjonalt nivå ble presentert. Ellers er spesielt Utviklingssenter for sykehjem aktiv i forhold til å bringe erfaringer ut på sykehjemmene i Nordland. Fylkesmannen bidrar økonomisk til dette.

Det er etablert en rekke fagnettverk for demenskoordinatorer og -kontakter i hele fylket, og alle kommuner har fått tilbud om deltagelse i demensnettverk.

Fylkesmannen er representert i fag- og samarbeidsrådet til både Utviklingssenter sykehjem og Utviklingssenter hjemmetjenester. Det avholdes 2-3 møter hvert år for hvert senter.

Gjennom tilsyn og klagesaksbehandling er det stor oppmerksomhet rettet mot tjenestetilbudet til personer med demens og deres pårørende. Som et ledd i eldresatsingen i Statens helsetilsyn har det vært gjennomført flere tilsyn rettet mot helse- og omsorgstjenesten til eldre og personer med demenssykdom i vårt fylke.

Fylkesmannen i Nordland har innledet et samarbeid med Universitet i Nordland vedrørende innovasjon og velferdsteknologi. Dette er helt i støpeskjeen.

Fylkesmannen i Nordland gir innspill til Fylkesmannen i Troms når det gjelder "Tilskudd til kompetansehevende tiltak for lindrende behandling og omsorg ved livets slutt".

Har bistått Helsedirektoratet med gjennomføring av nasjonal kartlegging av tjenestetilbudet i kommunene med demens. Dette arbeidet var mer krevende enn forutsatt pga flere purrerunder til kommunene.

84.14 Psykisk helse og rus

Alle kommunene har fortløpende fått skriftlig tilbud om oppfølging og kompetanseheving, samt informasjon om nasjonale mål, faglige retningslinjer og veiledere. Følgende konferanser har vært gjennomført:

"Te ka slags nøtte", Narvik.

Rusforbygging barn og unge, Mosjøen.

Motiverende intervju, Bodø og Narvik.

Erfaringsssamling rus og psykisk helse, Bodø.

Klient og resultatstyrt praksis, Narvik.

Fortløpende samarbeid med ulike prosjekt i fylket:

Nordsaltenprosjektet (Hamarøy, Steigen og Tysfjord):

Samhandlingsprosjektet i Salten.

IPSProsjektet i NAVNordland og Nordlandssykehuset HF.

IPprosjekt Bodø.

Alle disse prosjektene har hatt fokus på tverrfaglig og tverrsektoriell samhandling, koordinerte tjenester og kvalitetsutvikling.

Fylkesmannens satsingsprosjekt "Vårres unga, vårres framtid" har ivaretatt at arbeidet med barn og unge med sammensatte problem blir bedre koordinert.

IS24 har blitt sammenstilt og kvalitetssikret innen 15.4.2014.

IS8 har blitt sammenstilt og kvalitetssikret innen 15.4.2014.

Aktuelle stimuleringstilskudd er tildelt i tråd med retningslinjene.

Resultatområde 85 Spesialhelsetjenesten

85.1 Abort og steriliseringsnemndene

Vi hadde to saker i 2014.

85.3 Lov om transplantasjon

Vi har ikke hatt noen saker i 2014.

Antall saker

Embeter	Antall
FMNO	0
Sum	0

85.5 Kosmetisk plastiskkirurgiske inngrep

Det har ikke vært noen slike saker i 2014.

Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNO	0	0
Sum	0	

85.10 Kontrollkommisjonsoppgaver

Ingen rapporteringskrav.

85.11 Hjemsendelse, hjemhenting og gjennomføring av tvungen psykisk helsevern for pasienter som ikke har bosted i riket

Denne oppgaven utføres av Fylkesmannen i Troms.

Ressursrapportering

Vi har brukt hele rammen. Fordelingen av ressursbruken mellom Statens helsetilsyn og Helsedirektoratet er temmelig nøyaktig 50/50.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
82 Tilsyn og klagesaksbeh. etter helsetj. loven	kr 6 772 085,74	kr 0,00
83 Folkehelsearbeid	kr 682 624,92	kr 0,00
83.1 Folkehelsearbeid generelt	kr -983,40	kr 385 377,30
83.2 Tilsyn etter folkehelseloven	kr 0,00	kr 0,00
84 Kommunale helse- og omsorgstjenester	kr 2 726 171,02	kr 115 633,46
85 Spesialhelsetjenesten	kr 277 151,91	kr 878 102,07
76 og 77 Kvalitet og samhandling og Andre oppdrag	kr 2 331 631,80	kr 805 001,30
Andre oppgaver under HOD	kr 708 408,06	kr 567 601,43
Sum:	kr 13 497 090,00	kr 2 751 715,00

Samferdselsdepartementet

Resultatområde 91 Oppdrag for Samferdselsdepartementet

91.2 Konesjon til anlegg og drift av taubaner

I løpet av 2014 har fylkesmannen i Nordland fornyet 6 konesjoner til anlegg og drift av taubaner.

Utenom disse er det jevnlig inngående meldinger fra forsikringsselskap og Taubanetilsyn vedrørende forsikringer og driftstillatelser. Disse blir arkivert elektronisk.

Utenriksdepartementet

Resultatområde 92 Oppdrag for Utenriksdepartementet

92.1 Apostiller

Embetet håndterte 751 apostiller i 2014. Dette er samme antall som året før.

Kulturdepartementet

Resultatområde 95 Tros- og livssynssamfunn

Fylkesmannen skal behandle saker etter lov om trdomssamfunn og ymist anna og forskrift etter loven. Ved årets begynnelse utarbeides det rundskriv som sendes samtlige samfunn som ønsker statstilskudd. I rundskrivet opplyses det blant annet hvilke frister og krav som gjelder for søknad og utbetaling av statstilskudd.

I 2014 ble det utbetalt tilskudd for i alt 3491 medlemmer i 25 samfunn. 3 samfunn fikk avslag på sine søknader grunnet oversitting av søknadsfristen. Samlet beløp etter første og andre gangs tildeling var på kr 1.567.459. Fylkesmannen utsteder attest for godtakelse av erklæring fra forstander/prest ved tilsetting samt fører et register om hvem som til enhver tid er godkjent som prest/forstander i det enkelte samfunn.

Resultatområde 96 Gravferdsloven

Det ble i 2014 behandlet 83 saker om askespredning - herav 70 søknader der 60 ble innvilget og 10 avslått.

Resultatområde 97 Lov om helligdager og helligdagsfred

Fylkesmannen behandlet i 2014 en søknad om dispensasjon for å utvide åpningstiden fra kl. 12.00 søndagene 14. og 21. desember. Søknaden ble avslått.

Det ble videre besvart to henvendelser fra Handel og Kontor. Den gjaldt antall steder i Nordland som Fylkesmannen ved forskrift hadde bestemt skulle regnes som typisk turiststed og når dette ble vedtatt. Den andre henvendelsen gjaldt mulig brudd på lov om helligdager og helligdagsfred knyttet til en bestemt Remabutikk.

Andre

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525 Fagdep.	
91 Andre faglige oppg. på oppd. for statlige virk.	kr 321 525,03	kr 0,00
92 Andre faglige oppgaver for ikke-statlige virk.	kr 0,00	kr 0,00
Sum:	kr 321 525,00	kr 0,00